

Person Perthnasol	Ymchwiliad	Dyddiad rhoi hysbysiad penderfynu	Canfyddiadau a dyfarniad y Comisiynydd
<u>Gweinidogion Cymru</u>	<p>Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 27/03/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gwyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gwyn ddilys. Roedd y gwyn yn ymwneud â honiad bod yr achwynydd, ar 26 Mawrth 2018, wedi derbyn neges e-bost uniaith Saesneg mewn ymateb i ohebiaeth a anfonwyd yn Gymraeg ar 2 Mawrth 2018. Roedd y neges e-bost yn amgáu gohebiaeth Cymraeg gan Weinidog y Gymraeg a Dysgu Gydol Oes a Dysgu Gydol Oes1 mewn ymateb i ohebiaeth yr achwynydd. Darparodd yr achwynydd gopi o'r neges e-bost sy'n dangos bod neges uniaith Saesneg wedi ei anfon gan Lywodraeth Cymru ar 26 Mawrth 2018.</p>	29/3/2019	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd</p> <p>Safon 1: Mae safon 1 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff anfon ymateb yn Gymraeg i ohebiaeth Cymraeg oni bai nad oes angen ymateb i'r ohebiaeth hwnnw, neu bod y person a anfonodd yr ohebiaeth Cymraeg wedi nodi nad oes angen ymateb yn Gymraeg. Roedd honiad yr achwynydd yn ymwneud â derbyn neges e-bost uniaith Saesneg ar 26 Mawrth 2018 mewn ymateb i ohebiaeth a anfonwyd yn Gymraeg at y Gweinidog ar 2 Mawrth 2018. Roedd y neges e-bost yn ymwneud ac yn amgáu gohebiaeth Cymraeg gan y Gweinidog. Wedi ystyried y wybodaeth sydd ar gael i'r Comisiynydd, mae'r Comisiynydd o'r farn bod Gweinidogion Cymru wedi methu â chydymffurfio gyda gofynion safon 1 wrth anfon e-bost eglurhaol, oedd yn atodi ymateb Gymraeg gan y Gweinidog, yn uniaith Saesneg. Camau Gorfodi CSG181: Roedd y cam gorfodi a osodwyd ar Weinidogion Cymru yn sgil ymchwiliad CSG181 yn gwneud hi'n ofynnol i Weinidogion Cymru sicrhau fod ganddynt drefniadau digonol mewn lle i gydymffurfio â'r safonau sy'n ymwneud â gohebiaeth mewn perthynas ag e-byst. Roedd y cam gorfodi hefyd yn gosod gofyniad ar Weinidogion Cymru i sicrhau eu bod yn monitro ac yn adolygu'r trefniadau hynny er mwyn sicrhau eu bod yn effeithiol. Daeth y cam gweithredu yn weithredol ar 12 Medi 2017, sef 28 diwrnod ar ôl derbyn yr hysbysiad penderfynu. Ar 27 Mawrth 2018 derbyniwyd cwyn gan achwynydd yn honni ei bod, ar 26 Mawrth 2018, wedi derbyn neges e-bost uniaith Saesneg mewn ymateb i ohebiaeth a anfonwyd yn</p>

Gymraeg at Weinidog y Gymraeg a Dysgu Gydol Oes ar 2 Mawrth 2018. Roedd y neges e-bost yn ymwneud ac yn amgáu gohebiaeth Cymraeg gany Gweinidog. Wedi ystyried y wybodaeth sydd ar gael i'r Comisiynydd, mae'r Comisiynydd o'r farn bod Gweinidogion Cymru wedi methu â chydymffurfio gyda gofynion y cam gorfodi a osodwyd arnynt. Mae hynny oherwydd bod y trefniant oedd mewn lle ar gyfer anfon gohebiaeth e-bost ar adeg y gohebu ddim wedi atal aelod o staff rhag anfon e-bost uniaith Saesneg at yr achwynydd mewn ymateb i ohebiaeth Cymraeg a dderbyniwyd drwy ddefnyddio'r templed e-bost anghywir. Effaith hynny oedd bod Gweinidogion Cymru wedi methu â chydymffurfio gyda gofynion safon 1.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Gweinidogion Cymru wedi methu cydymffurfio â safon 1 a chamau gorfodi CSG181.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Gweinidogion Cymru wedi methu cydymffurfio â safon 1 a chamau gorfodi CSG181.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 1 – Cyngor yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg

1. Dylai Gweinidogion Cymru adolygu'r cyfarwyddiadau desg sydd yn cael eu darparu i glercod er mwyn sicrhau eu bod yn ymwybodol bod rhaid anfon ymateb yn Gymraeg i ohebiaeth Cymraeg oni bai nad oes angen ymateb i'r ohebiaeth hwnnw, neu bod y person wedi nodi nad oes angen ymateb yn Gymraeg.

2. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau nad yw templed e-bost eglurhaol ar gyfer ateb terfynol, sy'n cael eu darparu i

Prif Gwnstabl
Heddlu
Dyfed-Powys

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 21/06/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn ynghylch gwasanaeth ffôn a ddarperir gan 'DriveTech', sef cwmni sydd yn cynnal cyrsiau ar ran Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed Powys (Heddlu Dyfed Powys) wedi i aelodau o'r cyhoedd gael eu dal heb wregys diogelwch wrth yrru car. Honnai'r achwynydd iddo ffonio llinell ffôn Gymraeg cwmni 'Drive Tech' (0345 264605) er mwyn cael gwybodaeth ynghylch y cyrsiau. Ni atebwyd yr alwad, er iddo aros am 20 munud, cyn rhoi'r ffidil yn y to.

27/3/2019

staff eu defnyddio wrth ohebu, yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Cam Gweithredu– Cyngor yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg

1. Dylai Gweinidogion Cymru sicrhau nad yw templedi sy'n cael eu darparu i staff eu defnyddio wrth ohebu yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Weinidogion Cymru ar 29/03/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 13: Os yw corff yn cynnig gwasanaeth Cymraeg ar un o'i rifau ffôn perthnasol, rhaid iddo sicrhau bod rhif ffôn y gwasanaeth Cymraeg hwnnw'r un peth â rhif ffôn y gwasanaeth Saesneg cyfatebol. Mae hyn yn golygu na chaniateir rhif ffôn ar wahân ar gyfer cynnig gwasanaeth Cymraeg (sy'n cyfateb i wasanaeth Saesneg) dros y ffôn. Canfu'r Comisiynydd fod gwasanaeth ffôn sydd yn cael ei gynnal ar ran Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed Powys yn gwneud defnydd o ddau rif gwahanol ar gyfer darparu gwasanaeth Cymraeg nag yw darparu gwasanaeth Saesneg cyfatebol, yn groes i ofynion y safon. Safon 15: Ystyria'r Comisiynydd fod y dystiolaeth sydd wedi dod i law yn amlygu nad oes triniaeth lai ffafriol o'r Gymraeg wrth osod dangosyddion perfformiad ar gyfer delio â galwadau ffôn yn y cyd-destun penodol hwn. Mae'r dystiolaeth yn cadarnhau fod yr Heddlu yn disgwyl i'r cwmni trydydd parti gadw at yr un dangosyddion

Honnai'r achwynydd iddo ffonio'r llinell gyfatebol Saesneg (0345 264 6349) a'i fod wedi cael ymateb yn syth.

perfformiad a darparu gwasanaeth o'r un safon yn yn Gymraeg ag a wna ar gyfer gwasanaeth ffôn Saesneg, a'i fod yn monitro perfformiad i sicrhau hyn.

Safon 17: Mae'r safon yn ei wneud yn ofynnol pan na fo gwasanaeth Cymraeg ar gael ar brif rif ffôn (neu ar brif rifau ffôn), ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, i gorff roi gwybod i'r personau sy'n galw (pa un ai drwy gyfrwng neges wedi ei hawtomeiddio neu fel arall) pryd y bydd gwasanaeth Cymraeg ar gael. Canfu'r Comisiynydd ar ddyddiad y gŵyn nad oedd y cwmni oedd yn darparu gwasanaeth ffôn ar ran Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed Powys, yn rhoi gwybod i bersonau oedd yn galw pryd y byddai gwasanaeth Cymraeg ar gael.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed Powys wedi methu cydymffurfio â safonau 13 a 17 ond ei fod yn cydymffurfio â safon 15.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed Powys wedi methu cydymffurfio â safonau 13 a 17.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 13 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 (3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Brif Gwnstabl Heddlu Dyfed Powys sicrhau bod rhifau ffôn ble mae yn cynnig gwasanaeth Cymraeg fod yr un peth â rhif ffôn y gwasanaeth Saesneg.
2. Rhaid i Brif Gwnstabl Heddlu Dyfed Powys ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau cam gorfodi 1

Cyngor
Caerdydd

Derbyniodd y Comisiynydd gwynion ar y 17/01/2018 ac ar 02/02/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y cwynion yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gwynion ddilys. Roedd y cwynion yn ymwneud â honiad bod arwyddion dros dro uniaith Saesneg ar y pafin ger Heol y Dug ar y 16/01/2018 ac arwyddion dros dro uniaith Saesneg eraill ar gornel Heol Penarth a Taff Embankment yn ardal Grangetown ar 01/02/2018.

22/3/2019

Amserlen: O fewn 6 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Brif Gwnstabl Heddlu Dyfed Powys ar 27/03/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 61: Mae safon 61 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor sicrhau bod unrhyw destun ar arwydd (gan gynnwys arwydd dros dro) yn cael ei arddangos yn Gymraeg. Gall hyn fod ar yr un arwydd neu ar arwydd ar wahân.

Derbyniodd y Comisiynydd gwynion gan ddau aelod o'r cyhoedd ynglŷn ag arwyddion dros dro uniaith Saesneg a osodwyd gan gontractwyr mewn dau le gwahanol ar ran Cyngor Caerdydd. Mae'r Comisiynydd o'r farn bod y Cyngor wedi gosod arwyddion ble nad oedd y testun yn Gymraeg, yn groes i ofynion y safon. Camau Gorfodi CSG48 a CSG56: Roedd y cam gorfodi a osodwyd ar y Cyngor yn gofyn i'r Cyngor gymryd camau i sicrhau bod unrhyw destun sy'n cael ei arddangos ar arwyddion dros dro yn cael ei arddangos yn Gymraeg (unai ar yr un arwydd sy'n dangos y testun cyfatebol yn Saesneg neu ar arwydd ar wahân) a sicrhau nad yw'r testun Cymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na thestun Saesneg os yw'r un testun yn cael ei arddangos yn Gymraeg ac yn Saesneg. Cododd cwynion a dderbyniodd y Comisiynydd gan aelodau o'r cyhoedd amheuaeth nad oedd y Cyngor wedi gweithredu'r cam gorfodi. Fodd bynnag, darparodd y Cyngor dystiolaeth eu bod wedi cynnwys amodau o fewn contractau oedd yn cynnwys gwirio arwyddion dwyieithog penodol cyn dechrau

gwaith, defnyddio arwyddion dwyieithog safonol a dirwyo contractwyr sy'n gosod arwyddion nad ydynt yn cydymffurfio â safonau'r Gymraeg. Dangosodd tystiolaeth y Cyngor felly eu bod wedi cymryd camau i sicrhau bod unrhyw destun sy'n cael ei arddangos ar arwyddion dros dro sy'n cael eu gosod yn cael ei arddangos yn Gymraeg a sicrhau nad yw'r testun Cymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na thestun Saesneg os yw'r un testun yn cael ei arddangos yn Gymraeg ac yn Saesneg.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Caerdydd wedi methu cydymffurfio â safon 61.

Datganiad gweithredu pellach

Ni weithredwyd ymhellach ar y sail bod Cyngor Caerdydd wedi cymryd camau rhesymol er mwyn ceisio sicrhau nad oes arwyddion uniaith Saesneg yn cael eu gosod gan gontractwyr sy'n gweithio ar eu rhan, rwyf wedi penderfynu peidio â gweithredu ymhellach yn yr achos hwn.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Caerdydd ar 22 Mawrth 2019.

Apelau a wnaed i'r Tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol Caerffili

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar 25/04/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gwyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gwyn ddilys. Roedd yr achwynydd yn

22/3/2019

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 1: Mae Safon 1 yn gofyn i'r Cyngor ateb gohebiaeth Cymraeg yn Gymraeg os nad yw'r person wedi dweud nad oes angen ymateb yn Gymraeg. Anfonodd yr achwynydd e-bost at Arweinydd y Cyngor dair gwaith heb dderbyn ymateb. Dealltwriaeth y Comisiynydd yw mai'r rheswm na

anhapus na wnaeth dderbyn ymateb i e-bost Cymraeg a anfonodd at Arweinydd y Cyngor ar 16/10/2017. Ail anfonodd yr e-bost ar 15/12/2017 ac eto ar 12/03/2018 a 25/04/2018. Roedd yr e-bost yn gofyn i'r Cyngor ymateb i gwestiynau ynglŷn ag addysg Gymraeg.

dderbyniodd yr achwynydd ymateb oedd bod y Cyngor wedi camgymryd yr ohebiaeth am gylchlythyr. Mae'r Comisiynydd o'r farn petai'r ohebiaeth wedi cael ei anfon yn Saesneg neu yn ddwyieithog y byddai'r Cyngor wedi gweld bod angen ymateb i'r ohebiaeth. Gan na wnaeth y Cyngor anfon yr ohebiaeth i'w gyfieithu neu i siaradwr Cymraeg i'w ddarllen ni sylweddolwyd bod angen ymateb ac ni dderbyniodd yr achwynydd ymateb i'w ohebiaeth. Gan na wnaeth y Cyngor ymateb i'r tri e-bost Cymraeg cyntaf a anfonodd yr achwynydd at Arweinydd y Cyngor ar 16/10/17, 15/12/17 a 12/03/18 ni wnaeth y Cyngor lwyddo i gydymffurfio â safon 1 yn yr achos yma.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili wedi methu cydymffurfio â safon 1.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili wedi methu cydymffurfio â safon 1.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 1 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i'r Cyngor wneud trefniadau i sicrhau bod gohebiaeth Gymraeg sy'n cael ei dderbyn gan Swyddfa Arweinydd y Cyngor yn cael ei ddarllen gan siaradwr Cymraeg neu yn cael ei gyfieithu.
2. Rhaid cynnal adolygiad o'r ohebiaeth Gymraeg sy'n cael ei dderbyn.
3. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1.

Cyngor Sir y
Fflint

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 25/04/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd yr achwynydd yn anhapus na wnaeth dderbyn ymateb i e-bost Cymraeg a anfonodd at Arweinydd y Cyngor ar 16/10/2017. Ail anfonodd yr e-bost ar 15/12/2017 ac eto ar 12/03/2018 a 25/04/2018. Anfonwyd y neges i CustomerServices@flintshire.gov.uk hefyd. Roedd yr e-bost yn gofyn i'r Cyngor ymateb i gwestiynau ynglŷn ag addysg Gymraeg. Mae'r achwynydd yn honni iddynt dderbyn ymateb Saesneg yn dilyn gyrru gohebiaeth Gymraeg at y Cyngor ar 25/04/2018.

22/3/2019

Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili ar 22/03/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 1: Mae Safon 1 yn gofyn i'r Cyngor ateb gohebiaeth Cymraeg yn Gymraeg os nad yw'r person wedi dweud nad oes angen ymateb yn Gymraeg. Yn yr achos yma fe wnaeth yr achwynydd anfon e-bost at Arweinydd y Cyngor ar dri achlysur heb dderbyn ymateb ar y pedwerydd achlysur fe dderbyniodd ymateb yn Saesneg. Gan na wnaeth yr achwynydd dderbyn ymateb i'w e-byst Cymraeg i'r Cyngor ar dri achlysur a chan iddo dderbyn ymateb yn Saesneg i e-bost Cymraeg nid yw'r Comisiynydd o'r farn bod y Cyngor wedi cydymffurfio â safon 1 yn yr achos yma.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Sir y Fflint wedi methu cydymffurfio â safon 1.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Sir y Fflint wedi methu cydymffurfio â safon 1.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 1 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg. Rhaid i'r Cyngor gynnal adolygiad o'r modd y mae'n delio â gohebiaeth Gymraeg sy'n cyrraedd aelodau Cabinet y Cyngor. Rhaid i'r Cyngor weithredu ar ganfyddiadau'r adolygiad a chymryd camau i fynd i'r afael

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol
Wrecsam

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 25/05/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Honnai'r achwynydd bod hysbysiad swyddogol o eiddo Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r hysbysiad swyddogol, sy'n cyfeirio at Ymgynghoriad Cyhoeddus parthed Cynllun Datblygu Lleol Wrecsam yn arddangos y testun Cymraeg ar yr ochr dde, a'r Saesneg ar yr ochr chwith, a gwelir bod y

22/3/2019

ag unrhyw wendidau er mwyn sicrhau bod gohebiaeth Gymraeg:

- - yn cael ei ddarllen gan berson priodol o fewn y Cyngor;
- - yn cael ei gyfieithu (os oes angen);
- - yn derbyn ymateb (os oes angen) yn unol a thargedau corfforaethol y Cyngor.

Rhaid i'r Cyngor gymryd camau i sicrhau bod aelodau etholedig a swyddogion sy'n eu cefnogi yn ymwybodol o'r trefniadau hyn. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Sir y Fflint ar 22/03/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 70: Mae safon 70 yn gofyn i'r Cyngor sicrhau bod testun Cymraeg ar hysbysiad swyddogol dwyieithog yn cael ei osod mewn safle fel mai hwnnw sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf. Ystyrir bod testun Cymraeg yn debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf fel arfer pe caiff ei osod ar y chwith neu uwchben unrhyw destun Saesneg cyfatebol, a hynny ar sail yr arfer safonol o ddarllen o'r chwith i'r dde ac o frig testun i'w waelod. Cyhoeddodd y Cyngor hysbysiad swyddogol, yn yr achos hwn, ymgynghoriad cyhoeddus parthed Cynllun Datblygu Lleol Wrecsam gan arddangos y testun Cymraeg ar yr ochr dde, a'r Saesneg ar yr ochr chwith, a chan osod y pennawd Cymraeg islaw'r pennawd Saesneg.

Dyfarniad y Comisiynydd

pennawd Cymraeg islaw'r pennawd
Saesneg.

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 70.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 70.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 70 – Gofyniad i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam lunio canllawiau penodol ynghylch cyhoeddi ac arddangos hysbysiadau cyhoeddus. Rhaid i'r Cyngor dynnu sylw staff at y canllawiau diwygiedig a'u gwneud ar gael iddynt.
 2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gynnal arolwg o'r templedi cyfredol y mae'n ei ddefnyddio ar gyfer cyhoeddi ac arddangos hysbysiadau swyddogol, gan gymryd camau i sicrhau fod testun pob hysbysiad cyhoeddus sydd mewn defnydd yn gosod y testun Cymraeg mewn safle fel mai hwnnw sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf. Golyga hyn bod rhaid i'r Gymraeg ymddangos ar yr ochr chwith, a bod y pennawd yn Gymraeg yn ymddangos uwchlaw'r pennawd Saesneg.
 3. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau'r camau gorfodi uchod.
- Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 22/03/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Gweinidogion
Cymru

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 21/06/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â llythyr Saesneg dyddiedig 12 Mehefin 2018 gan y Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr mewn perthynas â chais am oedi taliadau benthyciad. Honnwyd bod y llythyr yn nodi nad oedd y Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr yn fodlon derbyn tystiolaeth Gymraeg ynghylch incwm yr achwynydd.

22/3/2019

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 1: Mae safon 1 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff ateb gohebiaeth yn Gymraeg (os oes angen ateb), os ydynt yn derbyn gohebiaeth yn Gymraeg gan berson. Nid yw' n ofynnol i gorff wneud hynny mewn sefyllfaoedd ble mae person wedi cadarnhau nad oes angen ateb yn Gymraeg. Ar 12 Mehefin 2018, gohebodd y Cwmni Benthyciadau â'r achwynydd trwy gyfrwng llythyr Saesneg mewn perthynas â chais am oedi taliadau benthyciad. Roedd y llythyr yn nodi nad oedd y Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr yn fodlon derbyn tystiolaeth Gymraeg ynghylch i ncwm yr achwynydd, gan nodi, "Income evidence provided must be in English or accompanied with a translation". Wrth ystyried y dystiolaeth a dderbyniwyd gan yr achwynydd a Gweinidogion Cymru, mae'r Comisiynydd o'r farn bod anfon ymateb Saesneg i ohebiaeth Gymraeg yn yr achos hwn, yn groes i ofynion safon 1.

Safon 7: Mae safon 7 yn ei gwneud yn ofynnol i sefydliad ddatgan mewn gohebiaeth, cyhoeddiadau a hysbysiadau swyddogol sy'n gwahodd personau i anfon ymateb neu i anfon gohebiaeth atynt, eu bod yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg, y byddant yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg ac na fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Ar 12 Mehefin 2018, gohebodd y Cwmni Benthyciadau â'r achwynydd trwy gyfrwng llythyr Saesneg mewn perthynas â chais am oedi taliadau benthyciad. Nid oedd y llythyr yn nodi bod y Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg gan nodi, yn hytrach, "Income evidence provided must be in English or accompanied with a translation". Wrth ystyried y dystiolaeth

a dderbyniwyd gan yr achwynydd a Gweinidogion Cymru, mae'r Comisiynydd o'r farn bod yr ymateb a gafwyd yn yr achos hwn, yn groes i ofynion safon 7.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Gweinidogion Cymru wedi methu cydymffurfio â safonau 1 a 7.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Gweinidogion Cymru wedi methu cydymffurfio â safonau 1 a 7.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 1 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Weinidogion Cymru gymryd camau i sefydlu proses ffurfiol i dderbyn ac ymateb i ohebiaeth yn unol â gofynion safon 1 mewn perthynas â'r broses oedi ad-daliadau benthyciadau myfyrwyr.
 2. Rhaid i Weinidogion Cymru ddarparu canllawiau clir i staff y Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr ac unrhyw drydydd parti arall sydd yn gyfrifol am weithredu ad-daliadau ar ei ran mewn perthynas â derbyn ac ymateb i ohebiaeth yn unol â gofynion safon 1.
 3. Rhaid i Weinidogion Cymru ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy' n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau cam gorfodi 1 a 2. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.
- Safon 7 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg
1. Rhaid i Weinidogion Cymru gydymffurfio â safon 7 mewn perthynas â oedi taliadau benthyciadau trwy sicrhau bod

datganiad ynghylch y Gymraeg yn cael ei gynnwys ar ohebiaeth.

2. Rhaid i Weinidogion Cymru ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy' n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau cam gorfodi

4. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Weinidogion Cymru ar 22/03/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 09/08/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad bod yr achwynydd wedi ffonio rhif ffôn gwasanaethau safonau masnach ar gyfer Cyngor Caerdydd ('y Cyngor') - 0300 123 6696 - ar 9 Awst 2018 am tua 10:00. Honnodd iddo bwysu '#' ar gyfer dewis gwasanaeth Cymraeg a bod y ffôn wedi canu am sawl munud ac nad oedd wedi derbyn ateb. Honnodd iddo ffonio'r rhif eto yn syth, gan ddewis yr opsiwn Saesneg. Honnodd fod nifer o is-opsiynau awtomatig yn cael eu cynnig wrth ddewis yr opsiwn

22/3/2019

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 10: Pan fo person yn cysylltu â'r Cyngor ar ei brif rif ffôn (neu ar un o'i brif rifau ffôn), neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid iddo ddelio â'r alwad yn Gymraeg yn ei chyfanrwydd os yw'r person yn dymuno hynny (gan drosglwyddo'r alwad i aelod o staff sy'n gallu delio â'r alwad yn Gymraeg, os yw hynny'n angenrheidiol). Nid wyf wedi gallu casglu a oedd yr achwynydd wedi pwysu yr opsiwn cywir ar gyfer derbyn gwasanaeth Cymraeg yn ystod yr alwad ffôn cyntaf, a hynny oherwydd bod gwrthdaro mewn tystiolaeth ynghylch pa fotwm oedd yr un perthnasol ar adeg yr alwad. Ni yw'r Comisiynydd felly wedi gallu casglu bod y Cyngor wedi methu â delio â'r alwad ffôn cyntaf yn Gymraeg. Casgla'r Comisiynydd bod yr achwynydd wedi ffonio'r Cyngor yr eildro ac wedi dewis pwysu'r opsiwn ar gyfer derbyn gwasanaeth Saesneg gan y Cyngor yn hytrach na'r gwasanaeth Cymraeg. Fodd bynnag, casgla'r Comisiynydd ei fod wedi amlygu ar lafar yn ddiweddarach ei fod yn

Cyngor
Caerdydd

Saesneg, nad oedd ar gael wrth ddewis yr opsiwn Gymraeg. Honnodd iddo gael ymateb yn syth wrth ddefnyddio'r opsiwn Saesneg a bod yr ymateb hwnnw'n uniaith Saesneg. Nododd na dderbyniodd alwad yn ôl yn Gymraeg, fel yr addawyd ar adeg yr alwad, ar yr adeg y cyflwynodd ei gŵyn.

dymuno derbyn gwasanaeth Cymraeg. Derbyniodd wasanaeth ffôn uniaith Saesneg ac addewid i gael rhywun i'w ffonio yn ôl yn Gymraeg. Casgla'r Comisiynydd nad oedd y Cyngor wedi delio â'r achwynydd yn Gymraeg unwaith yr oedd yn ymwybodol bod yr achwynydd yn dymuno gwasanaeth Cymraeg. Casgla'r Comisiynydd hefyd bod mwy o opsiynau Saesneg ar gael wedi'u hawtomeiddio nad oedd ar gael wedi'u hawtomeiddio yn Gymraeg, ond nad yw hynny o reidrwydd yn golygu na fyddai'r Cyngor wedi delio â galwad ffôn yn Gymraeg yn ei chyfanrwydd. Er nad yw hynny yn golygu bod y Cyngor wedi methu â chydymffurfio â safon 10, mae'n codi amheuon ynghylch methiant i gydymffurfio â safon 22, er ddim yn rhan o gylch gorchwyl yr ymchwiliad hwn. Honnodd yr achwynydd ei fod wedi derbyn ateb yn syth wrth ddewis yr opsiwn Saesneg o'i gymharu â dim ateb o gwbl wrth ddewis yr opsiwn Cymraeg. Gan nad yw'r Comisiynydd wedi gallu casglu bod yr achwynydd wedi dewis yr opsiwn cywir yn ystod yr alwad cyntaf, nid oes modd i'r Comisiynydd ddod i gasgliad bod yr honiad hwn yn gywir. Hyd yn oed pe byddai modd canfod hynny'n gywir, nid yw'r Comisiynydd yn credu y byddai hynny ynddo'i hyn yn golygu na fyddai'r Cyngor wedi methu â delio â'r alwad yn Gymraeg yn ei chyfanrwydd, ac felly wedi methu â chydymffurfio â'r safon hon.

Safon 17: Pan na fo gwasanaeth Cymraeg ar gael brif rif ffôn (neu ar un o brif rifau ffôn) corff, neu ar unrhyw rifau llinell gymorth neu rifau canolfan alwadau, rhaid i'r corff sicrhau ei fod yn rhoi gwybod i'r personau sy'n galw pryd y bydd gwasanaeth Cymraeg ar gael. Casgla'r Comisiynydd fod yr achwynydd wedi pwysu '#' er mwyn ceisio derbyn gwasanaeth Cymraeg ond bod y ffôn wedi canu am sawl

munud ac nad oedd wedi derbyn ateb gan y Cyngor. Casgla'r Comisiynydd fod yr achwynydd wedi ffonio'r Cyngor yr eildro ac wedi dewis derbyn gwasanaeth Saesneg gan y Cyngor ac wedi derbyn gwasanaeth ffôn uniaith Saesneg. Casgla'r Comisiynydd bod gwasanaeth Cymraeg ar gael ar adeg y ddau alwad dan sylw, ond nad oedd yr achwynydd, am wahanol resymau, wedi derbyn y gwasanaeth Cymraeg hwnnw.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Caerdydd wedi methu cydymffurfio â safon 10 ond nad yw wedi methu â chydymffurfio â safon 17.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Cyngor Caerdydd wedi methu cydymffurfio â safon 10.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 10 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i'r Cyngor gynnal adolygiad o'i wasanaeth ffôn 0300 1236696, gan gynnwys yr opsiynau sydd wedi'u hawtomeiddio.
2. Ar sail yr adolygiad, rhaid i'r Cyngor sicrhau bod ganddo (neu unrhyw drydydd parti ar ei ran) weithdrefnau cadarn mewn lle i allu delio â galwadau i'r rhif ffôn 0300 1236696 yn Gymraeg yn eu cyfanrwydd. Mae hyn yn cynnwys os yw galwr yn dewis yr opsiwn i dderbyn gwasanaeth ffôn Saesneg i gychwyn, ond yn newid ei ddymuniad i gael gwasanaeth ffôn Cymraeg yn ddiweddarach.
3. Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1 a 2.

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol Castell-
nedd Port
Talbot

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 28/11/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Derbyniwyd cwyn bod cyfrifon cymdeithasol y Cyngor ar Twitter ar gael yn Saesneg yn unig. Cyfeiriodd yr achwynydd at nifer o gyfrifon fel enghreifftiau.

14/3/2019

Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Safon 17 – argymhellion yn unol ag adran 76(3)(a) Mesur y Gymraeg 1.

Pan na fo gwasanaeth Cymraeg ar gael ar rif ffôn 0300 123 6696, dylai'r Cyngor sicrhau bod gweithdrefnau digonol mewn lle i sicrhau ei fod yn rhoi gwybod i bersonau sy'n galw pryd y bydd gwasanaeth Cymraeg ar gael.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Caerdydd ar 22/03/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 58: Mae safon 58 yn gofyn i'r Cyngor sicrhau nad yw'n trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg pan fydd yn defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol. Er mwyn cydymffurfio â safon 58 mae angen i'r Cyngor sicrhau bod unrhyw ddeunydd sydd yn Saesneg ar eu cyfrifon cyfryngau cymdeithasol hefyd ar gael yn Gymraeg. Cadarnhaodd y Cyngor nad yw'r cyfrifon Twitter y cyfeiriodd yr achwynydd atynt sy'n cael eu cynnal gan adrannau unigol ar gael yn Gymraeg. Mae'r Cyngor felly yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth gyflwyno gwybodaeth i'r cyhoedd drwy gyfrifon cyfrifon Twitter felly yn yr achos yma nid yw'r Cyngor yn cydymffurfio â safon 58.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot wedi methu cydymffurfio â safon 58.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot wedi methu cydymffurfio â safon 58.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Cam gorfodi 1 Safon 58 – gofyniad i baratoi cynllun gweithredu yn unol ag adran 77(3) Mesur y Gymraeg Rwyf yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Castell-Nedd Port Talbot baratoi cynllun gweithredu a fydd yn dangos pa gamau y bydd yn eu cymryd er mwyn cydymffurfio â safon 58 wrth gyhoeddi cyfrifon Twitter adrannol. Ar gyfer pob un o'r camau a nodir yn y cynllun gweithredu, dylid nodi pa ymrwymiad staffio fydd ei angen, pa ymrwymiad cyllidebol fydd ei angen, amserlen bendant a chyfrifoldeb ac atebolrwydd. Gweithredaf y gofyniad yma yn unol ag adran 80 Mesur y Gymraeg. Mae'r cam uchod i'w weithredu o fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Cam gorfodi 2 Safon 58 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-Nedd Port Talbot ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sydd yn bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau ymrwymadau'r cynllun gweithredu. Mae'r cam uchod i'w weithredu o fewn 20 diwrnod gwaith yn dilyn y dyddiad olaf yn amserlen y cynllun gweithredu.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot ar 14/03/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Cyngor
Bwrdeistref
Sir
Wrecsam

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 29/03/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â Hysbysiad Galw am Dalu'r Dreth Cyngor (yr Hysbysiad Treth Cyngor), Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (y Cyngor) ar gyfer y flwyddyn 2018/19. Daeth y gŵyn ar ffurf copi o e-bost gafodd ei anfon gan yr achwynydd at Arweinydd y Cyngor. Yn yr e-bost i'r Arweinydd dywedodd yr achwynydd bod yr Hysbysiad Treth Cyngor yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn sawl gwahanol ffordd. Honnodd bod y Cyngor wedi cael gwybod am gamgymeriadau yn yr Hysbysiad Treth Cyngor yn 2014 a'i fod wedi derbyn cwyn am y mater yn 2015. Dywedodd bod y Cyngor wedi anwybyddu'r safonau a osodwyd arno gennyf i, yn ogystal a chyfarwyddyd a roddwyd iddo gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, yng nghyd-destun yr Hysbysiad Treth Cyngor. Dywedodd ei fod yn gwrthod talu ei fil treth Cyngor hyd nes ei fod yn cael Hysbysiad Treth Cyngor newydd sy'n cydymffurfio a safonau'r

4/3/2019

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 6: Mae safon 6 yn gofyn i'r Cyngor sicrhau, pan fo'n llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, nad yw yn trin y fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Lluniodd y Cyngor ohebiaeth, yn yr achos hwn Hysbysiad Treth Cyngor, oedd yn trin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg o ran ei olwg. Roedd testun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor yn ymddangos yn llai blaenllaw na'r testun Saesneg gyfatebol, ac roedd sawl enghraifft yn yr hysbysiad o destun oedd ar goll yn Gymraeg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â safon 6. Cam Gorfodi CSG172: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor sicrhau bod unrhyw destun Saesneg mewn gohebiaeth hefyd yn cael ei anfon yn Gymraeg. Mae'n gofyn iddo sicrhau bod y testun yn cael ei brawf ddarllen er mwyn gwneud yn siŵr nad yw'r fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Mae'n berthnasol i unrhyw ohebiaeth sy'n cael ei anfon gan y Cyngor, waeth bynnag pa adran sy'n gyfrifol am ei gynhyrchu. Cafodd testun Saesneg ei anfon mewn gohebiaeth - Hysbysiad Treth Cyngor yn yr achos hwn - heb destun Cymraeg cyfatebol. Ni chafodd yr Hysbysiad Treth Cyngor ei brawf ddarllen mewn modd wnaeth adnabod bod y fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran ei olwg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi. Cam Gorfodi CSG233: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor gymryd camau i sicrhau nad oes unrhyw wallau ieithyddol mewn gohebiaeth Gymraeg sy'n cael ei hanfon gan yr adran Dreth Cyngor. Ni chafodd camau digonol eu cymryd gan y Cyngor i sicrhau nad oedd gwallau ieithyddol

Gymraeg. Gofynnodd i'r Cyngor anfon Hysbysiad Treth Cyngor newydd ato erbyn 14 Ebrill, 2018.

i'w gweld yn nhestun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor ar gyfer 2018/19. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chatau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chatau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 6: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam sicrhau bod pob elfen o'i Hysbysiad Treth Cyngor yn cydymffurfio â safon 6.

Gofyniad i roi cyhoeddusrwydd yn unol ag adran 77(3)(c) Mesur y Gymraeg

2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam roi cyhoeddusrwydd i'w fethiant i gydymffurfio â safon 6 mewn perthynas â'i Hysbysiad Treth Cyngor. Dylai gyhoeddi'r adroddiad hwn mewn man amlwg ar ei wefan a chynnwys eitem ar yr ymchwiliad ar ei adran newyddion. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd Cam gorfodi ymchwiliad CSG172: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

3. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam gynnal adolygiad er mwyn sicrhau bod ei drefniadau ar gyfer prawf darllen gohebiaeth yn ddigonol.

		<p>4. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1, 2, a 3. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd</p> <p>Hysbysiad penderfynu a roddwyd Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 24/01/2019.</p> <p>Apelau a wnaed i'r tribiwnlys Ni wnaed apel i'r Tribiwnlys</p>
<p><u>Cyngor Sir Penfro</u></p> <p>Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 28/06/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Honnai'r achwynydd ei fod wedi cysylltu â'r Cyngor ar 26 Mehefin 2018 drwy alw'r rhif 01437 764 551. Wedi iddo ddewis yr opsiwn Gymraeg, mae'r achwynydd yn honni iddo ddisgwyl am 40 munud cyn cael ateb. Roedd yr ateb hwnnw yn Saesneg. Pan holodd yr achwynydd pam nad oedd yr alwad wedi ei ateb yn Gymraeg, dywedodd yr atebydd bod llai o bobl yn siarad Cymraeg yn y Sir. Honnai'r achwynydd yn ogystal, bod cydweithiwr iddo wedi cysylltu â'r Cyngor ar yr un rhif gan ddewis yr opsiwn Saesneg, a'i fod wedi cael ateb o fewn munudau.</p>	<p>22/2/2019</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Safon 11: Mae safon 11 yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Sir Penfro ddelio a galwad yn Gymraeg unwaith y maent yn ymwybodol bod y galwr yn dymuno cael gwasanaeth yn Gymraeg dros y ffôn gan drosglwyddo'r alwad i aelod o staff sy'n gallu delio a'r pwnc yn Saesneg mewn sefyllfaoedd ble mae hynny yn angenrheidiol yn unig. Honnai'r achwynydd iddo ddisgwyl 40 munud cyn cael ateb yn Saesneg wedi iddo ddewis y linell Gymraeg pan alwodd y Cyngor ar y rhif 01437 764 551 ar 26 Mehefin 2018. Yn dilyn ystyried y dystiolaeth a dderbyniwyd gan y Cyngor, rwyf o'r farn na ddeliodd y Cyngor a'r alwad dan sylw yn Gymraeg unwaith y daethant yn ymwybodol o ddymuniad iaith y galwr. Nid oedd ateb yr alwad yn y man cyntaf, yn gofyn am unrhyw wasanaeth ar bwnc penodol ac felly nid yw eithriadau adrannau (a) a (b) o safon 11 yn berthnasol yn y sefyllfa hon.</p> <p>Safon 15: Mae safon 15 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff sicrhau nad yw dangosyddion perfformiad ar gyfer delio a galwadau ffôn yn gosod mesuriadau a fyddai'n trin galwadau ffôn a wneir yn Gymraeg yn llai ffafriol na</p>

galwadau a wneir yn Saesneg. Honnai'r achwynydd iddo ddisgwyl 40 munud cyn cael ateb yn Saesneg wedi iddo ddewis y linell Gymraeg pan alwodd y Cyngor ar y rhif 01437 764 551 ar 26 Mehefin 2018. Honnai'r achwynydd yn ogystal, bod cydweithiwr iddo wedi cysylltu â'r Cyngor ar yr un rhif gan ddewis yr opsiwn Saesneg, a'i fod wedi cael ateb o fewn munudau. Nid yw'r Cyngor yn gallu cadarnhau a yw honiad yr achwynydd sef bod ei gydweithiwr wedi cysylltu â'r Cyngor ar yr un rhif ffôn, dewis yr opsiwn Saesneg a chael ateb o fewn munudau yn gywir.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Sir Penfro wedi methu cydymffurfio â safon 11 .

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Sir Penfro wedi methu â chydymffurfio â safon 11. Rhoddwyd Cyngor yn sgil y dyfarniad nad yw Cyngor Sir Penfro wedi methu cydymffurfio â safon 15.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 11 – Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Sir Penfro wneud trefniadau i ddelio â galwadau yn Gymraeg yn unol â gofynion safon 11.
2. Rhaid i Gyngor Sir Penfro ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1.

Amserlen: O fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Safon 15 – Cyngor yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg

1. Dylai Cyngor Sir Penfro, os y bydd yn mabwysiadu

		<p>dangosyddion perfformiad ar gyfer delio â galwadau ffôn, fabwysiadu dangosyddion nad yw'n trin galwadau ffôn a wneir yn Gymraeg yn llai ffafriol na galwadau a wneir yn Saesneg.</p> <p>2. Rwyf yn argymhell bod Cyngor Sir Penfro yn gwneud trefniadau ar gyfer monitro ei berfformiad wrth ddelio â galwadau ffôn ac adrodd ar ei berfformiad i un o bwyllgorau priodol y Cyngor.</p> <p>Amserlen: O fewn 30 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd</p> <p>Hysbysiad penderfynu a roddwyd</p> <p>Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Sir Penfro ar 22/02/2019.</p> <p>Apelau a wnaed i'r tribiwnlys</p> <p>Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.</p>
<p><u>Cyngor Caerdydd</u></p> <p>Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 21/03/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn ynghylch diffyg argaeledd arolwg (ffurflen ar-lein) Cymraeg ar gyfer arolwg oedd wedi ei hybu ar gyfrif 'Twitter' Cymraeg Cyngor Caerdydd. Roedd yr arolwg yn cael ei gynnal gan gwmni 'Sound Diplomacy' ac yn ymwneud â phrosiect creu 'Music City' ar gyfer dinas Caerdydd. Honnai'r achwynydd yn ogystal, nid oedd yr arolwg dan sylw yn cyfeirio at y Gymraeg, er mai</p>	<p>22/2/2019</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd</p> <p>Safon 50: Mae safon 50 yn gwneud yn ofynnol ar gorff sicrhau bod pob ffurflen y mae'n ei llunio at ddefnydd y cyhoedd yn cael ei llunio yn Gymraeg. Mae hynny'n cynnwys unrhyw ffurflenni ysgrifenedig, boed yn electronig neu ar ffurf papur. Yn dilyn ystyriaeth lawn o dystiolaeth y Cyngor a'r achwynydd, canfu'r Comisiynydd bod y Cyngor wedi llunio a chyhoeddi ffurflen electronig at ddefnydd y cyhoedd yn Saesneg yn unig ar ddyddiad y gŵyn.</p> <p>Safon 58: Mae safon 58 yn ei wneud yn ofynnol ar gorff i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth ddefnyddio'r cyfryngau cymdeithasol. Yn dilyn ystyriaeth lawn o dystiolaeth y Cyngor a'r achwynydd, canfu'r Comisiynydd bod y Cyngor wedi darparu dolen at arolwg Saesneg yn unig ar ei gyfrif cyfrwng cymdeithasol Cymraeg ac felly wedi trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.</p>

bwriad yr ymchwil yn ôl y neges trydar oedd yn hyrwyddo'r arolwg oedd 'datblygu a diogelu diwydiant cerdd Caerdydd'.

Safonau 95, 96 a 97: Mae'r safonau hyn yn fodd o sicrhau bod unrhyw waith ymchwil y mae corff yn ei wneud neu yn ei gomisiynu y bwriedir i'w gynorthwyo i wneud penderfyniad polisi, yn ystyried ac yn ymdrin yn benodol â'r effeithiau y bydd y penderfyniad yn eu cael ar y Gymraeg ac ar y cyfleoedd i'w defnyddio. Yn dilyn ystyriaeth lawn o'r dystiolaeth sydd ar gael, canfu'r Comisiynydd nad oedd y Cyngor wedi comisiynu'r gwaith ymchwil yma yn unol â gofynion safonau 95, 96 a 97.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Caerdydd wedi methu cydymffurfio â safonau 50, 58, 95, 96 a 97.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Caerdydd wedi methu â chydymffurfio â safonau 50, 58, 95, 96 a 97.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 50 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 (3) (3) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Caerdydd sicrhau bod ei gytundebau gyda thrydydd partïon yn cynnwys cymalau clir sydd yn ymrwymo'r trydydd parti i gydymffurfio â gofynion safonau'r Gymraeg wrth ddarparu gwasanaethau cyswllt â'r cyhoedd.
2. Rhaid i Gyngor Caerdydd darparu cyngor a chanllawiau i'w staff ar sut i sicrhau fod trydydd partïon sydd sy'n weithredu ar ei ran yn cydymffurfio â safonau'r Gymraeg, dylai'r cyngor hwn rhoi arweiniad ar sut i gynnwys cymalau perthnasol mewn contractau, gan dalu sylw i ddogfen gyngor y Comisiynydd wrth wneud hynny.

3. Rhaid i Gyngor Caerdydd ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1 a 2.

Amserlen: O fewn 60 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Safon 50 – cyngor yn unol ag adran 77 (4) (b) Mesur y Gymraeg

Dylid Cyngor Caerdydd datblygu trefniadau ar gyfer gwirio a chymeradwyo unrhyw ffurflenni neu arolygon electronig sydd yn cael eu rhannu gan drydydd parti ar ei rhan, cyn iddynt gael ei anfon, er mwyn sicrhau ei bod yn cydymffurfio â gofynion safonau'r Gymraeg.

Safon 58 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 (3) (3) Mesur y Gymraeg

4. Rhaid i Gyngor Caerdydd datblygu trefniadau i wirio defnydd o'i gyfryngau cymdeithasol i sicrhau nad ydynt yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Rhaid iddo sicrhau nad yw negeseuon neu gyfrifon Cymraeg yn darparu dolenni at ddeunydd nad yw yn Gymraeg. 5. Rhaid i Gyngor Caerdydd ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau cam gorfodi 4.

Amserlen: O fewn 60 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Safonau 95, 96 a 97 - gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 (3) (3) Mesur y Gymraeg

6. Rhaid i Gyngor Caerdydd datblygu trefniadau a chanllawiau, gan gynnwys trefniadau hyfforddi staff, er mwyn sicrhau bod gwaith ymchwil yn cael ei gomisiynu yn unol â gofynion safonau'r Gymraeg.

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol Caerffili

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 11/12/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad i'r achwynydd yrru gohebiaeth cyfrwng Cymraeg i dîm Therapi Galwedigaethol Cymunedol Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili ar 7 Rhagfyr 2017 drwy'r ffurflen electroneg ar wefan y Cyngor (ar adran 'Cysylltwch â ni' / Gwasanaethau'r Cyngor / Cysylltiadau Plant a Theuluoedd). Dywed yr achwynydd nad yw wedi derbyn ymateb i'r ohebiaeth ac yn honni mai'r rheswm am hynny yw am iddo ddewis gohebu â'r Cyngor yn Gymraeg. Darparodd yr achwynydd ddolen i'r dudalen berthnasol oedd

24/1/2019

7. Rhaid i Gyngor Caerdydd ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 6.

Amserlen: O fewn 60 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Caerdydd ar 22/02/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apel i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 1: Mae Safon 1 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor i ateb unrhyw ohebiaeth Gymraeg a dderbynient gan berson, yn Gymraeg (os oes angen ateb). Yn ei dystiolaeth mae'r Cyngor wedi datgan ei fod wedi ateb yr ohebiaeth ar 22/12/2017. Mae'r Cyngor hefyd wedi egluro mai'r rheswm am yr oedi wrth yrru'r ymateb oedd gan fod y swyddog priodol o fewn y Tîm Ailalluogi ar ei wyliau ac i'r achwynydd wrthod y cynnig gan y Cyngor bod siaradwr Cymraeg arall yn delio â'r ymholiad. Casglar Comisiynydd felly bod y Cyngor wedi cymryd camau priodol i gynnig ymateb i ymholiad yr achwynydd trwy gyfrwng y Gymraeg o fewn amser rhesymol ond i'r achwynydd wrthod y gwasanaeth a gynigwyd.

Safon 52: Mae safon 52 yn ei gwneud yn ofynnol ar y Cyngor i sicrhau bod testun pob tudalen ar y wefan yn Gymraeg. Mae'r Cyngor yn cydnabod bod testun y pennawd 'Information, Advice and Assistance (IAA) for Children's Social Services' wedi ymddangos yn uniaith Saesneg ar dudalen Gymraeg y wefan ym mis Rhagfyr 2017.

hefyd yn dangos bod pennawd uniaith Saesneg i'r dudalen honno sef 'Information, Advice and Assistance (IAA) for Children's Social Services'.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili wedi methu cydymffurfio â safon 52 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili wedi methu â chydymffurfio â safon 52.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 52 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 52 Mesur y Gymraeg 1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili gynnal adolygiad o'i wefan i sicrhau bod testun pob tudalen ar y wefan ar gael yn Gymraeg yn unol â gofynion safon 52. Amserlen: O fewn 24 wythnos o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili gymryd camau i sicrhau bod staff sydd yn gyfrifol am gynnwys y wefan yn ymwybodol o ofynion safon 52 Amserlen: O fewn 12 wythnos o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

3. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili lunio a darparu canllawiau i staff sydd yn gyfrifol am lwytho a monitro cynnwys ar y wefan er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â safon 52. Amserlen: O fewn 12 wythnos o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

4. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1 – 3. Amserlen: O fewn 24 wythnos o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Cyngor Dinas
a Sir
Abertawe

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 23/02/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gwyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gwyn ddilys. Roedd y gwyn yn ymwneud â defnydd Cyngor Dinas a Sir Abertawe (y Cyngor) o'r Gymraeg ar beiriant talu hunanwasanaeth ac mewn gohebiaeth. Dywedodd yr achwynydd bod peiriant talu am docynnau parcio ger Tŷ Tawe yn Abertawe yn rhoi'r blaenoriaeth i'r Saesneg gan bod rhaid pwysu botwm er mwyn derbyn cyfarwyddiadau'n Gymraeg. Anfonodd ataf luniau o'r peiriant hunanwasanaeth fel tystiolaeth i gefnogi ei gwyn. Eglurodd yr achwynydd ei fod wedi cwyno i'r Cyngor am y peiriant hunanwasanaeth ac anfonodd ataf gopi o'i gwyn. Roedd y dystiolaeth yn dangos bod yr achwynydd wedi anfon neges e-bost i'r gyfeiriad contact@swansea.gov.uk ar 30 Ionawr, 2018. Roedd y neges e-bost wedi ei hysgrifennu'n Gymraeg.

24/1/2019

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili ar 24/01/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 1: Pan fo'r Cyngor yn cael gohebiaeth yn Gymraeg, ac mae angen i'r Cyngor ateb yr ohebiaeth honno, rhaid iddo ateb yn Gymraeg, oni bai bod y person a anfonodd yr ohebiaeth wedi dweud wrtho nad oes angen gwneud hynny. Anfonodd yr achwynydd ohebiaeth yn Gymraeg i'r Cyngor. Ni ddywedodd nad oedd angen i'r Cyngor ei hateb yn Gymraeg. Daeth ateb y Cyngor ar ffurf llythyr, oedd yn Gymraeg, ond roedd y neges e-bost yn cyflwyno'r ateb wedi ei hysgrifennu'n Saesneg. Ystyriaf y neges e-bost i fod yn rhan o ateb y Cyngor; dylai felly fod wedi bod yn Gymraeg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â safon 1.

Safon 7: Rhaid i'r Cyngor gynnwys datganiad mewn gohebiaeth ei fod yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg, y bydd yn ymateb yn Gymraeg i ohebiaeth Cymraeg ac na fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Anfonodd y Cyngor ohebiaeth, ar ffurf llythyr, at yr achwynydd nad oedd yn cynnwys datganiad o'r fath. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â safon 7. Safon 60: Rhaid i'r Cyngor sicrhau bod pob un o'i beiriannau hunanwasanaeth (1) yn gweithio'n llawn yn Gymraeg, ac (2) nad ydynt yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Wedi ystyried y dystiolaeth a gefais gan yr achwynydd a'r Cyngor, rwyf o'r farn bod y Cyngor wedi trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg drwy osod y Saesneg fel yr iaith ddiodyn ar beiriant hunanwasanaeth ar gyfer talu am

Roedd yn amlinellu ei gŵyn am y peiriant hunanwasanaeth ac wedi eu hatodi oedd dau lun o'r peiriant dan sylw yn arddangos testun yn Saesneg yn unig. Ar 23 Chwefror, 2018 fe wnaeth y Cyngor ymateb i'r gŵyn. Yn ôl tystiolaeth yr achwynydd roedd y neges e-bost yn cyflwyno ymateb Rheolwr Gwasanaethau Parcio y Cyngor i'r gŵyn wedi ei hysgrifennu'n Saesneg gan ddweud: Good Afternoon Please find attached response to your email.
Cofion/Regards

docynnau parcio. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â safon 60. Cydymffurfiaeth â cham gorfodi Safon 1:Roedd y cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor sicrhau ei fod yn ateb pob gohebiaeth Gymraeg oedd angen ymateb, yn Gymraeg erbyn 13 Rhagfyr, 2017. Roedd yn berthnasol i unrhyw ohebiaeth at sylw'r Cyngor. Ar 23 Chwefror, 2018 anfonodd aelod o staff y Cyngor llythyr wedi'i ysgrifennu'n Gymraeg yn ateb gohebiaeth Gymraeg gan yr achwynydd, ond roedd y neges e-bost oedd yn cyflwyno'r ateb wedi ei hysgrifennu'n Saesneg. Roedd anfon neges e-bost wedi'i hysgrifennu'n Saesneg yn fethiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi. Safon 7: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor datgan mewn gohebiaeth ei fod yn croesawu gohebiaeth Gymraeg, y bydd yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg, ac na fydd yn gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi er mwyn cydymffurfio a gofynion safon 7. Dangosodd y dystiolaeth bod y Cyngor wedi anfon llythyr at yr achwynydd nad oedd yn cynnwys datganiad o'r fath. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Dinas a Sir Abertawe wedi methu cydymffurfio â safonau 1, 7 a 60 a'r gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a osodwyd ar y Cyngor yn sgil ymchwiliad CSG201.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Dinas a Sir Abertawe wedi methu â chydymffurfio â safonau 1, 7 a 60 a'r gofyniad i gymryd camau yn unol ag

adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a osodwyd ar y Cyngor yn sgil ymchwiliad CSG201.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 1 – Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i'r Cyngor gymryd camau i sefydlu proses ffurfiol i dderbyn ac ymateb i ohebiaeth yn unol â gofynion safon 1 a chynhyrchu canllaw i staff ar y broses honno. Amserlen: o fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad y Comisiynydd

Safon 7 – Gofyniad i gymryd camau unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

2. Rhaid i'r Cyngor fabwysiadu a chyhoeddi datganiad sy'n cyd-fynd â gofynion safon 7 yn ei ohebiaeth (a'i gyhoeddiadau a hysbysiadau swyddogol sy'n gwahodd personau i anfon ymateb neu i anfon gohebiaeth ato).

Safon 7 – Cyngor yn unol ag adran 77(4)(b) Mesur y Gymraeg

3. Dylai'r Cyngor ystyried amlygrwydd y datganiad yn unol â safon 7 ar waelod negeseuon e-bost sy'n cael eu hanfon ganddo.

4. Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1-3. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad y Comisiynydd

Safon 60 – Gofyniad i gymryd camau unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

5. Rhaid i'r Cyngor sicrhau fod pob peiriant hunanwasanaeth y mae'n gyfrifol amdano un ai'n cynnig dewis iaith gyfartal rhwng y Gymraeg a'r Saesneg ar y sgrin flaen, neu'n rhagosod y Gymraeg fel dewis diodyn ar y peiriant.

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol
Wreccsam

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 28/03/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â Hysbysiad Galw am Dalu'r Dreth Cyngor (yr Hysbysiad Treth Cyngor), Cyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam (y Cyngor) ar gyfer y flwyddyn 2018/19. Dywedodd yr achwynydd nad oedd yr Hysbysiad Treth Cyngor yn cydymffurfio â safonau'r Gymraeg mewn nifer o ffyrdd ac amlinellodd y canlynol fel enghreifftiau: •nifer o rannau sylweddol yn uniaith Saesneg; •y Saesneg mewn print trwm a mwy o faint na'r Gymraeg; •y Saesneg yn ymddangos o flaen y Gymraeg. Dywedodd ei fod wedi dwyn ei gŵyn

24/1/2019

6. Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol ei fod wedi cwblhau cam gorfodi 5.

Amserlen: O fewn 6 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Dinas a Sir Abertawe ar 24/01/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apel i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 6: Mae safon 6 yn gofyn i'r Cyngor sicrhau, pan fo'n llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, nad yw yn trin y fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Lluniodd y Cyngor ohebiaeth, yn yr achos hwn Hysbysiad Treth Cyngor, oedd yn trin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg o ran ei olwg. Roedd testun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor yn ymddangos yn llai blaenllaw na'r testun Saesneg gyfatebol, ac roedd sawl enghraifft yn yr hysbysiad o destun oedd ar goll yn Gymraeg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â safon 6. Cam Gorfodi CSG172: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor sicrhau bod unrhyw destun Saesneg mewn gohebiaeth hefyd yn cael ei anfon yn Gymraeg. Mae'n gofyn iddo sicrhau bod y testun yn cael ei brawf ddarllen er mwyn gwneud yn siŵr nad yw'r fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Mae'n berthnasol i unrhyw ohebiaeth sy'n cael ei anfon gan y Cyngor, waeth bynnag pa adran sy'n gyfrifol Am ei gynhyrchu. Cafodd testun Saesneg ei anfon mewn gohebiaeth - Hysbysiad Treth Cyngor yn yr achos hwn - heb destun Cymraeg

at sylw'r Cyngor am y tro cyntaf yn 2014.

cyfatebol. Ni chafodd yr Hysbysiad Treth Cyngor ei brawf ddarllen mewn modd wnaeth adnabod bod y fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran ei olwg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi. Cam Gorfodi CSG233: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor gymryd camau i sicrhau nad oes unrhyw wallau ieithyddol mewn gohebiaeth Gymraeg sy'n cael ei hanfon gan yr adran Dreth Cyngor. Ni chafodd camau digonol eu cymryd gan y Cyngor i sicrhau nad oedd gwallau ieithyddol i'w gweld yn nhestun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor ar gyfer 2018/19. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu â chydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 6: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam sicrhau bod pob elfen o'i Hysbysiad Treth Cyngor yn cydymffurfio â safon 6. Gofyniad i roi cyhoeddusrwydd yn unol ag adran 77(3)(c) Mesur y Gymraeg
2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam roi cyhoeddusrwydd i'w fethiant i gydymffurfio â safon 6 mewn perthynas â'i Hysbysiad Treth Cyngor. Dylai gyhoeddi'r

			<p>adroddiad hwn mewn man amlwg ar ei wefan a chynnwys eitem ar yr ymchwiliad ar ei adran newyddion. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd Cam gorfodi ymchwiliad CSG172: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg 3. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gynnal adolygiad er mwyn sicrhau bod ei drefniadau ar gyfer prawf darllen gohebiaeth yn ddigonol. 4. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1, 2, a 3. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd Hysbysiad penderfynu a roddwyd Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 24/01/2019. Apelau a wnaed i'r tribiwnlys Ni wnaed apel i'r Tribiwnlys</p>
<p><u>Cyngor</u> <u>Bwrdeistref</u> <u>Sirol</u> <u>Wrecsam</u></p>	<p>Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 29/03/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gwyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gwyn ddilys. Roedd y gwyn yn ymwneud â Hysbysiad Galw am Dalu'r Dreth Gyngor (yr Hysbysiad Treth Cyngor), Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (y Cyngor) ar gyfer y flwyddyn 2018/19. Daeth y gwyn ar ffurf copi o e-bost gafodd ei anfon gan</p>	<p>24/1/2019</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Safon 6: Mae safon 6 yn gofyn i'r Cyngor sicrhau, pan fo'n llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, nad yw yn trin y fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Lluniodd y Cyngor ohebiaeth, yn yr achos hwn Hysbysiad Treth Cyngor, oedd yn trin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg o ran ei olwg. Roedd testun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor yn ymddangos yn llai blaenllaw na'r testun Saesneg gyfatebol, ac roedd sawl enghraifft yn yr hysbysiad o destun oedd ar goll yn Gymraeg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â safon 6.</p>

yr achwynydd at Arweinydd y Cyngor. Yn yr e-bost i'r Arweinydd dywedodd yr achwynydd bod yr Hysbysiad Treth Cyngor yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn sawl gwahanol ffordd. Honnodd bod y Cyngor wedi cael gwybod am gamgymeriadau yn yr Hysbysiad Treth Cyngor yn 2014 a'i fod wedi derbyn cwyn am y mater yn 2015. Dywedodd bod y Cyngor wedi anwybyddu'r safonau a osodwyd arno gennyf i, yn ogystal a chyfarwyddyd a roddwyd iddo gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, yng nghyd-destun yr Hysbysiad Treth Cyngor. Dywedodd ei fod yn gwrthod talu ei fil treth Cyngor hyd nes ei fod yn cael Hysbysiad Treth Cyngor newydd sy'n cydymffurfio a safonau'r Gymraeg. Gofynnodd i'r Cyngor anfon Hysbysiad Treth Cyngor newydd ato erbyn 14 Ebrill, 2018.

Cam Gorfodi CSG172: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor sicrhau bod unrhyw destun Saesneg mewn gohebiaeth hefyd yn cael ei anfon yn Gymraeg. Mae'n gofyn iddo sicrhau bod y testun yn cael ei brawf ddarllen er mwyn gwneud yn siŵr nad yw'r fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Mae'n berthnasol i unrhyw ohebiaeth sy'n cael ei anfon gan y Cyngor, waeth bynnag pa adran sy'n gyfrifol am ei gynhyrchu. Cafodd testun Saesneg ei anfon mewn gohebiaeth - Hysbysiad Treth Cyngor yn yr achos hwn - heb destun Cymraeg cyfatebol. Ni chafodd yr Hysbysiad Treth Cyngor ei brawf ddarllen mewn modd wnaeth adnabod bod y fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran ei olwg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi.

Cam Gorfodi CSG233: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor gymryd camau i sicrhau nad oes unrhyw wallau ieithyddol mewn gohebiaeth Gymraeg sy'n cael ei hanfon gan yr adran Dreth Cyngor. Ni chafodd camau digonol eu cymryd gan y Cyngor i sicrhau nad oedd gwallau ieithyddol i'w gweld yn nhestun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor ar gyfer 2018/19. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 6: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam sicrhau bod pob elfen o'i Hysbysiad Treth Cyngor yn cydymffurfio â safon 6. Gofyniad i roi cyhoeddusrwydd yn unol ag adran 77(3)(c) Mesur y Gymraeg

2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam roi cyhoeddusrwydd i'w fethiant i gydymffurfio â safon 6 mewn perthynas â'i Hysbysiad Treth Cyngor. Dylai gyhoeddi'r adroddiad hwn mewn man amlwg ar ei wefan a chynnwys eitem ar yr ymchwiliad ar ei adran newyddion. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Cam gorfodi ymchwiliad CSG172: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

3. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gynnal adolygiad er mwyn sicrhau bod ei drefniadau ar gyfer prawf darllen gohebiaeth yn ddigonol.

4. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1, 2, a 3. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 24/01/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Sirol
Wreccsam

adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â Hysbysiad Galw am Dalu'r Dreth Gyngor (yr Hysbysiad Treth Cyngor), Cyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam (y Cyngor) ar gyfer y flwyddyn 2018/19. Daeth y gŵyn ar ffurf copi o e-bost gafodd ei anfon gan yr achwynydd at Arweinydd y Cyngor. Yn yr e-bost i'r Arweinydd dywedodd yr achwynydd bod yr Hysbysiad Treth Cyngor yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn sawl gwahanol ffordd. Honnodd bod y Cyngor wedi cael gwybod am gamgymeriadau yn yr Hysbysiad Treth Cyngor yn 2014 a'i fod wedi derbyn cwyn am y mater yn 2015. Dywedodd bod y Cyngor wedi anwybyddu'r safonau a osodwyd arno gennyf i, yn ogystal a chyfarwyddyd a roddwyd iddo gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, yng nghyd-destun yr Hysbysiad Treth Cyngor. Dywedodd ei fod yn gwrthod talu ei fil treth Cyngor hyd nes ei fod yn cael Hysbysiad Treth Cyngor newydd sy'n cydymffurfio a safonau'r Gymraeg. Gofynnodd i'r Cyngor anfon

Safon 6: Mae safon 6 yn gofyn i'r Cyngor sicrhau, pan fo'n llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, nad yw yn trin y fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Lluniodd y Cyngor ohebiaeth, yn yr achos hwn Hysbysiad Treth Cyngor, oedd yn trin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg o ran ei olwg. Roedd testun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor yn ymddangos yn llai blaenllaw na'r testun Saesneg gyfatebol, ac roedd sawl enghraifft yn yr hysbysiad o destun oedd ar goll yn Gymraeg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â safon 6. Cam Gorfodi CSG172: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor sicrhau bod unrhyw destun Saesneg mewn gohebiaeth hefyd yn cael ei anfon yn Gymraeg. Mae'n gofyn iddo sicrhau bod y testun yn cael ei brawf ddarllen er mwyn gwneud yn siŵr nad yw'r fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Mae'n berthnasol i unrhyw ohebiaeth sy'n cael ei anfon gan y Cyngor, waeth bynnag pa adran sy'n gyfrifol am ei gynhyrchu. Cafodd testun Saesneg ei anfon mewn gohebiaeth - Hysbysiad Treth Cyngor yn yr achos hwn - heb destun Cymraeg cyfatebol. Ni chafodd yr Hysbysiad Treth Cyngor ei brawf ddarllen mewn modd wnaeth adnabod bod y fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran ei olwg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi. Cam Gorfodi CSG233: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor gymryd camau i sicrhau nad oes unrhyw wallau ieithyddol mewn gohebiaeth Gymraeg sy'n cael ei hanfon gan yr adran Dreth Cyngor. Ni chafodd camau digonol eu cymryd gan y Cyngor i sicrhau nad oedd gwallau ieithyddol i'w gweld yn nhestun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor

Hysbysiad Treth Cyngor newydd ato erbyn 14 Ebrill, 2018.

ar gyfer 2018/19. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 6: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam sicrhau bod pob elfen o'i Hysbysiad Treth Cyngor yn cydymffurfio â safon 6. Gofyniad i roi cyhoeddusrwydd yn unol ag adran 77(3)(c) Mesur y Gymraeg
2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam roi cyhoeddusrwydd i'w fethiant i gydymffurfio â safon 6 mewn perthynas â'i Hysbysiad Treth Cyngor. Dylai gyhoeddi'r adroddiad hwn mewn man amlwg ar ei wefan a chynnwys eitem ar yr ymchwiliad ar ei adran newyddion. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd Cam gorfodi ymchwiliad CSG172: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg
3. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gynnal adolygiad er mwyn sicrhau bod ei drefniadau ar gyfer prawf darllen gohebiaeth yn ddigonol.
4. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1, 2, a 3.

Cyngor
Bwrdeistref
Sirof
Wrecsam

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 30/03/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â Hysbysiad Galw am Dalu'r Dreth Gyngor (yr Hysbysiad Treth Cyngor), Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (y Cyngor) ar gyfer y flwyddyn 2018/19. Daeth y gŵyn ar ffurf copi o e-bost gafodd ei anfon gan yr achwynydd at Arweinydd y Cyngor. Yn yr e-bost i'r Arweinydd dywedodd yr achwynydd bod yr Hysbysiad Treth Cyngor yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn sawl gwahanol ffordd. Honnodd bod y Cyngor wedi cael gwybod am gamgymeriadau yn yr Hysbysiad Treth Cyngor yn 2014 a'i fod wedi derbyn cwyn am y mater yn 2015. Dywedodd bod y Cyngor wedi anwybyddu'r safonau a osodwyd arno

24/1/2019

Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 24/01/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 6: Mae safon 6 yn gofyn i'r Cyngor sicrhau, pan fo'n llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, nad yw yn trin y fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Lluniodd y Cyngor ohebiaeth, yn yr achos hwn Hysbysiad Treth Cyngor, oedd yn trin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg o ran ei olwg. Roedd testun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor yn ymddangos yn llai blaenllaw na'r testun Saesneg gyfatebol, ac roedd sawl enghraifft yn yr hysbysiad o destun oedd ar goll yn Gymraeg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â safon 6. Cam Gorfodi CSG172: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor sicrhau bod unrhyw destun Saesneg mewn gohebiaeth hefyd yn cael ei anfon yn Gymraeg. Mae'n gofyn iddo sicrhau bod y testun yn cael ei brawf ddarllen er mwyn gwneud yn siŵr nad yw'r fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Mae'n berthnasol i unrhyw ohebiaeth sy'n cael ei anfon gan y Cyngor, waeth bynnag pa adran sy'n gyfrifol am ei gynhyrchu. Cafodd testun Saesneg ei anfon mewn gohebiaeth - Hysbysiad Treth Cyngor yn yr achos hwn - heb destun Cymraeg cyfatebol. Ni chafodd yr Hysbysiad Treth Cyngor ei brawf ddarllen mewn modd wnaeth adnabod bod y fersiwn

gennyf i, yn ogystal a chyfarwyddyd a roddwyd iddo gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, yng nghyd-destun yr Hysbysiad Treth Cyngor. Dywedodd ei fod yn gwrthod talu ei fil treth Cyngor hyd nes ei fod yn cael Hysbysiad Treth Cyngor newydd sy'n cydymffurfio a safonau'r Gymraeg. Gofynnodd i'r Cyngor anfon Hysbysiad Treth Cyngor newydd ato erbyn 14 Ebrill, 2018.

Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran ei olwg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi. Cam Gorfodi CSG233: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor gymryd camau i sicrhau nad oes unrhyw wallau ieithyddol mewn gohebiaeth Gymraeg sy'n cael ei hanfon gan yr adran Dreth Cyngor. Ni chafodd camau digonol eu cymryd gan y Cyngor i sicrhau nad oedd gwallau ieithyddol i'w gweld yn nhestun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor ar gyfer 2018/19. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 6: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam sicrhau bod pob elfen o'i Hysbysiad Treth Cyngor yn cydymffurfio â safon 6. Gofyniad i roi cyhoeddusrwydd yn unol ag adran 77(3)(c) Mesur y Gymraeg
2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam roi cyhoeddusrwydd i'w fethiant i gydymffurfio â safon 6 mewn perthynas â'i Hysbysiad Treth Cyngor. Dylai gyhoeddi'r adroddiad hwn mewn man amlwg ar ei wefan a chynnwys eitem ar yr ymchwiliad ar ei adran newyddion. Amserlen: O

			<p>fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd</p> <p>Cam gorfodi ymchwiliad CSG172: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg 3. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gynnal adolygiad er mwyn sicrhau bod ei drefniadau ar gyfer prawf darllen gohebiaeth yn ddigonol.</p> <p>4. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1, 2, a 3. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd</p> <p>Hysbysiad penderfynu a roddwyd Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 24/01/2019.</p> <p>Apelau a wnaed i'r tribiwnlys Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.</p>
<p><u>Cyngor</u> <u>Bwrdeistref</u> <u>Sirol</u> <u>Wrecsam</u></p>	<p>Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 09/04/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â Hysbysiad Galw am Dalu'r Dreth Gyngor (yr Hysbysiad Treth Cyngor), Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (y Cyngor) ar gyfer y flwyddyn 2018/19. Daeth y gŵyn ar ffurf copi o e-bost gafodd ei anfon gan yr achwynydd at Arweinydd y Cyngor. Yn yr e-bost i'r Arweinydd dywedodd</p>	<p>24/1/2019</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Safon 6: Mae safon 6 yn gofyn i'r Cyngor sicrhau, pan fo'n llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, nad yw yn trin y fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Lluniodd y Cyngor ohebiaeth, yn yr achos hwn Hysbysiad Treth Cyngor, oedd yn trin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg o ran ei olwg. Roedd testun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor yn ymddangos yn llai blaenllaw na'r testun Saesneg gyfatebol, ac roedd sawl enghraifft yn yr hysbysiad o destun oedd ar goll yn Gymraeg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â safon 6. Cam Gorfodi CSG172: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor sicrhau bod unrhyw destun Saesneg mewn</p>

yr achwynydd bod yr Hysbysiad Treth Cyngor yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn sawl gwahanol ffordd. Honnodd bod y Cyngor wedi cael gwybod am gamgymeriadau yn yr Hysbysiad Treth Cyngor yn 2014 a'i fod wedi derbyn cwyn am y mater yn 2015. Dywedodd bod y Cyngor wedi anwybyddu'r safonau a osodwyd arno gennyf i, yn ogystal a chyfarwyddyd a roddwyd iddo gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, yng nghyd-destun yr Hysbysiad Treth Cyngor. Dywedodd ei fod yn gwrthod talu ei fil treth Cyngor hyd nes ei fod yn cael Hysbysiad Treth Cyngor newydd sy'n cydymffurfio a safonau'r Gymraeg. Gofynnodd i'r Cyngor anfon Hysbysiad Treth Cyngor newydd ato erbyn 14 Ebrill, 2018.

gohebiaeth hefyd yn cael ei anfon yn Gymraeg. Mae'n gofyn iddo sicrhau bod y testun yn cael ei brawf ddarllen er mwyn gwneud yn siŵr nad yw'r fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Mae'n berthnasol i unrhyw ohebiaeth sy'n cael ei anfon gan y Cyngor, waeth bynnag pa adran sy'n gyfrifol am ei gynhyrchu. Cafodd testun Saesneg ei anfon mewn gohebiaeth - Hysbysiad Treth Cyngor yn yr achos hwn - heb destun Cymraeg cyfatebol. Ni chafodd yr Hysbysiad Treth Cyngor ei brawf ddarllen mewn modd wnaeth adnabod bod y fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran ei olwg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi. Cam Gorfodi CSG233: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor gymryd camau i sicrhau nad oes unrhyw wallau ieithyddol mewn gohebiaeth Gymraeg sy'n cael ei hanfon gan yr adran Dreth Cyngor. Ni chafodd camau digonol eu cymryd gan y Cyngor i sicrhau nad oedd gwallau ieithyddol i'w gweld yn nhestun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor ar gyfer 2018/19. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 6: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam sicrhau bod pob elfen o'i Hysbysiad Treth Cyngor yn cydymffurfio â safon 6. Gofyniad i roi cyhoeddusrwydd yn unol ag adran 77(3)(c) Mesur y Gymraeg

2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam roi cyhoeddusrwydd i'w fethiant i gydymffurfio â safon 6 mewn perthynas â'i Hysbysiad Treth Cyngor. Dylai gyhoeddi'r adroddiad hwn mewn man amlwg ar ei wefan a chynnwys eitem ar yr ymchwiliad ar ei adran newyddion.

Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Cam gorfodi ymchwiliad CSG172: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg 3.

Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gynnal adolygiad er mwyn sicrhau bod ei drefniadau ar gyfer prawf darllen gohebiaeth yn ddigonol.

4. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1, 2, a 3.

Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 24/01/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Cyngor
Bwrdeistref

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 08/04/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg.

24/1/2019

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 6: Mae safon 6 yn gofyn i'r Cyngor sicrhau, pan fo'n llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o

Sirol
Wreccsam

Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â Hysbysiad Galw am Dalu'r Dreth Gyngor (yr Hysbysiad Treth Cyngor), Cyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam (y Cyngor) ar gyfer y flwyddyn 2018/19. Daeth y gŵyn ar ffurf copi o e-bost gafodd ei anfon gan yr achwynydd at Arweinydd y Cyngor. Yn yr e-bost i'r Arweinydd dywedodd yr achwynydd bod yr Hysbysiad Treth Cyngor yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn sawl gwahanol ffordd. Honnodd bod y Cyngor wedi cael gwybod am gamgymeriadau yn yr Hysbysiad Treth Cyngor yn 2014 a'i fod wedi derbyn cwyn am y mater yn 2015. Dywedodd bod y Cyngor wedi anwybyddu'r safonau a osodwyd arno gennyf i, yn ogystal a chyfarwyddyd a roddwyd iddo gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, yng nghyd-destun yr Hysbysiad Treth Cyngor. Dywedodd ei fod yn gwrthod talu ei fil treth Cyngor hyd nes ei fod yn cael Hysbysiad Treth Cyngor newydd sy'n cydymffurfio a safonau'r Gymraeg. Gofynnodd i'r Cyngor anfon Hysbysiad Treth Cyngor newydd ato erbyn 14 Ebrill, 2018.

ohebiaeth, nad yw yn trin y fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Lluniodd y Cyngor ohebiaeth, yn yr achos hwn Hysbysiad Treth Cyngor, oedd yn trin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg o ran ei olwg. Roedd testun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor yn ymddangos yn llai blaenllaw na'r testun Saesneg gyfatebol, ac roedd sawl enghraifft yn yr hysbysiad o destun oedd ar goll yn Gymraeg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â safon 6. Cam Gorfodi CSG172: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor sicrhau bod unrhyw destun Saesneg mewn gohebiaeth hefyd yn cael ei anfon yn Gymraeg. Mae'n gofyn iddo sicrhau bod y testun yn cael ei brawf ddarllen er mwyn gwneud yn siŵr nad yw'r fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Mae'n berthnasol i unrhyw ohebiaeth sy'n cael ei anfon gan y Cyngor, waeth bynnag pa adran sy'n gyfrifol am ei gynhyrchu. Cafodd testun Saesneg ei anfon mewn gohebiaeth - Hysbysiad Treth Cyngor yn yr achos hwn - heb destun Cymraeg cyfatebol. Ni chafodd yr Hysbysiad Treth Cyngor ei brawf ddarllen mewn modd wnaeth adnabod bod y fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran ei olwg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi. Cam Gorfodi CSG233: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor gymryd camau i sicrhau nad oes unrhyw wallau ieithyddol mewn gohebiaeth Gymraeg sy'n cael ei hanfon gan yr adran Dreth Cyngor. Ni chafodd camau digonol eu cymryd gan y Cyngor i sicrhau nad oedd gwallau ieithyddol i'w gweld yn nhestun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor ar gyfer 2018/19. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 6: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam sicrhau bod pob elfen o'i Hysbysiad Treth Cyngor yn cydymffurfio â safon 6. Gofyniad i roi cyhoeddusrwydd yn unol ag adran 77(3)(c) Mesur y Gymraeg
2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam roi cyhoeddusrwydd i'w fethiant i gydymffurfio â safon 6 mewn perthynas â'i Hysbysiad Treth Cyngor. Dylai gyhoeddi'r adroddiad hwn mewn man amlwg ar ei wefan a chynnwys eitem ar yr ymchwiliad ar ei adran newyddion. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Cam gorfodi ymchwiliad CSG172: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg 3. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gynnal adolygiad er mwyn sicrhau bod ei drefniadau ar gyfer prawf darllen gohebiaeth yn ddigonol.

4. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1, 2, a 3.

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol
Wrecsam

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 10/04/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â Hysbysiad Galw am Dalu'r Dreth Gyngor (yr Hysbysiad Treth Cyngor), Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (y Cyngor) ar gyfer y flwyddyn 2018/19. Daeth y gŵyn ar ffurf copi o e-bost gafodd ei anfon gan yr achwynydd at Arweinydd y Cyngor. Yn yr e-bost i'r Arweinydd dywedodd yr achwynydd bod yr Hysbysiad Treth Cyngor yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn sawl gwahanol ffordd. Honnodd bod y Cyngor wedi cael gwybod am gamgymeriadau yn yr Hysbysiad Treth Cyngor yn 2014 a'i fod wedi derbyn cwyn am y mater yn 2015. Dywedodd bod y Cyngor wedi anwybyddu'r safonau a osodwyd arno

24/1/2019

Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 24/01/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 6: Mae safon 6 yn gofyn i'r Cyngor sicrhau, pan fo'n llunio fersiwn Gymraeg a fersiwn Saesneg gyfatebol o ohebiaeth, nad yw yn trin y fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Lluniodd y Cyngor ohebiaeth, yn yr achos hwn Hysbysiad Treth Cyngor, oedd yn trin y fersiwn Gymraeg yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg o ran ei olwg. Roedd testun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor yn ymddangos yn llai blaenllaw na'r testun Saesneg gyfatebol, ac roedd sawl enghraifft yn yr hysbysiad o destun oedd ar goll yn Gymraeg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â safon 6. Cam Gorfodi CSG172: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor sicrhau bod unrhyw destun Saesneg mewn gohebiaeth hefyd yn cael ei anfon yn Gymraeg. Mae'n gofyn iddo sicrhau bod y testun yn cael ei brawf ddarllen er mwyn gwneud yn siŵr nad yw'r fersiwn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r fersiwn Saesneg. Mae'n berthnasol i unrhyw ohebiaeth sy'n cael ei anfon gan y Cyngor, waeth bynnag pa adran sy'n gyfrifol am ei gynhyrchu. Cafodd testun Saesneg ei anfon mewn gohebiaeth - Hysbysiad Treth Cyngor yn yr achos hwn - heb destun Cymraeg cyfatebol. Ni chafodd yr Hysbysiad Treth Cyngor ei brawf ddarllen mewn modd wnaeth adnabod bod y fersiwn

gennyf i, yn ogystal a chyfarwyddyd a roddwyd iddo gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, yng nghyd-destun yr Hysbysiad Treth Cyngor. Dywedodd ei fod yn gwrthod talu ei fil treth Cyngor hyd nes ei fod yn cael Hysbysiad Treth Cyngor newydd sy'n cydymffurfio a safonau'r Gymraeg. Gofynnodd i'r Cyngor anfon Hysbysiad Treth Cyngor newydd ato erbyn 14 Ebrill, 2018.

Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg o ran ei olwg. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi.

Cam Gorfodi CSG233: Mae'r cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor gymryd camau i sicrhau nad oes unrhyw wallau ieithyddol mewn gohebiaeth Gymraeg sy'n cael ei hanfon gan yr adran Dreth Cyngor. Ni chafodd camau digonol eu cymryd gan y Cyngor i sicrhau nad oedd gwallau ieithyddol i'w gweld yn nhestun Cymraeg yr Hysbysiad Treth Cyngor ar gyfer 2018/19. Mae hyn yn dangos methiant gan y Cyngor i gydymffurfio â'r cam gorfodi.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam wedi methu cydymffurfio â safon 6 a chamau gorfodi CSG172 a CSG233.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 6: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam sicrhau bod pob elfen o'i Hysbysiad Treth Cyngor yn cydymffurfio â safon 6. Gofyniad i roi cyhoeddusrwydd yn unol ag adran 77(3)(c) Mesur y Gymraeg

2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam roi cyhoeddusrwydd i'w fethiant i gydymffurfio â safon 6 mewn perthynas â'i Hysbysiad Treth Cyngor. Dylai gyhoeddi'r adroddiad hwn mewn man amlwg ar ei wefan a chynnwys eitem ar yr ymchwiliad ar ei adran newyddion. Amserlen: O

			<p>fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd</p> <p>Cam gorfodi ymchwiliad CSG172: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg 3. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gynnal adolygiad er mwyn sicrhau bod ei drefniadau ar gyfer prawf darllen gohebiaeth yn ddigonol.</p> <p>4. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1, 2, a 3.</p> <p>Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd</p> <p>Hysbysiad penderfynu a roddwyd</p> <p>Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 24/01/2019.</p> <p>Apelau a wnaed i'r tribiwnlys</p> <p>Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.</p>
<p><u>Cyngor Dinas a Sir Abertawe</u></p>	<p>Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 14/01/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â methiant honedig y Cyngor i ymateb i ohebiaeth Gymraeg yn Gymraeg. Mae'r achwynydd yn honni iddo ohebu ag aelod o staff y Cyngor rhwng 29 Tachwedd 2017 a 14 Ionawr 2018. Honnir bod yr aelod staff wedi ymateb yn uniaith Saesneg i ohebiaeth Gymraeg ar 3 Ionawr</p>	<p>11/1/2019</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd</p> <p>Safon 1: Mae Safon 1 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ateb unrhyw ohebiaeth Gymraeg a dderbynient gan berson, yn Gymraeg (os oes angen ateb). Mae'r cam gorfodi a roddwyd i'r Cyngor yn sgil ymchwiliad CSG201 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ateb pob gohebiaeth sydd wedi'i hysgrifennu'n Gymraeg, yn Gymraeg, oes angen ateb ar yr ohebiaeth. Ar 3 Ionawr 2018 a 10 Ionawr 2018 gohebodd swyddog o'r Cyngor yn uniaith Saesneg ag aelod o'r cyhoedd oedd wedi gohebu yn Gymraeg â'r Cyngor.</p> <p>Safon 7: Mae Safon 7 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ddatgan mewn gohebiaeth ei fod yn croesawu gohebiaeth Gymraeg, y bydd yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg, ac na</p>

2018 a 10 Ionawr 2018. Nid oedd e-bost yr aelod staff yn cynnwys datganiad bod Cyngor yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg ac na fyddai gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

fydd yn gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Mae'r cam gorfodi a roddwyd i'r Cyngor yn sgil ymchwiliad CSG201 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor sicrhau ei fod yn datgan mewn gohebiaeth ei fod yn croesawu gohebiaeth Gymraeg, y bydd yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg, ac na fydd yn gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Roedd e-bost cychwynnol y Cyngor at yr achwynydd dyddiedig 29 Tachwedd 2017 yn cynnwys y datganid canlynol ar waelod y neges: "Croesewir gohebiaeth yn y Gymraeg a byddwn yn ymdrin â gohebiaeth Gymraeg a Saesneg i'r un safonau ac amserlenni".

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Dinas a Sir Abertawe wedi methu cydymffurfio â safon 1 a'r gofyniad i gymryd camau yn sgil ymchwiliad CSG201.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Dinas a Sir Abertawe wedi methu â chydymffurfio â safon 1 a'r gofyniad i gymryd camau yn sgil ymchwiliad CSG201.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 1 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor a Dinas Abertawe gymryd camau i sefydlu proses ffurfiol i dderbyn ac ymateb i ohebiaeth yn unol â gofynion safon 1 a chynhyrchu canllaw i staff ar y broses honno .
2. Rhaid i Gyngor a Dinas Abertawe atgoffa / codi ymwybyddiaeth staff sydd yn derbyn ac ymateb i ohebiaeth o'r trefniadau a'r canllawiau sydd mewn lle mewn perthynas â phrosesau delio â gohebiaeth yn unol â gofynion Safon 1.

Prifysgol
Glyndŵr

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 11/05/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Honnai'r achwynydd bod Prifysgol Glyndŵr yn hysbysebu swyddi ar ei gwefan yn Saesneg yn unig. Yn ogystal honnai nad oedd modd cyflwyno cais ar gyfer y swyddi hynny yn Gymraeg. Hefyd honnai'r achwynydd nad oedd gwasanaeth Cymraeg digonol ar wefan y Brifysgol ac ychwanegodd bod brif gyfrif 'Twitter' Cymraeg y Brifysgol yn cyhoeddi llai o negeseuon na'r cyfrif Saesneg, a bod y Gymraeg felly yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r

11/1/2019

3. Rhaid i Gyngor a Dinas Abertawe ymddiheuro yn ffurfiol i'r achwynydd am fethu a pharchu ei ddewis iaith ac am beidio ag ymateb i'w gŵyn yn ei e-bost dyddiedig 7 Ionawr 2018 4. Rhaid i Gyngor a Dinas Abertawe ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1 i 3. Amserlen: O fewn 12 wythnos o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Dinas Casnewydd ar 11/01/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 57: Mae safon 57 yn ei wneud yn ofynnol i Brifysgol Glyndŵr sicrhau bod unrhyw dudalen ar ei wefan sydd yn newydd neu wedi ei diwygio, ar gael yn Gymraeg; yn gweithredu yn llawn yn Gymraeg ac nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar y tudalennau hynny. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni bod Prifysgol Glyndŵr wedi cyhoeddi hysbysebion am swyddi ar ei wefan yn Saesneg yn unig. Yn dilyn ystyriaeth o dystiolaeth yr achwynydd a'r Brifysgol, mae'r Comisiynydd yn canfod bod Prifysgol Glyndŵr wedi cyhoeddi tudalennau newydd ar ei wefan at bwrpas hysbysebu swyddi, a bod y tudalennau gyda thestun Saesneg yn unig am gyfnod.

Safon 62: Mae safon 62 yn ei wneud yn ofynnol i gorff peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn oedd yn honni bod y Brifysgol yn

Saesneg ar y cyfrwng cymdeithasol yma.

cyhoeddi llai o gynnwys yn Gymraeg ar ei brif gyfrif 'Twitter' (@PrifGlyndwr) na'r cyfrif Saesneg cyfatebol (@GlyndwrUni) yn ystod mis Mai 2018. Derbyniodd y Brifysgol yr honiad yma. Canfu'r Comisiynydd bod tystiolaeth yr achwynydd a'r Brifysgol yn cadarnhau yn ystod mis Mai 2018 yr oedd y Brifysgol yn cyhoeddi llai o gynnwys ar gyfrif Cymraeg ei chyfrwng cymdeithasol 'Twitter' nag ar y cyfrif Saesneg cyfatebol, ac felly yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Safon 145A: Mae safon 145A yn ei wneud yn ofynnol i gorff pennu sgiliau Cymraeg sydd wedi ei asesu ar gyfer bob swydd yn yr hysbyseb, ac os oes ofyniad am sgiliau Cymraeg, bod y swydd yn cael ei hysbysebu yn Gymraeg. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn yn honni bod y Brifysgol yn hysbysebu swyddi yn Saesneg yn unig. Derbyniodd y Brifysgol yr honiad ei fod wedi hysbysebu rhai swyddi ym mis Mai 2018, drwy gamgymeriad, yn Saesneg yn unig, ac roedd sgiliau Cymraeg wedi eu pennu i'r swyddi Canfu'r Comisiynydd, yn dilyn ystyriaeth o dystiolaeth y Brifysgol a'r achwynydd, y bod y Brifysgol wedi hysbysebu swyddi yn Saesneg yn unig ym mis Mai 2018 er bod sgiliau Cymraeg wedi eu pennu i'r swyddi hynny.

Safon 146: Mae safon 146 yn ei wneud yn ofynnol i Brifysgol Glyndŵr sicrhau ei bod yn datgan yn glir mewn bob hysbyseb swydd ei bod yn caniatáu ceisiadau Cymraeg a ni fydd cais a gyflwynir yn Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na chais a gyflwynir yn Saesneg. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni nad oedd modd cyflwyno cais yn Gymraeg ar gyfer swyddi hysbysebwyd gan y Brifysgol. Canfu'r Comisiynydd bod y Brifysgol yn datgan yn unol â safon 146 bod modd

gwneud cais yn Gymraeg a na fydd cais Cymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Prifysgol Glyndŵr wedi methu cydymffurfio â safonau 57, 62, 145A a 146.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Prifysgol Glyndŵr wedi methu â chydymffurfio â safonau 57, 62, 145A a 146.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 62 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 (3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Brifysgol Glyndŵr sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth iddi ddefnyddio cyfyngau cymdeithasol. Rhaid i'r Brifysgol sicrhau bod y cynnwys y mae yn cyhoeddi yn cyfateb yn llawn rhwng y Gymraeg a'r Saesneg ar y cyfryngau cymdeithasol sydd yn ddarostyngedig i'r safon. Amserlen: O fewn 28 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd
2. Rhaid i Brifysgol Glyndŵr ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau cam gorfodi 1. Amserlen: O fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Brifysgol Glyndŵr ar 11/01/2019.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Cyngor Dinas
Casnewydd

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 07/12/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn amlinellu pryder yr achwynydd ynghylch ymgynghoriad a phenderfyniad Cyngor Dinas Casnewydd i agor ysgol cyfrwng Saesneg newydd yn ardal Glan Llyn, Llanwern, Casnewydd. Roedd y gŵyn yn amlinellu pryder yr achwynydd ynghylch ymgynghoriad a phenderfyniad Cyngor Dinas Casnewydd i agor ysgol cyfrwng Saesneg newydd yn ardal Glan Llyn, Llanwern, Casnewydd.

17/12/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safonau 88, 89 a 90: Mae'r safonau llunio polisi yn ei wneud yn ofynnol i gorff ystyried a nodi'r holl effeithiau perthnasol y gall penderfyniad polisi eu cael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg neu ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Er mwyn gwneud hynny, rhaid i gorff ystyried tystiolaeth berthnasol er mwyn deall effaith debygol neu wirioneddol penderfyniadau polisi ar y Gymraeg. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni nad oedd y Cyngor wedi ystyried yr effaith ar y Gymraeg yn ddigonol wrth gynnal astudiaeth effaith ei benderfyniad polisi i agor ysgol newydd. Yn dilyn ystyriaeth llawn o dystiolaeth yr achwynydd a'r Cyngor, mae'r Comisiynydd o'r farn nad yw'r Cyngor wedi gweithredu gofynion safonau 88, 89 a 90 wrth wneud ei benderfyniad polisi i agor ysgol newydd. Nid yw'r Cyngor wedi ystyried a nodi pa effeithiau y gall ei benderfyniad gael ar gyfleoedd i bersonau defnyddio'r Gymraeg nag i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Nid ydynt ychwaith wedi ystyried sut y gallant wneud y penderfyniad fel ei fod yn cael effeithiau mwy positif, neu llai andwyol, ar gyfleoedd i bersonau defnyddio'r Gymraeg, neu i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Safonau 91, 92 a 93: Mae safonau 91, 92 a 93 yn ei gwneud yn ofynnol bod dogfennau ymgynghori corff sy'n ymwneud â phenderfyniad polisi yn ystyried ac yn ceisio barn gan bersonau ynghylch yr effeithiau posibl y bydd y penderfyniad yn eu cael ar y Gymraeg ac ar y cyfleoedd i'w defnyddio. Rhaid cynnwys cwestiynau penodol yn y ddogfen ymgynghori sy'n gofyn am ymateb iddynt. Dylai corff roi sylw dyledus i unrhyw wybodaeth a gesglir yn ystod y broses hon wrth wneud y penderfyniad polisi, fel y

byddai'r corff yn gweithredu ar unrhyw ganlyniadau sy'n deillio o'r ymgynghoriad. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni nad oedd y Cyngor wedi gofyn barn y cyhoedd yn ddigonol ar effeithiau posib ar y Gymraeg wrth ymgynghori ar ei benderfyniad i agor ysgol newydd. Yn dilyn ystyriaeth llawn o dystiolaeth yr achwynydd a'r Cyngor, mae'r Comisiynydd o'r farn nad yw'r Cyngor wedi gweithredu gofynion safonau 91, 92 a 93 wrth ymgynghori ar ei benderfyniad polisi i agor ysgol newydd. Nid yw'r Cyngor wedi gofyn barn yn y ddogfen ymgynghori ar pa effeithiau y gallai ei benderfyniad gael ar gyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg nag i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Nid ydynt ychwaith wedi gofyn sut y gallent wneud y penderfyniad fel ei fod yn cael effeithiau mwy positif, neu llai andwyol, ar gyfleoedd i bersonau defnyddio'r Gymraeg, neu i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Dinas Casnewydd wedi methu cydymffurfio â safonau 88, 89, 90, 91, 92 a 93.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Dinas Casnewydd wedi methu â chydymffurfio â safonau 88, 89, 90, 91, 92 a 93.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd fabwysiadu proses gadarn ar gyfer cynnal a chofnodi ystyriaethau ar unrhyw effeithiau y byddai penderfyniad polisi ei ar gyfleoedd i bersonau defnyddio'r Gymraeg, a pheidio â thrin y

Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Rhaid i'r broses gynnwys canllaw clir ar gyfer swyddogion a chynghorwyr ynghylch sut y dylid cwblhau a chofnodi'r ystyriaethau perthnasol. Amserlen: O fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

2. Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd fabwysiadu proses gadarn ar gyfer cynnal a chofnodi ystyriaethau ar sut y gellid llunio penderfyniad polisi fel ei bod yn cael effeithiau mwy positif ar gyfleoedd i bersonau defnyddio'r Gymraeg neu i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Rhaid i'r broses gynnwys canllaw clir ar gyfer swyddogion a chynghorwyr ynghylch sut y dylid cwblhau a chofnodi'r ystyriaethau perthnasol. Amserlen: O fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

3. Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd fabwysiadu proses gadarn ar gyfer cynnal a chofnodi ystyriaethau ar sut y gellid llunio penderfyniad polisi fel nad yw'n cael effeithiau andwyol ar gyfleoedd i bersonau defnyddio'r Gymraeg neu i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Rhaid i'r broses gynnwys canllaw clir ar gyfer swyddogion a chynghorwyr ynghylch sut y dylid cwblhau a chofnodi'r ystyriaethau perthnasol. Amserlen: O fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

4. Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1, 2 a 3. Amserlen: O fewn 110 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

5. Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd ddatblygu cyfres o gwestiynau safonol i'w ddefnyddio mewn dogfennau ymgynghori sy'n ymwneud â phenderfyniadau polisi fel ei bod yn ceisio barn yn unol â gofynion safonau 91,92 a 93.

			<p>6. Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd ymgorffori ystyriaethau ar gydymffurfio â safonau'r Gymraeg i unrhyw brosesau ymgynghori y mae yn ei weithredu. Amserlen: O fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd</p> <p>7. Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 5 a 6. Amserlen: O fewn 110 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd</p> <p>Hysbysiad penderfynu a roddwyd Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Dinas Casnewydd ar 17/12/18.</p> <p>Apelau a wnaed i'r tribiwnlys Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.</p>
<p><u>Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot</u></p>	<p>Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 05/06/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â pheiriant tocyn parcio mewn maes parcio o eiddo Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot, sef maes parcio Glannau'r Harbwr, Parcfordd, ym Mhort Talbot. Honnir mai'r Saesneg yw iaith ddiodyn y peiriant. Honnir fod yn rhaid pwyso botwm er mwyn derbyn gwasanaeth Cymraeg.</p>	<p>12/12/2018</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Safon 60: Mae safon 60 yn ei gwneud hi'n ofynnol i bob peiriant hunan wasanaeth weithio'n llawn yn y Gymraeg ac i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni mai Saesneg oedd yr iaith ddiodyn ar y peiriant tocyn parcio ym maes parcio Glannau'r Harbwr, Port Talbot. Cadarnhaodd y Cyngor: "The machines' default language is indeed English; but the Welsh Language Service can be accessed at a press of a button." Wrth ystyried y dystiolaeth a dderbyniwyd gan y Cyngor a'r achwynydd, mae'r Comisiynydd o'r farn bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot wedi trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth i'r peiriant talu am barcio sy'n gyfrifoldeb i'r Cyngor ragosod y Saesneg fel iaith ddiodyn y peiriant.</p> <p>Dyfarniad y Comisiynydd</p>

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot wedi methu â chydymffurfio â safon 60 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Yn achos y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot wedi methu â chydymffurfio â safon 60, gweithredwyd ymhellach.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 60 – gofyniad i Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot weithredu yn unol ag adran 77(3)(b)

Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot baratoi cynllun gweithredu a fydd yn dangos pa gamau y bydd yn eu cymryd er mwyn newid yr iaith ddiodyn i'r Gymraeg mewn peiriannau tocynnau parcio a all ddarparu ar gyfer dangosydd iaith arall (botwm). Dylai'r cynllun gweithredu gynnwys y wybodaeth ganlynol: • Prif gamau'r broses wrth gynllunio'r gwaith • Yr amserlen ar gyfer cwblhau'r gwaith (ni ddylai fid yn fwy na 12 mis ar gyfer cyflawni'r dasg) • Y gyllideb ar gyfer cwblhau'r gwaith • Enw'r person sydd â chyfrifoldeb dros y prosiect Amserlen: Dylai'r Cyngor baratoi'r cynllun gweithredu drafft cyntaf o fewn 12 wythnos o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd. Byddaf yn gweithredu'n unol ag adran 80 Mesur y Gymraeg mewn perthynas â'r cynllun gweithredu.

Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot baratoi cynllun gweithredu a fydd yn dangos pa gamau bydd yn eu cymryd er mwyn cydymffurfio â safon 60 mewn perthynas â pheiriannau lle mae maint y sgrin ar y peiriannau tocynnau parcio yn rhy fach i ddarparu

dangosydd iaith arall (botwm). Dylai'r cynllun gweithredu gynnwys y wybodaeth ganlynol: - Prif gamau'r broses wrth gynllunio'r gwaith - Yr amserlen ar gyfer cwblhau'r gwaith - Y gyllideb ar gyfer cwblhau'r gwaith - Enw'r person sydd 6a chyfrifoldeb dros y prosiect

Amserlen: Dylai'r Cyngor baratoi'r cynllun gweithredu drafft cyntaf o fewn 12 wythnos o ddyddiad cyhoeddi'r dyfarniad terfynol y Comisiynydd. Byddaf yn gweithredu'n unol ag adran 80 Mesur y Gymraeg mewn perthynas â'r cynllun gweithredu.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot ar 12/12/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 25/04/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud a honiad nad yw gwefan Cyngor Dinas Casnewydd yn gweithredu yn llawn yn Gymraeg. Honnai'r achwynydd ei fod wedi clicio ar 'C' dan yr adran 'A-Z of Services' ar frig tudalen Cymraeg yr hafan: <http://www.newport.gov.uk/cy/Hafan.aspx> a bod y dewis hwnnw wedi arwain at dudalen Saesneg yn unig. Honnai

12/12/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 52: Mae safon 52 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff sicrhau bod pob tudalen ar eu gwefan ar gael ac yn gweithredu'n llawn yn y Gymraeg ac na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar y tudalennau hynny. Derbyniodd y Comisiynydd gwyn gan aelod o'r cyhoedd ar 25 Ebrill 2018 yn honni bod clicio ar 'C' dan yr adran 'A-Z of Services' ar frig tudalen Gymraeg yr hafan <http://www.newport.gov.uk/cy/Hafan.aspx> yn arwain at dudalen Saesneg yn unig. Honnai'r achwynydd yn ogystal bod arolwg "pop-up" ar wefan y Cyngor yn uniaith Saesneg. Wrth ystyried y dystiolaeth, casgla'r Comisiynydd nad yw pob tudalen ar wefan y Cyngor ar gael ac yn gweithredu yn llawn yn Gymraeg ac mae'r Cyngor yn cydnabod hynny.

Cyngor Dinas
Casnewydd

yn ogystal bob arolwg 'pop-up' uniaith Saesneg yn ymddangos ar y tudalennau Cymraeg.

Safon 56: Mae safon 56 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff sicrhau bod rhyngwyneb a'r dewislenni ar bob tudalen ar eu gwefan yn Gymraeg. Bydd natur rhyngwynebau a dewislenni yn newid fesul gwefan yn benodol, ond gellir eu hystyried i gynnwys y rhannau hynny o wefan nad ydynt yn arddangos cynnwys ond yn hytrach sydd yn rhan o'u hisadeiledd ac sy'n galluogi defnyddiwr i gyfathrebu a rhaglen. Gall dewislenni gynnwys opsiynau a rhestrau y gellir dewis ohonynt. Derbyniodd y Comisiynydd gwyn gan aelod o'r cyhoedd ar 25 Ebrill 2018 yn honni bod clicio ar 'C' dan yr adran 'A-Z of Services' ar frig tudalen Gymraeg yr hafan <http://www.newport.gov.uk/cy/Hafan.aspx> yn arwain at dudalen Saesneg yn unig. Honnai'r achwynydd yn ogystal bod arolwg "pop-up" ar wefan y Cyngor yn uniaith Saesneg. Wrth ystyried y dystiolaeth casgla'r Comisiynydd nad yw pob dewislen ar wefan y Cyngor yn cael eu darparu yn Gymraeg.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Dinas Casnewydd wedi methu cydymffurfio â safonau 52 a 56.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad fod Cyngor Dinas Casnewydd wedi methu â chydymffurfio â safonau 52 a 56.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 52 – Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

Cam Gorfodi 1: Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd sicrhau ar gyfer ei gwefan: a) bod pob tudalen ar gael yn Gymraeg b) bod dolenni ar y tudalennau Cymraeg yn arwain at wybodaeth neu ddogfennau Cymraeg.

Cam Gorfodi 2: Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd sicrhau nad yw arolygon 'pop-up' yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Rhaid i'r Gyngor sicrhau bod cynnig i ddefnyddwyr ymateb i arolygon yn Gymraeg ar bob achlysur.

Cam Gorfodi 3: Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi [1 – 2].

Safon 56 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

Cam gorfodi 4: Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd sicrhau bod pob rhyngwyneb a dewislenni ar bob tudalen ar eich gwefan bod ar gael yn Gymraeg.

Cam gorfodi 5: Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 5.

Amserlen: O fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Dinas Casnewydd ar 12/12/18.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Cyngor
Caerdydd

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 14/05/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Honni'r achwynydd bod un o wefannau'r Cyngor

10/12/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 52: Mae safon 52 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff sicrhau bod pob tudalen ar eu gwefan ar gael ac yn gweithredu'n llawn yn y Gymraeg ac na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar y tudalennau hynny. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd. Honnai'r achwynydd bod un o wefannau'r Cyngor

(www.keepingcardiffmoving.co.uk) gyda thudalennau ble nad oedd tudalen Cymraeg ar gael ar gyfer y dudalen Saesneg cyfatebol. Honnai'r achwynydd bod y botwm 'Cymraeg' sydd ar dop bob tudalen yn arwain y defnyddiwr at dudalennau nad oeddynt yn cyfateb i'r dudalen Saesneg.

(www.keepingcardiffmoving.co.uk) gyda thudalennau ble nad oedd tudalen Cymraeg ar gael ar gyfer y dudalen Saesneg cyfatebol. Yn dilyn ystyriaeth o dystiolaeth yr achwynydd a'r Cyngor, mae'r Comisiynydd yn casglu bod tudalennau ble nad oedd y Gymraeg ar gael ar y wefan dan sylw, ac yn ogystal nad oedd y wefan yn gweithredu yn llawn yn Gymraeg.

Safon 55: Mae safon 55 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff, os oes ganddynt dudalen Gymraeg ar ei gwefan sy'n cyfateb i dudalen Saesneg, nodi'n glir ar y dudalen Saesneg bod y dudalen hefyd ar gael yn Gymraeg. Rhaid hefyd ddarparu dolen uniongyrchol at y dudalen Gymraeg ar y dudalen Saesneg cyfatebol. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd. Honnai'r achwynydd bod y botwm 'Cymraeg' ar dop bob tudalen yn arwain y defnyddiwr at dudalennau nad oeddynt yn cyfateb â'r dudalen Saesneg. Yn dilyn ystyriaeth o dystiolaeth yr achwynydd a'r Cyngor, mae'r Comisiynydd yn casglu er bod botwm 'Cymraeg' yn hysbysebu'r defnyddiwr y wefan bod tudalen Cymraeg cyfatebol ar gael, nid oedd y ddolen honno yn gweithio yn gywir ac yn arwain y defnyddiwr at dudalennau nad oeddynt yn cyfateb.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Caerdydd wedi methu cydymffurfio â safonau 52 a 55.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Cyngor Caerdydd wedi methu cydymffurfio â safonau 52 a 55.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 52 – cyngor yn unol ag adran 77(4)(b) Mesur y Gymraeg Wrth i Gyngor Dinas Caerdydd gwblhau'r gwaith

The National
Theatre of
Wales

Ar 23/11/2017 derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Honnai'r achwynydd bod National Theatre Wales (NTW) yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth rannu'r cylchlythyr ar ffurf e-bost yn Saesneg a'i gwneud yn ofynnol i'r rhai hynny sydd yn dymuno darllen y cylchlythyr i glicio ar ddolen sydd yn arwain y darllenydd i'r wybodaeth yn Gymraeg ar wefan y sefydliad. Cyflwynodd yr

6/12/2018

o greu'r wefan o'r newydd, dylid sicrhau ei bod yn cydymffurfio yn llawn gyda gofynion safon 52. Dylid gwirio a phrofi bod y wefan yn gweithredu yn llawn yn Gymraeg cyn ei chyhoeddi.

Safon 55 – cyngor yn unol ag adran 77(4)(b) Mesur y Gymraeg Wrth i Gyngor Dinas Caerdydd gwblhau'r gwaith o greu'r wefan dan sylw o'r newydd, dylid sicrhau ei fod yn cydymffurfio yn llawn gyda gofynion safon 55. Dylid gwirio a phrofi bod unrhyw defnydd o dolenni megis botwm 'Cymraeg' ar ben dudalennau gwe yn gweithredu yn llawn yn Gymraeg cyn ei chyhoeddi.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Caerdydd ar 10/12/2018.

Apelau a wnaed i'r Tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 1: Mae safon 1 yn ei gwneud yn ofynnol ar gorff i ymateb i ohebiaeth Gymraeg yn Gymraeg. Ymddengys bod NTW wedi ymateb i'r ohebiaeth, er iddi gymryd 4 wythnos i wneud hynny. Ni cheir dehongliad pellach o fewn y rheoliadau yn manylu ar yr hyn a ystyrir yn gyfnod rhesymol ble disgwylir i sefydliad ymateb i ohebiaeth. Mae'n rhaid i'r Comisiynydd felly ystyried beth yw polisïau neu'r arfer arferol o fewn y sefydliad. Nid oes gan NTW amserlen benodol wedi ei chytuno ar draws y sefydliad ar gyfer ymateb i ohebiaeth, ond dywed yn y dystiolaeth y gall gymryd 4 wythnos a mwy i ymateb i ohebiaeth. Mae NTW wedi cydnabod nad oedd wedi ymateb i ohebiaeth yr achwynydd mewn amser rhesymol yn yr achos hwn. Mae'r achwynydd o'r farn bod NTW wedi oedi wrth ymateb i'w e-

achwynydd gopi o'r cylchlythyr oedd â'r teitl "What's New at NTW?"

bost o ganlyniad iddo ohebu yn Gymraeg â NTW. Yn dilyn ystyried tystiolaeth gan NTW fodd bynnag, nid oes dim i awgrymu mai cyfrwng iaith yr ohebiaeth a arweiniodd at yr oedi wrth ymateb. Mae NTW wedi cadarnhau bod yr ohebiaeth wedi ei dderbyn gan y tîm cyfathrebu sydd yn cynnwys 2 aelod sydd yn siaradwyr Cymraeg. Mae'n rhaid i'r Comisiynydd felly dderbyn safbwynt NTW mai camgymeriad dynol a arweiniodd at yr oedi wrth ymateb i'r e-bost gwreiddiol cyn y 24 Tachwedd 2017.

Safonau 6 a 33: Mae Safon 6 a safon 33 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth lunio gohebiaeth a deunydd cyhoeddusrwydd. Ar 26 Hydref 2017 dosbarthodd NTW gylchlythyr 'What's New at NTW?' drwy e- bost i danysgrifwyr NTW oedd â theitl uniaith Saesneg a'r fersiwn Saesneg yng nghorff yr e-bost a dolen at y fersiwn Gymraeg. Wrth gyhoeddi'r cylchlythyr 'What's New at NTW' gyda theitl uniaith Saesneg a'r fersiwn Saesneg o'r cylchlythyr wedi ei chynnwys yn yr e-bost a'i gwneud yn ofynnol i'r darllenydd glicio ar ddolen i weld y fersiwn Gymraeg, mae NTW yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd nad yw Theatr Genedlaethol Cymru wedi methu a chydymffurfio a safon 1 yn yr achos hwn ond bod Theatr Genedlaethol Cymru wedi methu cydymffurfio a safonau 6 a 33.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Theatr Genedlaethol Cymru wedi methu a chydymffurfio a safonau 6 a 33.

Cyngor Sir y
Fflint

Ar 19/07/2017 derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Honnai'r achwynydd nad yw holl gynnwys ar dudalen 'Gwneud Ar Lein' ar wefan Cyngor Sir y Fflint (www.siryfflint.gov.uk) ar gael yn Gymraeg. Mae'r achwynydd yn cyfeirio yn benodol at 3 adran a oedd yn ymddangos yn uniaith Saesneg ar y dudalen gwe 'Gwneud Ar Lein' sef 'Apply for it', 'Pay for it', a 'Report it'. Darparwyd sgrinlun o'r dudalen dan sylw fel rhan o'r gŵyn. Mae'r sgrinlun

19/11/2018

Datganiad ar y gweithredu pellach

Dylai National Theatre Wales gymryd camau i sicrhau nad yw fersiwn Gymraeg o unrhyw gylchlythyr sydd yn cael ei lunio a'i gyhoeddi gan y sefydliad yn y dyfodol yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Rhaid i National Theatre Wales ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1. Amserlen: O fewn 12 wythnos o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Theatr Genedlaethol Cymru ar 06/12/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 52: Mae safon 52 yn ei gwneud hi'n ofynnol i Gyngor Sir y Fflint sicrhau bod testun pob tudalen ar ei wefan ar gael, ac yn gweithredu'n llawn yn Gymraeg heb drin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Er bod y Cyngor bellach wedi cymryd camau i gywiro'r camgymeriadau oedd yn ymddangos ar y dudalen 'Gwneud Ar-Lein' mae'n cydnabod bod adrannau uniaith Saesneg wedi ymddangos ar y dudalen we ar yr amser y cyflwynodd yr achwynydd ei gŵyn. Drwy beidio a sicrhau bod tudalennau gwe 'Gwneud Ar-Lein' ar wefan y Cyngor yn gweithredu'n llawn yn y Gymraeg ac na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar y tudalennau hynny cred y Comisiynydd bod y Cyngor wedi methu â chydymffurfio â safon 52.

Safon 56: Mae safon 56 yn ei gwneud hi'n ofynnol i Gyngor Sir y Fflint i sicrhau bod y rhyngwyneb a'r dewislenni ar bob tudalen ar ei wefan yn Gymraeg. Er bod y Cyngor bellach

i'w gweld gyda'r cylch gorchwyl
terfynol yn atodiad 1.

wedi cymryd camau i gywiro'r camgymeriadau oedd yn ymddangos ar y dudalen 'Gwneud Ar-Lein' mae'n cydnabod bod penawdau uniaith Saesneg wedi ymddangos ar y dudalen we ar yr amser y cyflwynodd yr achwynydd ei gŵyn. Drwy beidio a sicrhau bod y rhyngwyneb a'r dewislenni yn Gymraeg ar dudalen 'Gwneud Ar-Lein' ar wefan y Cyngor, mae'r Comisiynydd o'r farn bod y Cyngor wedi methu â chydymffurfio â safon 56.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Sir y Fflint wedi methu a chydymffurfio a safonau 52 a 56.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Cyngor Sir y Fflint wedi methu a chydymffurfio a safonau 52 a 56.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 52 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 79(1)(b)(ii) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Sir y Fflint adolygu'r trefniadau a'r canllawiau sydd mewn lle ar gyfer cyhoeddi ac uwchlwytho testun ar y wefan er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â safon 52.
 2. Rhaid i Gyngor Sir y Fflint gymryd camau i atgoffa staff o fewn y gwasanaethau unigol sydd yn gyfrifol am gynnwys sydd yn ymddangos ar wefan y Cyngor o ofynion safon 52.
- Safon 56 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 79(1)(b)(ii) Mesur y Gymraeg
3. Rhaid i Gyngor Sir y Fflint adolygu'r trefniadau a'r canllawiau sydd mewn lle ar gyfer cyhoeddi ac uwchlwytho testun ar y wefan er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â safon 56.

Cyngor Sir Penfro

Ar 18/10/2017 derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd yr achwynydd yn honni bod gwefan www.visitpembrokeshire.com a chyfrif cyfryngau cymdeithasol Visit Pembrokeshire ar Twitter a Facebook yn uniaith Saesneg. Wrth gyflwyno'r gŵyn, darparodd yr achwynydd gopïau o ohebiaeth a fu rhwng yr achwynydd â'r Cyngor rhwng Ebrill 2016 a Hydref 2017 yn trafod diffyg cynnwys Cymraeg ar y wefan a'r cyfrifon twitter a facebook.

16/11/2018

4. Rhaid i Gyngor Sir y Fflint gymryd camau i atgoffa staff o fewn y gwasanaethau unigol sydd yn gyfrifol am gynnwys sydd yn ymddangos ar wefan y Cyngor o ofynion safon 56.
5. Rhaid i Gyngor Sir y Fflint ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1 – 4.

Amserlen: O fewn 12 wythnos o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Sir y Fflint ar 19/11/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 52: Mae safon 52 yn ei gwneud hi'n ofynnol i Gyngor Sir Penfro sicrhau bod testun pob tudalen ar ei wefan ar gael, ac yn gweithredu'n llawn yn Gymraeg heb drin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r Cyngor yn cydnabod bod gwefan Visit Pembrokeshire yn uniaith Saesneg ers ei sefydlu yn 2014 ac wedi datgan na fydd y wefan yn ddwyieithog hyd nes Hydref 2018. Nododd y Cyngor bod rhesymau technegol ac ariannol pam nad yw'r wefan wedi ei datblygu i fod yn ddwyieithog.

Safon 56: Mae safon 56 yn ei gwneud hi'n ofynnol i Gyngor Sir Penfro sicrhau bod y rhyngwyneb a'r dewislenni ar bob tudalen ar ei wefan yn Gymraeg. Mae'r Cyngor wedi datgan bod gwefan www.visitpembrokeshire.com yn uniaith Saesneg ac na fydd y gwaith o greu gwefan ddwyieithog wedi cwblhau hyn nes Hydref 2018. Nododd y Cyngor bod rhesymau technegol ac ariannol pam nad yw'r wefan wedi ei datblygu i fod yn ddwyieithog.

Safon 58: Mae safon 58 yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Sir Penfro beidio a thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg pan yn defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol. Roedd dyletswydd ar y Cyngor i gydymffurfio â'r safon ers 30 Mawrth 2016. Wrth ymateb i'r hysbysiad tystiolaeth mae'r Cyngor wedi datgan nad ydynt wedi ymgymryd â gweithgareddau cyfryngau cymdeithasol yn Gymraeg hyd yma ac na fydd cynnwys Cymraeg yn cael ei ddatblygu ar gyfrifon Twitter a Facebook Visit Pembrokeshire hyd nes bod gwefan ddwyieithog Visit Pembrokeshire wedi ei chwblhau. Nid yw' Comisiynydd o'r farn bod unrhyw beth yn rhwystro'r Cyngor rhag sicrhau bod negeseuon a gyhoeddir ar gyfrifon Twitter a Facebook Visit Pembrokeshire ar gael yn Gymraeg.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Sir Penfro wedi methu a chydymffurfio a safonau 52, 56 a 58.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Cyngor Sir Penfro wedi methu a chydymffurfio a safon 52, 56 a 58.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 52 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 79(1)(b)(ii) Mesur y Gymraeg

1. Mae'n rhaid i Gyngor Sir Penfro gymryd camau i sicrhau bod gwefan Visit Pembrokeshire yn gweithredu yn gyflawn ddwyieithog a bod y cynnwys Cymraeg a'r Saesneg yn cyfateb yn llawn.

Amserlen: Erbyn 31 Ionawr 2019

Safon 56 – Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 79(1)(b)(ii) Mesur y Gymraeg

2. Mae'n rhaid i Gyngor Sir Penfro gymryd camau i sicrhau bod rhyngwyneb a dewislenni gwefan Visit Pembrokeshire ar gael yn Gymraeg. Amserlen: Erbyn 31 Ionawr 2019 Safon 58 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 79(1)(b)(ii) Mesur y Gymraeg

3. Rhaid i Gyngor Sir Penfro baratoi cynllun gweithredu er mwyn sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar ei gyfryngau cymdeithasol. Rhaid i'r cynllun gweithredu ymdrin â: 'Pholisi'r Cyngor ar gyhoeddi cynnwys ar y cyfryngau cymdeithasol 'Gweithdrefnau ar gyfer cyhoeddi cynnwys Cymraeg ar gyfryngau cymdeithasol 'Ymwybyddiaeth staff o ofynion safonau'r Gymraeg mewn perthynas â chyhoeddi cynnwys ar y cyfryngau cymdeithasol 'Hyfforddiant i staff

Amserlen: Dylai'r Cyngor baratoi'r cynllun gweithredu drafft cyntaf o fewn 8 wythnos o ddyddiad hysbysiad penderfynu yr achos hwn gyda'r nod o'r Cyngor yn cydymffurfio yn llawn â Safon 58 erbyn 31 Ionawr 2019.

4. Rhaid i Gyngor Sir Penfro ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1 – 3.

Amserlen: 28 Chwefror 2019

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhoddyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Sir Penfro ar 16/11/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Cyngor Sir
Ddinbych

Ar 25 Ebrill, 2018 derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd. Roedd y gŵyn yn bodloni

15/11/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 48: Wedi ystyried y dystiolaeth a gafodd yng ngoleuni dehongliad rhan 3 paragraff 29 o Reoliadau'r

amodau adran 93 Mesur y Gymraeg ac felly'n gwyn ddilys. Roedd y gwyn yn ymwneud â gwasanaeth parcio Cyngor Sir Ddinbych (y Cyngor). Dywedodd yr achwynydd bod yr iaith Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar docynnau parcio'r Cyngor. Honnodd: • a) bod testun Cymraeg yn ymddangos mewn llythrennau bach a'r Saesneg mewn priflythrennau; b) bod maint y testun Cymraeg yn llai; c) bod y gair 'Date' yn ymddangos uwchben 'Dyddiad'; ch) bod y gair 'Fee' yn ymddangos yn Saesneg yn unig. Dywedodd hefyd bod nodyn 'post-it' wedi ei osod ar beiriant talu mewn un o feysydd parcio'r Cyngor ym mis Ebrill 2018. Yn ôl tystiolaeth yr achwynydd roedd y nodyn hwnnw'n darllen: "Please use other machine other side of stairwell."

Gymraeg o beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, mae'r Comisiynydd o'r farn bod y tocyn parcio yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol o ran golwg y deunydd. Er bod yr un wybodaeth yn cael ei chyfleu yn y ddwy iaith, gyda'r Gymraeg gan amlaf yn ymddangos yn gyntaf, mae'n amlwg bod y testun Saesneg yn ymddangos yn fwy blaenllaw ar y tocyn parcio. Mae'r testun Saesneg yn ymddangos mewn priflythrennau gyda'r Gymraeg cyfatebol unai mewn llythrennau bach neu mewn ffont maint llai. Nid oes gair Cymraeg am 'fee' ar y tocyn. Mae hyn hefyd yn golygu bod y tocyn yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Safon 61: Mae'r safon yn glir bod angen i'r Cyngor sicrhau bod testun unrhyw arwydd dros dro y mae'n ei osod, gael ei arddangos yn Gymraeg. Cafodd arwydd dros dro - nodyn 'post it' yn yr achos hwn - gyda thestun Saesneg yn unig arno ei osod ar beiriant talu am docynnau parcio.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Sir Ddinbych wedi methu â chydymffurfio â safon 48 a safon 61 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Cyngor Sir Ddinbych wedi methu a chydymffurfio a safonau 48 a 61 yn yr achos hwn.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 48: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Sir Ddinbych sicrhau bod tocynnau parcio sy'n cael eu llunio ganddo yn cydymffurfio â safon 48.

			<p>2. Rhaid i Gyngor Sir Ddinbych ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau cam gorfodi 1. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd Safon 61: Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg</p> <p>3. Rhaid i Gyngor Sir Ddinbych sicrhau bod unrhyw arwyddion dros dro y mae'n eu gosod ar beiriannau talu am docynnau parcio yn cydymffurfio â safon 61. 4. Rhaid i Gyngor Sir Ddinbych ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau cam gorfodi 3. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd</p> <p>Hysbysiad penderfynu a roddwyd Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Sir Ddinbych ar 15/11/2018.</p> <p>Apelau a wnaed i'r tribiwnlys Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys</p>
<p><u>Cyngor</u> <u>Bwrdeistref</u> <u>Sir</u> <u>Wrecsam</u></p>	<p>Ar 9 Mai 2018 derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud ag arwydd sydd wedi ei osod ym Mharc Rhosddu, Wrecsam sydd yn dangos rheolau defnyddio'r parc. Honnai'r achwynydd bod map yn ymddangos ar yr arwydd hwnnw, a bod enwau'r strydoedd ar y map yn Saesneg yn unig.</p>	<p>12/11/2018</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Safon 61: Mae safon 61 yn ei wneud yn ofynnol i'r Cyngor, wrth iddynt osod neu adnewyddu arwydd (gan gynnwys arwyddion dros dro), sicrhau bod unrhyw destun ar yr arwydd hwnnw yn cael ei arddangos yn Gymraeg (boed hynny ar yr un arwydd â'r testun cyfatebol Saesneg neu ar arwydd ar wahân). Rhaid i'r corff beidio â thrin y testun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg ar yr arwyddion dan sylw. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn ymwneud ag arwydd sydd wedi ei osod ym Mharc Rhosddu, Wrecsam sydd yn dangos rheolau defnyddio'r parc. Honnai'r achwynydd bod map yn</p>

y addedangos ar yr arwydd hwnnw, a bod enwau'r strydoedd ar y map yn Saesneg yn unig. Wedi ystyried tystiolaeth y Cyngor a'r achwynydd, mae'r Comisiynydd o'r farn bod y Cyngor wedi gosod arwydd ble nad oedd y testun i gyd ar yr arwydd yn ymddangos yn Gymraeg, yn groes i ofynion y safon.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu â chydymffurfio â safon 61 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu a chydymffurfio a safon 61 yn yr achos hwn.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 61 – Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 (3) (b) Mesur y Gymraeg.

1. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam sicrhau fod yr holl destun sy'n ymddangos ar yr arwydd dan sylw ym Mharc Rhosddu Wrecsam yn ymddangos yn Gymraeg yn unol â gofynion safon 61.

2. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1.

Amserlen: O fewn 60 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 12/11/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Cyngor
Chwaraeon
Cymru

Ar 13/12/2017 derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Honnai'r achwynydd bod Cyngor Chwaraeon Cymru (Cyngor) yn trydar y rhan fwyaf o negeseuon Twitter yn uniaith Saesneg ar ei gyfrif @sport_Wales.

12/11/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 54: Mae safon 54 yn ei gwneud hi'n ofynnol i'r Cyngor beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth ddefnyddio'r cyfryngau cymdeithasol. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni bod y Cyngor yn trydar y rhan fwyaf o negeseuon Twitter yn uniaith Saesneg ar ei gyfrif @sport_Wales. Gan ystyried y gŵyn wreiddiol a'r dystiolaeth anfonwyd at y Comisiynydd gan Gyngor Chwaraeon Cymru, mae'r Comisiynydd o'r farn fod y Cyngor wedi methu â chydymffurfio â safon 54.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Chwaraeon Cymru wedi methu a chydymffurfio a safon 54.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Cyngor Chwaraeon Cymru wedi methu a chydymffurfio a safon 54.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 54 – gofyniad i gymryd camau'n unol ag adran 77(3)(b) Mesur y Gymraeg.

1. Pan fydd y Cyngor yn llunio testun i'w gyhoeddi ar ei gyfryngau cymdeithasol, rhaid i unrhyw negeseuon Saesneg a gyhoeddir gael eu cyhoeddi hefyd yn Gymraeg. Rhaid i ystyr y testun Cymraeg gyfleu'r hyn a gyflëir gan y testun Saesneg;
2. Rhaid i'r Cyngor fabwysiadu gweithdrefn ffurfiol ar gyfer sicrhau ei fod yn gweithredu mewn modd sy'n cydymffurfio â safon 54;
3. Rhaid i'r Cyngor ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1 a 2.

Cyngor
Bwrdeistref
Sirof
Wrecsam

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 16/02/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gwyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gwyn ddilys. Roedd y gwyn yn ymwneud ag arwyddion dros dro oedd wedi eu lleoli ar y gyffordd rhwng Lôn Price a Ffordd Rhosddu, Wrecsam yn ystod gwaith ffordd. Darparodd yr achwynydd luniau gyda'r gwyn o un arwydd gyda thestun Saesneg yn unig ac un arwydd gyda'r testun Cymraeg yn cael ei arddangos islaw'r testun Saesneg.

8/10/2018

Amserlen: O fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Chwaraeon Cymru ar 12/11/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 61: Mae safon 61 yn ei wneud yn ofynnol i'r Cyngor, wrth iddynt osod neu adnewyddu arwydd (gan gynnwys arwyddion dros dro), sicrhau bod unrhyw destun ar yr arwydd hwnnw yn cael ei arddangos yn Gymraeg (boed hynny ar yr un arwydd â'r testun cyfatebol Saesneg neu ar arwydd ar wahân). Rhaid i'r corff beidio â thrin y testun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg ar yr arwyddion dan sylw. Derbyniais gwyn yn ymwneud ag arwyddion dros dro oedd wedi eu lleoli ar y gyffordd rhwng Lôn Price a Ffordd Rhosddu, Wrecsam yn ystod gwaith ffordd.

Darparodd yr achwynydd luniau gyda'r gwyn o un arwydd gyda thestun Saesneg yn unig. Yn dilyn ystyriaeth lawn o dystiolaeth yr achwynydd a'r Cyngor, canfu'r Comisiynydd bod arwydd uniaith Saesneg wedi ei osod ar y gyffordd rhwng Lôn Price a Ffordd Rhosddu, Wrecsam ar y 16 Chwefror, 2018.

Safon 62: Mae safon 62 yn ei wneud yn ofynnol i'r Cyngor, wrth iddynt osod neu adnewyddu arwydd (gan gynnwys arwyddion dros dro), a bod yr arwydd hwnnw'n cyfleu'r un wybodaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg, i'r testun Cymraeg gael ei roi mewn safle fel mai hwnnw sy'n debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf. Derbyniais gwyn yn ymwneud ag arwyddion dros dro oedd wedi eu lleoli ar y gyffordd rhwng

Lôn Price a Ffordd Rhosddu, Wrecsam yn ystod gwaith ffordd. Darparodd yr achwynydd lun o arwydd gyda'r testun Cymraeg yn cael ei arddangos islaw'r testun Saesneg. Yn dilyn ystyriaeth lawn o dystiolaeth yr achwynydd a'r Cyngor, canfu'r Comisiynydd fod arwydd ble nad oedd y Gymraeg yn debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf wedi ei osod ar y gyffordd rhwng Lôn Price a Ffordd Rhosddu, Wrecsam ar y 16 Chwefror, 2018.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu â chydymffurfio â safonau 61 a 62 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Yn achos y dyfarniad fod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu â chydymffurfio â safonau 61 a 62, ni weithredwyd ymhellach.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Ni weithredwyd ymhellach oherwydd ar 20 Mehefin 2018, dyfarnodd y Comisiynydd mewn ymchwiliad arall i gydymffurfiaeth y Cyngor â'r safonau hyn. Yn dilyn dyfarnu fod y Cyngor wedi methu â chydymffurfio â safonau 61, 62 a 63 yn yr ymchwiliad hwnnw, gosododd y Comisiynydd 9 cam gorfodi ar y Cyngor sydd yn ei wneud yn ofynnol iddo gymryd camau i sicrhau cydymffurfiaeth a'r safonau.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Wrecsam ar 08/10/2018.

Apelau a wnaed i'r Tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Cyngor Bro
Morgannwg

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y
02/11/2017 oedd yn bodloni amodau

26/9/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn ymwneud a honiad bod tudalen ar gael yn Saesneg yn unig ar wefan Cyngor Bro Morgannwg. Roedd yr achwynydd yn anhapus ei fod yn cael ei gyfeirio at dudalen Saesneg ar ôl mewnbynnu ei gôd post ar dudalen Gymraeg o'r wefan i ddarganfod mwy am wastraff ac ailgylchu.

Cynhaliodd y Comisiynydd ymchwiliad (CSG116, CSG142, CSG143, CSG148) i fethiant honedig Cyngor Bro Morgannwg i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg oedd yn ymwneud â gwefan y Cyngor. Ar 1 Mawrth 2017 dyfarnodd y Comisiynydd fod Cyngor Bro Morgannwg wedi methu â chydymffurfio â safonau 47, 48 a 52. Roedd yr hysbysiad penderfynu yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Bro Morgannwg gymryd camau i atal y methiant rhag parhau neu gael ei ailadrodd. Roedd gofyn i'r Cyngor gydymffurfio â'r camau hyn erbyn 27 Ebrill 2017. Mae'r gŵyn hon yn codi amheuaeth o fethiant i gydymffurfio a'r camau gorfodi canlynol:

Cam Gorfodi 1: Roedd y cam gorfodi a osodwyd ar y Cyngor ar 1 Mawrth 2017 yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Bro Morgannwg gymryd camau i atal methiant rhag parhau neu gael ei ailadrodd. Roedd y cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor sicrhau ei fod yn cydymffurfio â safon 52 mewn perthynas â thestun pob tudalen ar ei wefan, y modd y mae tudalennau Cymraeg ar ei wefan yn gweithredu, a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg ar ei wefan erbyn 27 Ebrill 2017. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd ar 02/11/2017 yn honni bod tudalen ar gael yn Saesneg yn unig ar wefan Cyngor Bro Morgannwg. Gan fod y gŵyn yn amlygu nad oedd testun pob tudalen ar wefan y Cyngor ar gael yn Gymraeg ar ddyddiad ar ôl 27 Ebrill 2017, nid oedd y Cyngor wedi llwyddo i gydymffurfio gyda'r cam gorfodi cyntaf.

Cam Gorfodi 2: Roedd y cam gorfodi yn gofyn i'r Cyngor adolygu gweithdrefnau a phrosesau golygyddol y wefan wrth iddo ddiweddarau ei wefan a gwneud newidiadau iddi. Darparodd y Cyngor gyfarwyddyd i'w staff ynglŷn â'r angen i bob tudalen o'r wefan fod ar gael yn Gymraeg a

chyfarwyddyd ar sut i gyflawni hynny. Fe weithredodd y Cyngor y cam gorfodi gan adolygu gweithdrefnau a phrosesau golygyddol y wefan drwy wneud newidiadau i'r drefn o roi gwybodaeth ar y wefan a rhoi cyfarwyddyd a chanllawiau i staff ar sut i wneud hynny.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bro Morgannwg wedi methu â chydymffurfio â cham gorfodi 1 yn yr achos hwn.

Dyfarnwyd na wnaeth y Cyngor fethu a chydymffurfio a cham gorfodi 2.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Cyngor Bro Morgannwg wedi methu a chydymffurfio a cham gorfodi 1.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Gofyniad i gymryd camau pellach yn unol ag adran 77(b) Mesur y Gymraeg

1. Rhaid i Gyngor Bro Morgannwg gynnal adolygiad llawn o holl wefan y Cyngor er mwyn sicrhau bod pob tudalen o'r wefan yn cydymffurfio â safon 52 mewn perthynas â thestun pob tudalen ar ei wefan, y modd y mae tudalennau Cymraeg ar ei wefan yn gweithredu, a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg ar ei wefan. Dylai'r adolygiad gynnwys gwirio iaith pob rhan o'r wefan, asesu pob cam ym mhrosesau golygyddol y wefan, gwirio digonolrwydd y cam hwnnw, ystyried unrhyw ffactor risg, gosod camau i'w cymryd i leihau'r risg.

2. Rhaid i Gyngor Bro Morgannwg ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau cam gorfodi 1.

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol
Wrecsam

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 22/02/2018 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn ynghylch tudalennau ar wefan y Cyngor: <http://planning.wrexham.gov.uk/Planning/Ig/GFPlanningWelcome.page?lang=cy>. Mae'r tudalennau yma yn rhestru'r ceisiadau cynllunio cyfredol o fewn y Fwrdeistref ac yn galluogi'r cyhoedd i edrych ar gais, unrhyw ddogfennau sy'n gysylltiedig â'r cais ac i wneud sylwadau neu i herio'r cais. Honnai'r achwynydd bod gwall ar dudalen Gymraeg y wefan hon. Wrth geisio edrych ar ddogfennau sydd yn gysylltiedig ag unrhyw gais, mae neges gwall "bu gwall mewnol" yn ymddangos. Honnai'r achwynydd nad yw'r gwall yn digwydd wrth ddefnyddio'r dudalen yn Saesneg.

20/9/2018

Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bro Morgannwg ar 26/09/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 52: Mae safon 52 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff sicrhau bod pob tudalen ar eu gwefan ar gael ac yn gweithredu'n llawn yn y Gymraeg ac na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar y tudalennau hynny. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn yn honni fod gwall ar dudalennau Cymraeg wefan y Cyngor sydd yn ymwneud â cheisiadau cynllunio. O ganlyniad i'r gwall, nid oedd modd i'r cyhoedd edrych ar neu lawr lwytho dogfennau sydd yn gysylltiedig â chais cynllunio penodol. Nid yw'r gwall yma yn digwydd ar dudalennau Saesneg y wefan dan sylw. Yn dilyn ystyriaeth lawn o dystiolaeth yr achwynydd a'r Cyngor, canfu'r Comisiynydd bod gwall gweithredu ar dudalennau Cymraeg wefan ceisiadau cynllunio'r Cyngor a bod hyn yn arwain at sefyllfa ble mae'r gwasanaeth Cymraeg sydd ar gael yn un sy'n llai ffafriol nâr gwasanaeth Saesneg cyfatebol.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu a chydymffurfio a safon 52.

Datganiad gweithredu pellach

			<p>Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu a chydymffurfio a safon 52.</p> <p>Datganiad ar y gweithredu pellach Safon 52 – gofyniad i baratoi cynllun gweithredu yn unol ag adran 77 3(a) Mesur y Gymraeg Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam baratoi cynllun gweithredu at y diben o atal y methiant i gydymffurfio â safon 52 ar dudalennau wefan ceisiadau cynllunio'r Cyngor rhag parhau. Amserlen: Rhaid i'r Cyngor cyflwyno cynllun gweithredu drafft o fewn 90 diwrnod o dderbyn yr hysbysiad penderfynu terfynol.</p> <p>Hysbysiad penderfynu a roddwyd Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 20/09/2018.</p> <p>Apelau a wnaed i'r tribiwnlys Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys</p>
<p><u>Cyngor</u> <u>Bwrdeistref</u> <u>Sirol</u> <u>Wrecsam</u></p>	<p>Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 7/12/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad bod arwyddion Saesneg yn unig wedi eu gosod ym maes parcio Marchnad y Bobl, Wrecsam. Honnai'r achwynydd bod yr arwyddion wedi eu gosod ar 7 Rhagfyr 2017 yn nodi "This car park closes at 9pm Thursday".</p>	<p>19/9/2018</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Safon 61: Mae safon 61 yn ei wneud yn ofynnol i'r Cyngor, wrth iddynt osod neu adnewyddu arwydd (gan gynnwys arwyddion dros dro), sicrhau bod unrhyw destun ar yr arwydd hwnnw yn cael ei arddangos yn Gymraeg (boed hynny ar yr un arwydd â'r testun cyfatebol Saesneg neu ar arwydd ar wahân). Rhaid i'r corff beidio â thrin y testun Cymraeg yn llai ffafriol na'r testun Saesneg ar yr arwyddion dan sylw. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn yn honni bod arwydd gyda thestun Saesneg yn unig wedi ei osod ym maes parcio Marchnad y Bobl ar 7 Rhagfyr 2017. Yn dilyn ystyriaeth lawn o dystiolaeth yr achwynydd a'r Cyngor, canfu'r Comisiynydd bod arwydd gyda thestun Saesneg yn</p>

unig wedi ei osod ar 7 Rhagfyr 2017 ym maes parcio Marchnad y Bobl, Wrecsam.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu â chydymffurfio â safon 61 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Ni weithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu a chydymffurfio a safon 61 yn yr achos hwn.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Mae hynny am ddau reswm. Y rheswm cyntaf yw bod y Cyngor wedi cymryd camau i dynnu'r arwydd y cwynwyd amdano ar y diwrnod y daethant yn ymwybodol fod cwyn wedi ei chyflwyno i'r Comisiynydd gan godi arwydd dwyieithog sy'n cydymffurfio â gofynion safonau'r Gymraeg. Yr ail reswm yw bod y Comisiynydd yn ddiweddar wedi cynnal ymchwiliad eang a chyffredinol i gydymffurfiaeth y Cyngor â safonau ynghylch arwyddion a arddangosir ganddo, sef safonau 61, 62 a 63. Yn dilyn dyfarnu ar yr ymchwiliad hwnnw, gosodd y Comisiynydd 9 cam gorfodi sy'n ei wneud yn ofynnol i'r Cyngor gymryd camau er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 19/09/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apel i'r Tribiwnlys

Cyngor Dinas
Casnewydd

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 19/10/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg.

10/9/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 52: Mae safon 52 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff sicrhau bod pob tudalen ar eu gwefan ar gael ac yn

Roedd y gŵyn ymwneud a diffyg honedig Cyngor Dinas Casnewydd i ddarparu dolen ar ei wefan at fersiwn Gymraeg o ddogfennau cyfarfodydd a'i adroddiad monitro blynyddol. Honnai'r achwynydd yn ogystal, bod testun Saesneg yn ymddangos ar dudalennau Cymraeg gwefan y Cyngor.

gweithredu'n llawn yn y Gymraeg ac na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar y tudalennau hynny. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni fod dolenni at ddogfennau penodol ar wefan y Cyngor yn arwain at ddogfennau Saesneg yn unig, ac nad oedd bob tudalen ar wefan y Cyngor ar gael yn Gymraeg. Wrth ystyried y dystiolaeth a ddaeth i law, casgla'r Comisiynydd nad yw bob un o dudalennau wefan y Cyngor ar gael yn Gymraeg. Mae'r Cyngor yn cydnabod bod rhai tudalennau ar gael yn Saesneg yn unig ac nad ydynt yn gweithredu yn llawn yn Gymraeg. Safon 55: Mae safon 55 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff, os oes ganddynt dudalen Gymraeg ar ei gwefan sy'n cyfateb i dudalen Saesneg, nodi'n glir ar y dudalen Saesneg bod y dudalen hefyd ar gael yn Gymraeg. Rhaid hefyd ddarparu dolen uniongyrchol at y dudalen Gymraeg ar y dudalen Saesneg cyfatebol. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni fod dolenni at ddogfennau penodol ar wefan y Cyngor yn arwain at ddogfennau Saesneg yn unig, ac nad oedd bob tudalen ar wefan y Cyngor ar gael yn Gymraeg. Wrth ystyried y dystiolaeth, casgla'r Comisiynydd fod y Cyngor, ble mae ganddynt dudalen Gymraeg ar eu gwefan sy'n cyfateb i dudalen Saesneg, wedi nodi ar y dudalen Saesneg honno bod y dudalen ar gael yn Gymraeg. Mae'r Cyngor hefyd wedi defnyddio dolen 'Cymraeg' i gysylltu defnyddiwr yn uniongyrchol at y dudalen Gymraeg cyfatebol.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Dinas Casnewydd wedi methu â chydymffurfio â safonau 52 a 55 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Cyngor Dinas Casnewydd wedi methu a chydymffurfio a safonau 52 a 55.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 52 - Gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg

Cam gorfodi 1: Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd gwblhau'r gwaith o gyfieithu tudalennau eu gwefan gorfforaethol er mwyn sicrhau: a) bod bob tudalen ar gael yn Gymraeg b) bod dolenni ar y tudalennau Cymraeg yn arwain at wybodaeth neu ddogfennau Cymraeg. Amserlen: O fewn 6 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Cam gorfodi 2: Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd sicrhau bod tudalennau Cymraeg ar gael ar eu gwefan sydd yn cael ei gynnal gan 'modern.gov'. Amserlen: O fewn 9 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Cam gorfodi 3: Rhaid i Gyngor Dinas Casnewydd cadarnhau yn ysgrifenedig i Gomisiynydd y Gymraeg ei bod wedi gweithredu camau gorfodi 1 a 2 . Amserlen: 20 diwrnod gwaith yn dilyn gweithredu'r cam gorfodi sydd yn cael ei gyflawni olaf.

Safon 55 – Argymhellion yn unol ag adran 76 Mesur y Gymraeg Wrth i Gyngor Dinas Casnewydd weithredu cam gorfodi 2 - dylid sicrhau ei bod yn cydymffurfio yn llawn â gofynion safon 55 drwy nodi yn glir ar dudalennau Saesneg ei gwefan, bod yna dudalen gyfatebol ar gael yn Gymraeg a drwy ddarparu dolen uniongyrchol at y dudalen Gymraeg cyfatebol.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Dinas Casnewydd ar 10/09/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol Castell-
nedd Port
Talbot

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 22/11/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad i'r achwynydd gysylltu â'r Cyngor ar Trydar ar 25 Mehefin 2017 i'r hysbysu am sbwriel. Honnai'r achwynydd na dderbyniodd ymateb. Honnai iddo gysylltu â'r Cyngor eto ar 6 Awst 2017 i holi pam na chafodd ymateb gan gwestiynau ai'r rheswm oedd ei fod wedi cysylltu yn Gymraeg. Ni dderbyniwyd ymateb ys nes 22 Tachwedd 2017. Roedd yr ymateb yn Saesneg.

28/8/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 59: Mae safon 59 yn gofyn i'r sefydliad sicrhau y byddant yn ymateb yn Gymraeg i unrhyw neges Gymraeg a anfonir at y sefydliad drwy'r cyfryngau cymdeithasol os yw'r neges yn un sy'n gofyn am ymateb. Anfonodd yr achwynydd neges Twitter yn Gymraeg at gyfrif Twitter Cymraeg y Cyngor a ni dderbyniodd ymateb am dros dri mis. Roedd yr ymateb a dderbyniodd yn Saesneg. Gan fod y Cyngor wedi ymateb yn Saesneg i neges Gymraeg ar Twitter ni wnaeth y Cyngor lwyddo i gydymffurfio â safon 59 yn yr achos yma.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot wedi methu â chydymffurfio â safon 59 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y dyfarniad bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot wedi methu a chydymffurfio a safon 59.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Cam gorfodi 1. Safon 59 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg Cynnal adolygiad o effeithiolrwydd y drefn newydd er mwyn sicrhau fod y trefniadau o ran ymateb i negeseuon Cymraeg yn gweithio fel yr oedd y Cyngor yn bwriadu. Mae'r cam uchod i'w weithredu o fewn 28 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol
Wrecsam

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 19/07/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â methiant honedig y Cyngor i ddefnyddio fersiwn Gymraeg o gyfeiriad yr achwynydd wrth ohebu ag ef dros e-bost. Derbyniodd yr achwynydd e-bost gan y tîm Gwasanaethau Digidol ar 17/07/2017 gan ddyfynnu ei gyfeiriad cartref a rhif cwsmer. Roedd ei gyfeiriad wedi ei ysgrifennu'n Saesneg ar yr e-bost e.e. defnyddio 'Wrexham' yn hytrach na 'Wrecsam'. Honna'r achwynydd ei fod wedi gofyn ar nifer o achlysuron i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam

23/8/2018

Cam gorfodi 2 Safon 59 – gofyniad i gymryd camau yn unol ag adran 77 Mesur y Gymraeg Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-Nedd Port Talbot ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sydd yn bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau cam gorfodi 1 Mae'r cam uchod i'w weithredu o fewn 20 diwrnod gwaith yn dilyn gweithredu'r cam gorfodi.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot ar 28/08/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 6: Mae safon 6 yn ei wneud yn ofynnol i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam sicrhau nad yw'n trin fersiwn Gymraeg o ohebiaeth yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg o'r ohebiaeth gyfatebol. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd oedd yn honni ei fod wedi derbyn gohebiaeth a oedd yn cynnwys fersiwn Saesneg ei gyfeiriad cartref lle dylai wedi bod yn Gymraeg.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu â chydymffurfio â safon 6.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn achos y dyfarniad bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio a safon 6.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gymryd camau er mwyn sicrhau y defnyddir cyfeiriadau Cymraeg ar

defnyddio fersiwn Gymraeg o'i gyfeiriad wrth ohebu ag ef.

ohebiaeth Gymraeg y mae'n ei anfon er mwyn cydymffurfio â safon 6. Amserlen: O fewn 28 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam ar 23/08/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apel i'r Tribiwnlys.

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol Torfaen

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 31/12/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gwyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gwyn ddilys. Roedd y gwyn yn ymwneud â honiad bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen yn cyhoeddi mwy o wybodaeth ar ei gyfrif Twitter Saesneg na'i gyfrif Twitter Cymraeg. Yn ôl yr achwynydd, roedd tua 15 neges Twitter ar y cyfrif Saesneg rhwng 20 a 31 Rhagfyr 2017 nad oeddent wedi eu cyhoeddi ar y cyfrif Cymraeg.

23/8/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 58: Mae safon 58 yn ei gwneud hi'n ofynnol i Gyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg pan yn defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol. Derbyniodd y Comisiynydd gwyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen yn cyhoeddi mwy o wybodaeth ar ei gyfrif Twitter Saesneg na'i gyfrif Twitter Cymraeg. Yn ôl yr achwynydd, roedd tua 15 neges Twitter ar y cyfrif Saesneg rhwng 20 a 31 Rhagfyr 2017 nad oeddent wedi eu cyhoeddi ar y cyfrif Cymraeg. Gan ystyried y gwyn wreiddiol a'r dystiolaeth anfonwyd at y Comisiynydd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen, cred y Comisiynydd fod y Cyngor wedi methu â chydymffurfio â safon 58.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen wedi methu â chydymffurfio â safon 58 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil y penderfyniad bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen wedi methu â chydymffurfio â safon 58 yn yr achos hwn.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen gymryd y camau canlynol er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth gyda safon 58:

1. Pan fo'r Cyngor yn cyhoeddi gwybodaeth neu'n rhannu gwybodaeth gan berson(au) eraill ar ei gyfrifon cyfryngau cymdeithasol, boed hynny'n Gymraeg, Saesneg neu'n ddwyieithog, rhaid iddo sicrhau na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg;
2. Pan fo'r Cyngor yn mynd ati i gynllunio negeseuon Cymraeg, Saesneg a dwyieithog i'w cyhoeddi'n awtomatig (neu fel arall) ar ei gyfrifon cyfryngau cymdeithasol, rhaid iddo beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
3. Rhaid i'r Cyngor fynd ati i sefydlu trefn bendant sy'n egluro sut y caiff cynnwys a chysondeb ei gyfrifon cyfryngau cymdeithasol Cymraeg eu hiaith eu gwirio.
4. Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sy'n bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei fod wedi cwblhau camau gorfodi 1-3.

Amserlen: O fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen ar 23/08/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apel i'r Tribiwnlys

Cyngor Sir
Powys

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 10/11/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad bod testun

30/7/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 52: Mae safon 52 yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Sir Powys sicrhau bod testun pob tudalen Gymraeg ar gael ac yn gweithredu'n llawn ac nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Derbyniodd y Comisiynydd gwyn gan aelod o'r cyhoedd oedd yn honni bod mynd i dudalen 'Cynghorwyr a chyfarfodydd' yn arwain

Saesneg yn ymddangos ar ochr Gymraeg gwefan Cyngor Sir Powys. Honnai'r achwynydd bod mynd i'r dudalen 'Cynghorwyr a chyfarfodydd' y Cyngor, a dilyn y ddolen ar gyfer Pwyllgorau'r Cyngor a chyfarfodydd yn arwain at dudalen uniaith Saesneg.

at dudalen uniaith Saesneg. Mae'r Comisiynydd wedi ystyried yr holl dystiolaeth a gyflwynwyd gan yr achwynydd a'r Cyngor. Nid oedd pob testun ar dudalennau Cymraeg y Cyngor ar gael yn Gymraeg, ac nid oedd tudalennau'n gweithredu'n llawn yn y Gymraeg. Drwy hyn, roedd y Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Rwyf yn canfod felly bod Cyngor Sir Powys wedi gweithredu yn groes i ofynion safon 52.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 52: Dyfarnwyd bod Cyngor Sir Powys wedi methu â chydymffurfio â safon 52 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Sir Powys i gydymffurfio a safon 52.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Rhaid i Gyngor Sir Powys gynnal adolygiad o'i drefniadau ar gyfer cyhoeddi gwybodaeth ar ei wefan drwy modern.gov. Rhaid i Gyngor Sir Powys weithredu ar ganfyddiadau'r adolygiad er mwyn sicrhau ei fod yn gallu cydymffurfio â safon 52 wrth gyhoeddi gwybodaeth ar ei wefan drwy modern.gov. Rhaid i Gyngor Sir Powys gynnal ymgyrch i godi ymwybyddiaeth staff sy'n gyfrifol am gynnwys ei wefannau o ofynion safonau'r Gymraeg ynghylch gwefannau a gwasanaethau ar-lein. Rhaid i'r camau hyn gael eu cyflawni o fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi'r dyfarniad terfynol.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Sir Powys ar y 30/07/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Gweinidogion
Cymru

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 17/08/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gwyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gwyn ddilys. Roedd y gwyn yn ymwneud â chylchlythyr 'Dysg' uniaith Saesneg a dderbyniodd yr achwynydd dros e-bost ar 17/08/2017. Mae'r achwynydd yn honni ei fod wedi gofyn am e-byst yn Gymraeg gan Weinidogion Cymru yn y gorffennol.

26/7/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 4: Mae safon 4 yn ei wneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru sicrhau bod fersiwn Gymraeg o unrhyw ohebiaeth sy'n cael ei anfon at nifer o bersonau yn cael ei anfon yr un pryd a'r fersiwn Saesneg. Derbyniodd y Comisiynydd gwyn gan aelod o'r cyhoedd a oedd yn honni ei fod wedi derbyn fersiwn uniaith Saesneg o gylchlythyr Dysg ar 17/08/2017.

Safon 37: Mae safon 37 yn ei wneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru sicrhau ei fod yn llunio deunydd cyhoeddusrwydd yn y Gymraeg a chan beidio trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Derbyniodd y Comisiynydd gwyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni na dderbyniodd fersiwn Gymraeg o gylchlythyr Dysg ar 17/08/2017..

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 4: Dyfarnwyd nad yw Gweinidogion Cymru wedi methu â chydymffurfio â safon 4 yn yr achos hwn. Safon 37: Dyfarnwyd nad yw Gweinidogion Cymru wedi methu â chydymffurfio â safon 37 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Rhodddwyd argymhelliad i Weinidogion Cymru yn sgil y dyfarniad na fu methiant i gydymffurfio a safon 4.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 4 – Argymhelliad Mae'r Comisiynydd wedi argymhell bod Gweinidogion Cymru yn adolygu'r ffordd y mae'n anfon cylchlythyrau Dysg yn y Gymraeg a'r Saesneg. Mae Canllaw dylunio dwyieithog Comisiynydd y Gymraeg yn rhoi arweiniad i sefydliadau ar yr arfer orau pan wrth

		<p>ddylunio a chyhoeddi deunydd yn ddwyieithog. Credaf y byddai rhan 1 y canllaw yn ddefnyddio wrth ddylunio. Gweler ddolen at y canllaw isod. http://www.comisiynyddygyymraeg.cymru/Cymraeg/Rhestr%20Cyhoeddiadau/CYG1754%20Canllaw%20Dylunio%20YMRAEG.pdf</p> <p>Hysbysiad penderfynu a roddwyd Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Weinidogion Cymru ar y 26/07/2018.</p> <p>Apelau a wnaed i'r tribiwnlys Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.</p>
<p><u>Cyngor Caerdydd</u></p> <p>Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 04/07/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gwyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gwyn ddilys. Roedd y gwyn yn ymwneud â honiad i'r achwynydd bod Cyngor Dinas Caerdydd yn parhau i osod agendau a phapurau cyfarfodydd y Cyngor yn Saesneg yn unig ar eu gwefan. Roedd y gwyn yn cyfeirio at agenda a phapurau cyfarfod Pwyllgor Diogelu'r Cyhoedd 4 Gorffennaf 2017 ac agenda a phapurau'r Pwyllgor Cynllunio 12 Gorffennaf 2017.</p>	<p>12/7/2018</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Camau Gorfodi i, ii a iii a osodwyd ar y Cyngor ar y 01/06/2017: Roedd y gofyniad i gymryd cam (i) yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Dinas Caerdydd i sicrhau fod agendâu a chofnodion cyfarfodydd o fwrdd rheoli neu gabinet, ac/neu gyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd yn cael eu llunio (a'u cyhoeddi) yn Gymraeg er mwyn cydymffurfio â safon 41 erbyn 30 Mehefin 2017. Roedd y gofyniad i gymryd cam (ii) yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Dinas Caerdydd i sicrhau bod fersiynau PDF o agendâu a chofnodion cyfarfodydd o fwrdd rheoli neu gabinet, ac/neu gyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd yn cael eu llunio a'u cyhoeddi yn Gymraeg ar wefan y Cyngor er mwyn cydymffurfio â safon 48 erbyn 30 Mehefin 2017. Roedd y gofyniad i gymryd cam (iii) yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Dinas Caerdydd, ble ceir fersiynau PDF Saesneg o agendâu a chofnodion cyfarfodydd o fwrdd rheoli neu gabinet, ac/neu gyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd i sicrhau bod y dogfennau hynny ar gael yn Gymraeg yr un pryd ac yn yr un lleoliad â'r fersiynau Saesneg er mwyn</p>

cydymffurfio â safon 48 erbyn 30 Mehefin 2017. Cyhoeddodd y Cyngor fersiynau PDF o agendâu a chofnodion cyfarfodydd Pwyllgor Amddiffyn y Cyhoedd a Phwyllgor Cynllunio yn Saesneg ar wefan y Cyngor cyn eu cyhoeddi yn Gymraeg ym mis Gorffennaf 2017. Mae'r Cyngor wedi derbyn bod y methiant wedi digwydd ac wedi egluro mai amryfusedd gweinyddol oedd wrth wraidd y methiant hwnnw. Dengys ymchwil fy swyddogion hefyd ei bod yn ymddangos bod y Cyngor bellach yn cydymffurfio â'r gofynion uchod. Mae'r Comisiynydd yn derbyn safbwynt y Cyngor bod yna drefniadau mewn lle i gydymffurfio yn y mwyafrif o achosion. Noda'r Comisiynydd fodd bynnag bod y gŵyn wedi amlygu bod y trefniadau oedd mewn lle ar adeg y gŵyn yn caniatáu i gamgymeriadau ddigwydd ar brydiau. Wrth gyhoeddi dogfennau agenda a chofnodion cyfarfod Pwyllgor Amddiffyn y cyhoedd a chyfarfod Pwyllgor Cynllunio'r Cyngor yn Saesneg cyn cyhoeddi'r dogfennau Cymraeg cyfatebol yr wyf o'r farn bod y dogfennau Cymraeg wedi cael eu trin yn llai ffafriol. Casgla'r Comisiynydd felly nad yw Cyngor Dinas Caerdydd wedi gweithredu ar y gofyniad i gymryd cam (i) (ii) a (iii) i atal y methiant i gydymffurfio â safon 41 a 48 rhag parhau neu gael ei ailadrodd. Cam Gorfodi iv a osodwyd ar y Cyngor ar y 01/06/2017: Mae cam (iv) yn gosod dyletswydd ar y Cyngor, wrth gyhoeddi dogfennau Cymraeg a Saesneg, i sicrhau nad oes unrhyw wahaniaeth o ran diwyg rhyngddynt. Yn yr achos hwn mae'r Cyngor wedi methu â chyhoeddi fersiwn Gymraeg o'r ddogfen, ac felly ni ellir dod i ddyfarniad p'un a oedd gwahaniaeth o ran diwyg y fersiynau Cymraeg a Saesneg gan nad oedd fersiwn Gymraeg wedi ei chyhoeddi. Cyhoeddodd y Cyngor fersiynau PDF o agendâu a chofnodion cyfarfodydd

Pwyllgor Amddiffyn y Cyhoedd a Phwyllgor Cynllunio yn Saesneg ar wefan y Cyngor heb gyhoeddi fersiynau Cymraeg cyfatebol ym mis Gorffennaf 2017. Cam Gorfodi v a osodwyd ar y Cyngor ar y 01/06/2017: Roedd y gofyniad i gymryd cam (v) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor sicrhau bod fersiynau PDF Saesneg o agenda neu gofnodion cyfarfodydd o fwrdd rheoli neu gabinet, ac/neu gyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd yn datgan yn glir eu bod hefyd ar gael yn Gymraeg. Dengys ymchwil fy swyddog ymchwilio a gorfodi bod fersiynau PDF o gofnodion a phapurau cyfarfodydd Pwyllgor Amddiffyn y Cyhoedd a chyfarfod y Pwyllgor Cynllunio wedi eu cyhoeddi yn Saesneg. Roedd datganiad 'This document is available in Welsh / Mae'r ddogfen hon ar gael yn Gymraeg' wedi ei gynnwys ar waelod y dogfennau dan sylw. Wrth gynnwys y datganiad 'This document is available in Welsh / Mae'r ddogfen hon ar gael yn Gymraeg' ar y dogfennau Saesneg, mae'r Cyngor wedi gweithredu yn unol â gofynion cam (v). Cam Gorfodi v a osodwyd ar y Cyngor ar y 01/06/2017: Roedd y gofyniad i gymryd cam (v) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor sicrhau bod fersiynau PDF Saesneg o agenda neu gofnodion cyfarfodydd o fwrdd rheoli neu gabinet, ac/neu gyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd yn datgan yn glir eu bod hefyd ar gael yn Gymraeg. Dengys ymchwil fy swyddog ymchwilio a gorfodi bod fersiynau PDF o gofnodion a phapurau cyfarfodydd Pwyllgor Amddiffyn y Cyhoedd a chyfarfod y Pwyllgor Cynllunio wedi eu cyhoeddi yn Saesneg. Roedd datganiad 'This document is available in Welsh / Mae'r ddogfen hon ar gael yn Gymraeg' wedi ei gynnwys ar waelod y dogfennau dan sylw. Wrth gynnwys y datganiad 'This document is available in Welsh / Mae'r ddogfen hon ar gael yn

Gymraeg' ar y dogfennau Saesneg, mae'r Cyngor wedi gweithredu yn unol â gofynion cam (v). Camau Gorfodi vi, vii a viii: Roedd y gofyniad i gymryd cam (vi) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor sicrhau bod testun pob agenda sydd wedi ei ymgorffori ar ei wefan ar gael yn Gymraeg. Roedd y gofyniad i gymryd cam (vii) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor sicrhau bod pob tudalen Cymraeg ar ei wefan sy'n ymwneud â chyfarfodydd pwyllgorau yn gweithredu'n llawn er mwyn cydymffurfio â safon 52. Roedd y gofyniad i gymryd cam (viii) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor sicrhau bod unrhyw destun sydd ar gael yn Saesneg hefyd ar gael yn Gymraeg fel nad yw'r dudalen Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r dudalen Saesneg. Cydnabu'r Comisiynydd ei bod eisioes wedi nodi ym mharagraff 3.11 ei bod yn derbyn safbwynt y Cyngor bod yna drefniadau effeithiol mewn lle erbyn hyn ac mai eithriad oedd yr achosion dan sylw. Serch hynny, drwy beidio â sicrhau bod testun a chynnwys y tudalennau Cymraeg yn cyfateb i'r tudalennau Saesneg sydd yn ymwneud â chyfarfodydd pwyllgorau ar wefan y Cyngor ar y 4ydd a'r 6ed o Orffennaf, mae Cyngor Dinas Caerdydd wedi methu â chydymffurfio â'r gofyniad i gymryd cam (vi), (vii) a (viii). Cam Gorfodi ix: Roedd y gofyniad i gymryd cam (ix) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor sicrhau bod staff yn ymwybodol o'r trefniadau a'r canllawiau sydd mewn lle mewn perthynas â llunio (a chyhoeddi) agendâu a chofnodion yn Gymraeg. Ar 4 Gorffennaf a 6 Gorffennaf 2017, cyhoeddodd Cyngor Dinas Caerdydd destun agendâu cyfarfodydd Pwyllgor Amddiffyn y Cyhoedd a'r Pwyllgor Cynllunio ar wefan y Cyngor ynghyd â dogfennau'r cyfarfodydd yn Saesneg heb arddangos testun cyfatebol na dogfennau cyfatebol yn Gymraeg. Ni chafwyd

tystiolaeth o'r camau a gymerwyd gan y Cyngor yng nghydestun rhoi gwybod i staff neu atgoffa staff o'r trefniadau a'r canllawiau sydd yn mewn lle wrth lunio a chyhoeddi agendâu a chofnodion cyfarfodydd. O ganlyniad, nid wyf wedi fy modloni bod Cyngor Dinas Caerdydd wedi cymryd y camau a nodwyd yng ngham (ix) i atal y methiant i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Dyfarnwyd bod Cyngor Dinas Caerdydd wedi methu cydymffurfio a'r camau gorfodi

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Dinas Caerdydd i gydymffurfio a chamau gorfodi i, ii, iii, vi, vii, viii a ix.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Rhaid i Gyngor Dinas Caerdydd gynnal adolygiad llawn o'i drefniadau ar gyfer llunio a chyhoeddi agendâu, cofnodion a phapurau unrhyw gyfarfodydd o fwrdd rheoli neu gabinet, ac/neu gyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd yn unol â gofynion safonau 41, 48 a 52. Amserlen: O fewn 6 wythnos o dyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Rhaid i Gyngor Dinas Caerdydd gymryd camau i atgoffa / codi ymwybyddiaeth staff sydd yn: i) gyfrifol am lunio a chyhoeddi dogfennau megis agendâu a chofnodion cyfarfodydd o fwrdd rheoli neu gabinet, ac/neu gyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd, ii) gyfrifol am fonitro a diweddarau cynnwys tudalennau gwefan y Cyngor sydd yn ymwneud â chyfarfodydd o fwrdd rheoli neu gabinet, ac/neu gyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd o'r trefniadau a'r canllawiau sydd mewn lle mewn perthynas â llunio a chyhoeddi testun i wefan Cyngor Dinas Caerdydd neu

agendâu, cofnodion a phapurau unrhyw gyfarfodydd o fwrdd rheoli neu gabinet, ac/neu gyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â safonau 41, 48 a 52. Amserlen: O fewn 8 wythnos o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Rhaid i Gyngor Dinas Caerdydd osod mesurau mewn lle i sicrhau bod prosesau gweinyddol cadarn mewn lle o fewn y Cyngor i sicrhau na fydd y Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth lunio a chyhoeddi testun tudalennau gwefan, agendâu, cofnodion a phapurau unrhyw gyfarfodydd o fwrdd rheoli neu gabinet, ac/neu gyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd. Amserlen: O fewn 10 wythnos o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Rhaid i Gyngor Dinas Caerdydd gyflwyno adroddiad i Gomisiynydd y Gymraeg yn adrodd ar weithrediad camau 1,2 a 3. Dylai'r adroddiad gynnwys unrhyw ddyddiadau cyflawni, tystiolaeth o gyflawniad y camau ac unrhyw weithredu pellach y bwriedir ei wneud. Amserlen: O fewn 12 wythnos o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Dinas Caerdydd ar y 12/07/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Cyngor Sir
Ceredigion

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 03/06/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n

3/7/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 84: Mae Safon 84 yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Sir Ceredigion, os ydynt yn cynnig cwrs addysg sy'n agored i'r cyhoedd, i gynnig y cwrs hwnnw yn Gymraeg hyd nes bod asesiad a gynhaliwyd yn unol â safon 86 yn

gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â methiant honedig gan Gyngor Sir Ceredigion i ddarparu tiwtor cyfrwng Cymraeg i ddarparu gwersi telyn i ddisgyblion ysgol gynradd.

dangos nad oes angen darparu'r cwrs hwnnw yn Gymraeg. Yn ei dystiolaeth dywedodd y Cyngor nad ydynt wedi cynnal asesiad o'r angen i ddarparu'r cwrs yn Gymraeg, felly nid yw'r eithriad yn berthnasol i'r ymchwiliad hwn. Yn ei dystiolaeth mae'r Cyngor wedi nodi nad yw pob cwrs offerynnol a ddarperir yn cael ei gynnig yn Gymraeg. Mae'r Cyngor wedi llunio cynllun gweithredu drafft sydd yn dangos y camau y mae'r Cyngor yn bwriadu eu cymryd i ddatblygu'r ddarpariaeth. Nid yw'r cynllun gweithredu yn ei ffurf terfynol ac nid oedd yn weithredol yn ystod cyfnod yr ymchwiliad. Wrth gynnig gwersi telyn sydd yn agored i'r cyhoedd a pheidio cynnig y pob un o'r gwersi hynny yn Gymraeg, mae Cyngor Sir Ceredigion wedi methu â chydymffurfio â safon 84. Safon 86: Nid yw'r gofyniad yn safon 86 i asesu'r angen i gwrs addysg gael ei gynnig yn Gymraeg yn berthnasol heblaw fod cwrs yn cael ei ddatblygu. Mae'r Cyngor wedi egluro mai cyrsiau parhaus a gynhelir yn flynyddol yw'r gwersi telyn. O'r herwydd, nid yw'r ddyletswydd i gydymffurfio â safon 86 yn berthnasol yn yr achos hwn. Ni fu methiant, felly, i gydymffurfio â safon 86 yn yr achos hwn.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 84 - Dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Sir Ceredigion wedi methu â chydymffurfio â safon 84 yn yr achos hwn. Safon 86 - Dyfarnodd y Comisiynydd nad yw Cyngor Sir Ceredigion wedi methu â chydymffurfio â safon 64 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn achos y dyfarniad y bu i Gyngor Sir Ceredigion fethu a chydymffurfio a safon 84.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Rhaid i'r Cyngor baratoi cynllun gweithredu a fydd yn dangos pa gamau y bydd yn eu cymryd er mwyn cydymffurfio â safon 84 mewn perthynas â gwersi telyn. Dylai'r Cyngor baratoi'r cynllun gweithredu drafft cyntaf o fewn 12 wythnos o gyhoeddi adroddiad terfynol yr ymchwiliad. Byddaf yn gweithredu'n unol ag adran 80 Mesur y Gymraeg mewn perthynas â'r cynllun gweithredu. Rhoddwyd dogfen gyngor i'r Cyngor a fydd o gymorth wrth baratoi'r cynllun gweithredu. Amserlen: O fewn 12 wythnos o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd y Gymraeg sef erbyn 25/09/2018

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Sir Ceredigion ar 03/07/2018.

Apelau a wnaed i'r Tribiwnlys

Ni wnaed apel i'r Tribiwnlys

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 06/08/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad bod amserlen fysiau uniaith Saesneg wrth safle fysiau Trefonnen sydd wrth ymyl Stryd y Deml, ger Llandrindod. Honnai'r achwynydd bod yr amserlen sydd ar bostyn wrth y safle fysiau yn uniaith Saesneg, ac yn nodi y caiff ei noddi gan Gyngor Sir Powys. Fe welodd yr

3/7/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 38: Mae safon 38 yn ei wneud yn ofynnol i Gyngor Sir Powys sicrhau bod unrhyw ddeunydd mae'n arddangos yn gyhoeddus yn cael ei arddangos yn Gymraeg ac i beidio a thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg os oes fersiwn Saesneg o'r deunydd hwnnw yn cael ei arddangos. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd a oedd yn honni bod amserlen fws uniaith Saesneg yn Stryd y Deml ger Llandrindod. Mae'r Cyngor wedi cadarnhau bod yr amserlen yn uniaith Saesneg ar ddyddiad derbyn y gŵyn. Safon 69: Mae safon 69 yn ei wneud yn ofynnol i gorff sicrhau bod unrhyw hysbysiad swyddogol mae'r Cyngor yn ei gyhoeddi neu arddangos yn cael ei gyhoeddi neu arddangos yn y Gymraeg. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni bod amserlen fws

Cyngor Sir Powys

amserlen yno rhywbryd yn ystod
wythnos olaf Gorffennaf 2017.

uniaith Saesneg ar Stryd y Deml, Llandrindod. O ystyried yr holl dystiolaeth sydd wedi ei gyflwyno gan y sefydliad, sydd wedi cadarnhau bod yr amserlen wedi ei harddangos yn uniaith Saesneg ac felly wedi trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, mae'r Comisiynydd yn canfod bod Cyngor Sir Powys wedi methu a chydymffurfio â safon 69 yn yr achos hwn.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 38: Dyfarnwyd y bu methiant gan Gyngor Sir Powys i gydymffurfio â safon 38 yn yr achos hwn. Safon 69: Dyfarnwyd y bu methiant gan Gyngor Sir Powys i gydymffurfio â safon 69 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Sir Powys i gydymffurfio a safonau 38 a 69.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 38: Rhaid i Gyngor Sir Powys gymryd camau er mwyn sicrhau bod pob amserlen sydd yn cael ei arddangos yn gyhoeddus ar gael yn Gymraeg. Bydd gofyn i'r Cyngor gadarnhau bod y gwaith hwn o ddiweddarau'r amserlenni wedi ei gwblhau o fewn y terfyn amser a osodwyd isod. Rhaid i'r Cyngor wneud trefniadau er mwyn sicrhau fod unrhyw feddalwedd newydd y mae'n ei ddefnyddio sy'n ei alluogi i gyflenwi gwasanaethau yn ei alluogi i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg . Amserlen: O fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd. Safon 69: Rhaid i Gyngor Sir Powys sicrhau ei fod yn cydymffurfio â safon 69 drwy wirio bod pob amserlen fws sydd o fewn dalgylch y Cyngor yn cael ei arddangos yn y Gymraeg, gan sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r

Cyngor
Bwrdeistref
Sir
Wrecsam

Penderfynodd y Comisiynydd gynnal ymchwiliad o dan adran 71 Mesur y Gymraeg oherwydd bod amheuaeth f nad yw Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (y Cyngor) wedi bod yn cydymffurfio â rhai o'r safonau y mae'n ddarostyngedig iddynt. Y safonau dan sylw yw safonau rhif 61, 62 a 63. Agorwyd ymchwiliad eang yn rhoi sylw i drefniadau corfforaethol ac adrannol y Cyngor yn gyffredinol wrth iddo fynd rhagddi i arddangos arwyddion. Roedd derbyn nifer o gwynion am wahanol achosion yn sail i amheuaeth nad oedd trefniadau digonol yn eu lle gan y Cyngor i warantu bod y Gymraeg yn derbyn triniaeth briodol ar arwyddion. Dim ond amgylchiadau ble mai'r Cyngor sy'n gyfrifol am osod yr arwydd sy'n destun i'r ymchwiliad hwn.

29/6/2018

Saesneg. Amserlen: Rhaid cwblhau'r cam hwn erbyn y 31/10/2018.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Sir Powys ar 03/07/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safonau 61, 62 a 63 – Mae'r Comisiynydd o'r farn fod y gyfundrefn safonau yn gofyn fod sefydliadau yn meddu ar weithdrefnau corfforaethol cadarn er mwyn cefnogi ei adrannau a'i wasanaethau i gydymffurfio'n llwyddiannus. Yn absenoldeb trefniadau o'r fath, bydd adrannau a gwasanaethau yn dehongli safonau'n wahanol i'w gilydd. Byddant yn dod i gasgliadau eu hunain ynghylch yr angen i gydymffurfio, ac yn sefydlu ymagwedd adrannol tuag at fethiannau i gydymffurfio a goddefgarwch ohono. Mewn sefyllfa o'r fath, mae'r risg o gamddehongli gofynion safon, neu o fethu a gweithredu mewn modd sy'n cydymffurfio â safon yn uchel. Mae'r Comisiynydd yn cydnabod fod y Cyngor wedi datblygu rhai canllawiau ac wedi cymryd rhai camau i hyrwyddo gofynion y safonau ymysg staff, fodd bynnag rwyf o'r farn nad yw'r camau sydd wedi eu cymryd yn ddigonol, yn enwedig yng nghyd-destun gosod arwyddion, er mwyn sicrhau dealltwriaeth lawn o draweffaith y safonau a'r newid mewn diwylliant sydd ei angen er mwyn cydymffurfio â hwy. Rhaid cael arweiniad strategol a chorfforaethol i gyflawni cydymffurfiaeth corff gyda'r safonau. Golygai hyn fod rhaid i'r Cyngor sefydlu diwylliant ble nad oes goddefgarwch i fethiannau o'r fath. Ymddengys felly fod arwyddion uniaith Saesneg ac

arwyddion sy'n trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yn parhau i gael eu gosod gan wahanol adrannau'r Cyngor, a bod hynny'n digwydd wrth osod arwyddion parhaol ac arwyddion dros dro. Wrth ystyried y dystiolaeth a dderbyniwyd, mae'r Comisiynydd casglu bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi gosod arwyddion heb sicrhau bod unrhyw destun ar yr arwydd hwnnw yn cael ei arddangos yn Gymraeg. Mae'r Comisiynydd yn casglu bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi gosod arwyddion ble gosodwyd y testun Cymraeg o dan y testun Saesneg, a thrwy hynny beidio â gosod y testun Cymraeg mewn safle fel ei fod yn debygol o gael ei ddarllen yn gyntaf. Mae'r Comisiynydd yn casglu hefyd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam yn arddangos arwyddion ble nad yw'r testun Cymraeg ar yr arwydd yn gywir o ran ystyr a mynegiant.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Dyfarnwyd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu cydymffurfio a safonau 61, 62 a 63.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam i gydymffurfio a safon 61, 62 a 63.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Cam gorfodi 1: Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam gymryd camau i:

- Sicrhau bod unrhyw destun sy'n cael ei arddangos ar arwyddion sy'n wedi eu gosod ers 30 Mawrth 2016, (gan gynnwys arwyddion dros dro) yn cael ei arddangos yn Gymraeg (unai ar yr un arwydd sy'n dangos y testun cyfatebol yn Saesneg neu ar arwydd ar wahân).

- Sicrhau nad yw'r testun Cymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na thestun Saesneg os yw'r un testun yn cael ei arddangos yn Gymraeg ac yn Saesneg. Amserlen: O fewn 6 mis o ddiwrnod cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Cam gorfodi 2 Rhaid i'r Cyngor gymryd camau i wella ei drefniadau corfforaethol drwy:

- Greu canllawiau a gweithdrefnau clir i staff ar gyfer dylunio, creu ac awdurdodi arwyddion newydd neu arwyddion sydd wedi eu hadnewyddu
- Greu rhaglen o weithgareddau er mwyn codi ymwybyddiaeth aelodau staff o ofynion safonau 61, 62 a 63. Amserlen: O fewn 6 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Cam gorfodi 3 Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam:

· Ddatblygu cyfundrefn arolygu a gwirio'r holl arwyddion sydd wedi eu gosod ar ôl y diwrnod gosod er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio â gofynion safonau'r Gymraeg.

- Rhaid i'r Cyngor ddisodli arwyddion nad ydynt yn cydymffurfio o fewn 3 mis o'i darganfod. Amserlen: O fewn 6 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Cam gorfodi 4 Rhaid i'r Cyngor roi cyhoeddusrwydd i'w fethiant drwy gyhoeddi'r adroddiad hwn mewn man amlwg ar ei wefan a chynnwys eitem ar yr ymchwiliad ar ei adran newyddion. Amserlen: 28 diwrnod yn dilyn dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Cam gorfodi 5 Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam sicrhau fod unrhyw destun sy'n cael ei arddangos ar arwyddion sydd wedi cael eu gosod ers diwrnod gosod safon 62 yn arddangos unrhyw destun Cymraeg mewn safle fel mai hwnnw s'n debygol o gael ei ddarllen yn

gyntaf. Amserlen: O fewn 6 mis o ddiwrnod cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Cam gorfodi 6 Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam adolygu contractau ei Uned Priffyrdd a Chludiant gyda thrydydd parti sy'n gosod arwyddion ar ei ran, er mwyn sicrhau ei fod yn cynnwys cyfeiriad priodol at yr angen i gydymffurfio â'r safonau sy'n ymwneud ag arddangos arwyddion. Amserlen: O fewn 3 mis o ddiwrnod cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Cam gorfodi 7 Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam greu proses a chanllawiau, sydd i gael eu defnyddio gan ei staff, er mwyn sicrhau fod y testun Cymraeg ar arwyddion yn gywir oran ystyr a mynegiant.

Cam gorfodi 8 Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam cyflwyno adroddiad yr ymchwiliad yma i Bwyllgor craffu perthnasol y Cyngor. Amserlen: O fewn 6 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Cam gorfodi 9 Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam darparu tystiolaeth ysgrifenedig ddigonol sydd yn bodloni Comisiynydd y Gymraeg ei bod wedi cwblhau camau gorfodi 1-8. Amserlen: 20 diwrnod gwaith yn dilyn gweithredu'r cam gorfodi sydd ei gael ei gyflawni olaf

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 29/06/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Cyngor Dinas
Casnewydd

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 20/07/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg.

19/6/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 61: Mae Safon 61 yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Dinas Casnewydd, wrth osod neu adnewyddu arwydd (gan

Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â methiant honedig Cyngor Dinas Casnewydd i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg wrth osod arwyddion mewn meysydd parcio a mannau cyhoeddus eraill ar draws y sir. Honnir bod y Cyngor wedi:

- Gosod arwydd ar lecyn parcio maer y ddinas yn dangos y testun uniaith Saesneg 'This bay is reserved for the Mayor's car'
- Gosod arwydd ym maes parcio cynghorwyr Canolfan Ddinesig Casnewydd oedd yn dangos y testun uniaith Saesneg 'Parking for Councillors Only' a 'No stopping'.
- Gosod Saesneg ym Mharc Coed Melyn yn dangos y testun uniaith Saesneg 'Keep to Footpath Uneven Ground'
- Gosod arwydd gyferbyn a thafarn Sain Silian yn dangos y testun uniaith Saesneg 'Motor Vehicles Prohibited'
- Gosod arwydd yn Piper Close, Sain Silian yn dangos y testun uniaith Saesneg 'No Hunting Allowed on this Land'
- Gosod arwydd yng Ngwarchodfa Natur Allt-yr-ynn oedd yn arddangos y testun uniaith Saesneg 'Allt Yr Yn Nature Reserve – 1.2 miles' Darparwyd lluniau o'r arwyddion oedd yn sail i'r honiad.

gynnwys arwyddion dros dro) sicrhau bod unrhyw destun ar yr arwydd hwnnw yn cael ei arddangos yn Gymraeg (boed hynny ar yr un arwydd â'r testun cyfatebol Saesneg neu ar arwydd ar wahân). Yn ystod mis Gorffennaf 2017, roedd Cyngor Dinas Casnewydd yn arddangos 6 arwydd uniaith Saesneg mewn mannau cyhoeddus yn y sir. Wrth gyflwyno ymateb i'r hysbysiad tystiolaeth, dywed y Cyngor bod yr arwyddion dan sylw wedi eu gosod cyn ddyddiad gosod Safon 61, sef 30 Mawrth 2016. Casglodd y Comisiynydd felly nad oedd dyletswydd ar Gyngor Dinas Casnewydd i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg pan wnaeth y Cyngor osod yr arwyddion dan sylw.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Dyfarnodd y Comisiynydd nad yw Cyngor Dinas Casnewydd wedi methu â chydymffurfio â safon 61 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Ni weithredwyd ymhellach yn achos y dyfarniad na wnath Cyngor Dinas Casnewydd fethu cydymffurfio a safon 62.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhoddyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Dinas Casnewydd ar 15/06/2018.

Apelau a wnaed i'r Tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol
Wrecsam

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 18/12/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad i'r achwynydd nad oedd rhai ymgynghoriadau ar dudalennau Saesneg gwefan Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar gael ar dudalennau Cymraeg y wefan. Darparwyd dolenni gan yr achwynydd i'r tudalennau perthnasol. Roedd yn ymddangos bod llai o ddolenni i ymgynghoriadau ar y tudalennau Cymraeg nac oedd ar y tudalennau Saesneg ac roedd dyddiadau cau rhai o'r ymgynghoriadau wedi dod i ben.

18/6/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 44: Mae safon 44 yn ei gwneud yn ofynnol i sefydliad lunio papurau ymgynghori sydd ar gael i'r cyhoedd, yn Gymraeg. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni nad oedd rhai ymgynghoriadau ar dudalennau Saesneg gwefan Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (y Cyngor) ar gael ar dudalennau Cymraeg y wefan. Wrth ystyried y dystiolaeth a dderbyniwyd gan yr achwynydd a Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam, mae'r Comisiynydd o'r farn bod y papurau ymgynghori wedi cael eu llunio gan y Cyngor yn Gymraeg, yn yr ystyr eu bod wedi cael eu paratoi at bwrpas eu cyhoeddi. Safon 52: Mae safon 52 yn ei gwneud yn ofynnol i sefydliad sicrhau bod pob tudalen ar ei wefan ar gael ac yn gweithredu'n llawn yn Gymraeg ac na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol ar y tudalennau hynny. Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi bod yn ddarostyngedig i safon 52 ers 30 Mawrth 2016. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni nad oedd rhai ymgynghoriadau ar dudalennau Saesneg gwefan Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (y Cyngor) ar gael ar dudalennau Cymraeg y wefan. Wrth ystyried y dystiolaeth a dderbyniwyd gan yr achwynydd a Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam, mae'r Comisiynydd o'r farn nad oedd rhai ymgynghoriadau oedd wedi eu cyhoeddi ar dudalennau Saesneg gwefan y Cyngor wedi cael eu cynnwys ar dudalennau Cymraeg y wefan ar 18 Rhagfyr 2017 ac o ganlyniad nid oedd y tudalennau Cymraeg yn gyflawn ac yn gweithredu'n llawn, sy'n groes i ofynion safon 52.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 44 - Dyfarnwyd na fu

			<p>methiant gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam i gydymffurfio â safon 44 yn yr achos hwn. Safon 52 - Dyfarnwyd y bu methiant gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam i gydymffurfio â safon 52 yn yr achos hwn.</p> <p>Datganiad gweithredu pellach Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam i gydymffurfio a safon 52.</p> <p>Datganiad ar y gweithredu pellach Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam adolygu ei weithdrefn ar gyfer llwytho a thynnu cynnwys ar dudalennau Cymraeg a Saesneg cyfatebol ei wefan, a chymryd camau priodol er mwyn lleihau risg o fethiant i gydymffurfio â safon 52 oherwydd camgymeriad dynol. Amserlen: O fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd</p> <p>Hysbysiad penderfynu a roddwyd Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam ar 18/06/2018.</p> <p>Apelau a wnaed i'r tribiwnlys Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.</p>
<p><u>Cyngor Sir y Fflint</u></p>	<p>Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 03/10/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad i'r achwynydd ffonio prif linell ffôn Cyngor Sir y Fflint ar 3 Hydref 2017 ac fe ddewisodd y gwasanaeth Cymraeg drwy bwysio opsiwn rhif '2'. Honnai'r achwynydd</p>	<p>15/6/2018</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Safon 11: Mae safon 11 yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Sir Fflint ddelio â galwad yn Gymraeg unwaith y maent yn ymwybodol bod y person yn dymuno cael gwasanaeth Cymraeg dros y ffôn, gan drosglwyddo'r alwad i aelod o staff sy'n gallu delio â'r pwnc penodol yn Saesneg dim ond os yw hynny'n angenrheidiol. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni nad oedd modd iddi dderbyn gwasanaeth Cymraeg ar ddau achlysur yn ystod mis Hydref 2017. Honnai bod yn rhaid iddi roi'r gorau i'r galwadau ar ôl oedi a diffyg ymateb i alwadau yn dilyn</p>

iddi aros tua 20 munud ond ni chafodd yr alwad ei hateb. Penderfynodd yr achwynydd ail ffonio'r prif rif gan ddewis yr opsiwn Saesneg drwy bwysu opsiwn '1', a chafodd ymateb yn syth. Gofynnodd yr achwynydd i'r derbynnydd drosglwyddo'r alwad i siaradwr Cymraeg ond honnai'r achwynydd i'r derbynnydd ddweud fod y siaradwr Cymraeg ar ei gwyliau. Derbyniwyd gwybodaeth ychwanegol gan yr achwynydd ar 30 Hydref 2017 yn honni ei bod wedi ceisio ffonio'r Cyngor ar y diwrnod hwnnw hefyd ac nad oedd gwasanaeth Cymraeg ar gael. Honnai'r achwynydd iddi ffonio'r Cyngor dair gwaith dros fis Hydref 2017. Ar bob achlysur fe wnaeth y Cyngor gynnig bod siaradwr Cymraeg yn ei galw yn ôl, ond nid oedd yr achwynydd wedi derbyn galwad yn ôl ar yr un o'r achlysuron hyn.

dewis derbyn gwasanaeth Cymraeg. Yn dilyn ystyriaeth o dystiolaeth yr achwynydd a'r Cyngor, mae'r Comisiynydd o'r farn fod gwybodaeth ddigonol i amlygu nad yw'r Cyngor yn darparu gwasanaeth Cymraeg digonol ar ei brif linell ffôn, gan arwain at aelodau o'r cyhoedd yn rhoi'r gorau i aros am wasanaeth Cymraeg. Nid yw'r Cyngor felly yn cyfarfod gofynion y safon i ddarparu gwasanaeth Cymraeg i bawb sy'n dymuno ei dderbyn.

Safon 15: Mae safon 15 yn ei wneud yn ofynnol i gorff sicrhau nad yw dangosyddion perfformiad ar gyfer delio â galwadau ffôn yn gosod mesuriadau a fyddai'n trin galwadau ffôn a wneir yn Gymraeg yn llai ffafriol na galwadau a wneir yn Saesneg. Mae Cyngor Sir Fflint yn ddarostyngedig i'r safon hon ers 30 Mawrth 2016. Wrth ystyried y dystiolaeth a dderbyniwyd gan Gyngor Sir y Fflint casgla'r Comisiynydd fod dangosyddion perfformiad ar gyfer delio â galwadau ffôn y corff yn gosod yr un mesuriadau ar gyfer galwadau Cymraeg a galwadau Saesneg, a bod hyn yn cyfarfod gofynion y safon.

Safon 17: Mae safon 17 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff roi gwybod i'r person sy'n galw pa bryd y bydd gwasanaeth Cymraeg ar gael os nad oes gwasanaeth Cymraeg ar gael ar y rhif ffôn neu linell berthnasol. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd oedd wedi ei hysbysebu gan y Cyngor nad oedd gwasanaeth Cymraeg ar gael. Ni dderbyniodd hi wybodaeth ynghylch pa bryd y bydd gwasanaeth Cymraeg ar gael, ag er bod y Cyngor wedi cynnig darparu gwasanaeth Cymraeg drwy alw'r achwynydd yn ôl, ni dderbyniodd hi'r alwad hwnnw. Wrth ystyried tystiolaeth yr achwynydd a'r Cyngor, noda'r Comisiynydd nad yw'r Cyngor yn hysbysebu'r cyhoedd

pryd fydd gwasanaeth Cymraeg ar gael fel mater o drefn os nad yw ar gael.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y

Comisiynydd fel a ganlyn:

Safon 11: Dyfarnwyd y bu methiant gan Gyngor Sir y Fflint i gydymffurfio a safon 11.

Safon 15: Dyfarnwyd na fu methiant gan Gyngor Sir y Fflint i gydymffurfio a Safon 15.

Safon 17: Dyfarnwyd bod Cyngor Sir y Fflint wedi methu cydymffurfio a safon 17.

Datganiad gweithredu pellach

Safon 11: Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Sir y Fflint i gydymffurfio â safon 11.

Safon 15: Rhoddwyd argymhelliad i Gyngor Sir y Fflint yn sgil y penderfyniad na fu methiant i gydymffurfio a safon 15.

Safon 17: Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Sir y Fflint i gydymffurfio â safon 17.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 11: Rhaid i Gyngor Sir y Fflint gynnal adolygiad o'i drefniadau i ddelio â galwadau ffôn i'w rifau llinell gymorth neu rifau canolfannau alwadau ble mae'r galwr yn dymuno derbyn gwasanaeth Cymraeg. Rhaid i Gyngor Sir y Fflint weithredu ar ganfyddiadau'r adolygiad er mwyn sicrhau fod ganddo drefniadau digonol mewn lle er mwyn cwrdd â'i ddangosyddion perfformiad ei hun, ble mae'r galwr yn dymuno derbyn gwasanaeth Cymraeg.

Amserlen: Rhaid cyflawni'r camau hyn o fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi'r dyfarniad terfynol.

Safon 15: Dylid Cyngor Sir y Fflint monitro ei berfformiad yn erbyn ei dangosyddion perfformiad ffôn yn chwarterol ac

[Corff
Adnoddau
Naturiol
Cymru](#)

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 08/11/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad i'r achwynydd anfon e-bost Cymraeg at Gyfoeth Naturiol Cymru ar 17 Hydref 2017 ac ar 5 Tachwedd 2017 ac iddo dderbyn ymateb uniaith Saesneg drwy e-bost ar 7 Tachwedd 2017.

15/6/2018

adrodd ar y perfformiad hwnnw. Dylid Cyngor Sir y Fflint cymryd camau i wella perfformiad sydd yn disgyn islaw'r dangosyddion sydd wedi ei osod.

Safon 17: Rhaid i Gyngor Sir Fflint gyflwyno trefn pan na fo gwasanaeth Cymraeg ar gael ar ei brif rif ffôn , rhifau llinell gymorth neu rifau canolfannau alwadau sy'n rhoi gwybod i'r personau sy'n galw pryd y bydd gwasanaeth Cymraeg ar gael. Amserlen: Rhaid i'r cam hwn gael ei gyflawni o fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi'r dyfarniad terfynol.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Sir y Fflint ar 15/06/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 1: Mae safon 1 yn ei wneud yn ofynnol i gorff ateb unrhyw ohebiaeth Gymraeg a dderbynient gan berson, yn Gymraeg (os oes angen ateb). Nid oes rhaid i gorff wneud hynny mewn sefyllfaoedd pan fo person wedi dweud wrthynt nad oes angen ateb yn Gymraeg. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi bod yn ddarostyngedig i'r safon ers 25 Ionawr 2017. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni ei bod wedi derbyn ymateb Saesneg yn unig i ymholiad e-bost anfonodd yn Gymraeg. Yn dilyn ystyriaeth o dystiolaeth yr achwynydd a Chyfoeth Naturiol Cymru casglodd y Comisiynydd fod ymateb Saesneg yn unig wedi ei anfon at yr achwynydd er ei fod wedi cyflwyno ei ymholiad yn Gymraeg. Mae hyn yn groes i ofynion y safon.

Safon 7: Mae safon 7 yn ei wneud yn ofynnol i gorff ddatgan mewn gohebiaeth, cyhoeddiadau a hysbysiadau swyddogol sy'n gwahodd personau i anfon ymateb neu i anfon gohebiaeth atynt, eu bod yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg, y byddant yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg, ac na fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi bod yn ddarostyngedig i safon 7 ers 25 Ionawr 2017. Wrth ymateb yn Saesneg yn unig i ymholiad e-bost, nid oedd y corff wedi cynnwys datganiad bod croeso i unigolyn anfon gohebiaeth atynt yn Gymraeg, y byddent yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg, ac na fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Wrth ystyried tystiolaeth yr achwynydd a Chyfoeth Naturiol Cymru, casglodd y Comisiynydd nad oeddynt wedi cynnwys datganiad ar ei gohebiaeth e-bost yn unol â gofynion safon 7.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 1: Dyfarnwyd bod Cyfoeth Naturiol Cymru wedi methu â chydymffurfio â safon 1 yn yr achos hwn.

Safon 7: Dyfarnwyd bod Cyfoeth Naturiol Cymru wedi methu â chydymffurfio â safon 7 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellachGweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyfoeth Naturiol Cymru i gydymffurfio a safon 7.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 7: Rhaid i Gyfoeth Naturiol Cymru sicrhau ei fod yn cynnwys datganiad ar bob gohebiaeth yn unol a gofynion safon 7. Amserlen: O fewn 28 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyfoeth Naturiol Cymru ar y 15/06/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Gweinidogion Cymru

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 19/07/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gwyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gwyn ddilys. Roedd y gwyn yn ymwneud â honiad nad yw'r cynnwys yn fersiwn Gymraeg Llywodraeth Cymru o'u polisïau ar gyfer absenoldeb o'r gwaith, yn cyfateb i'r fersiynau Saesneg. Mae'r achwynydd yn honni bod dilyn y dolenni perthnasol at fersiwn Gymraeg y polisïau yn arwain at ddogfen sydd yn darparu crynodeb o brif egwyddorion y polisïau, ond bod dilyn y dolenni perthnasol i fersiwn Saesneg y polisïau yn arwain at ddogfen y polisïau absenoldeb o'r gwaith gan gynnwys canllawiau a gweithdrefnau.

13/6/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 109 - Mae safon 109 yn ei wneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru sicrhau bod unrhyw bolisi caiff ei gyhoeddi sydd yn ymwneud ag absenoldeb o'r gwaith yn cael ei gyhoeddi yn Gymraeg. Derbyniodd y Comisiynydd gwyn gan aelod o'r cyhoedd sydd yn honni nad yw'r holl ddogfennau sydd yn ymwneud â pholisïau absenoldeb o'r gwaith ar gael yn Gymraeg. Mae'r achwynydd yn honni bod y polisïau eu hun ar gael yn Gymraeg, ond nad yw'r dogfennau esboniadol, sef y canllaw a gweithdrefnau ar gael yn Gymraeg, a'i bod yn Saesneg yn unig. Mae Gweinidogion Cymru yn darparu polisïau yn ddwyieithog, ond mae'r dogfennau canllaw a gweithdrefnau sydd yn ymhelaethu ar weithredu'r polisïau ymhellach ar gael yn Saesneg yn unig. Mae'r Comisiynydd o'r farn bod hyn yn groes i ofynion safon 109.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 109: Dyfarnwyd bod Gweinidogion Cymru wedi methu cydymffurfio â safon 109 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn achos y dyfarniad bod Gweinidogion Cymru wedi methu cydymffurfio gydymffurfio â safon 109.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol Torfaen

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 22/08/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gwyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gwyn ddilys. Roedd y gwyn yn ymwneud â honiad bod gwallau ieithyddol ar fersiwn Gymraeg o ap swyddogol Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen. Mae'r achwynydd yn honni bod gwallau iaith Gymraeg ar yr ap drwyddi draw.

13/6/2018

Rhaid i Weinidogion Cymru gydymffurfio yn llawn â safon 109 drwy sicrhau bod pob dogfen sydd yn ymwneud â pholisïau absenoldeb o'r gwaith ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg. Amserlen: O fewn 6 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Weinidogion Cymru ar 13/06/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 57: Mae Safon 57 yn ei wneud yn ofynnol i Gyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen sicrhau bod unrhyw ap y maent yn ei gyhoeddi yn gweithredu'n llawn yn y Gymraeg ac na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar yr ap hwnnw. Derbyniodd y Comisiynydd gwyn gan aelod o'r cyhoedd sydd yn honni bod gwallau ieithyddol ar fersiwn Gymraeg o ap swyddogol Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen. Roedd yr achwynydd yn honni bod gwallau iaith Gymraeg ar yr ap drwyddi draw. Yn yr achos hwn, mae'r Comisiynydd o'r farn nad yw Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen wedi cydymffurfio â gofynion safon 57. Mae'r dystiolaeth sydd wedi ei gyflwyno yn dangos bod y Gymraeg wedi ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 57 - Dyfarnwyd y bu methiant gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen i gydymffurfio â safon 57 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn achos y dyfarniad bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen wedi methu cydymffurfio â safon 57.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen sicrhau ei fod yn cydymffurfio â safon 57 drwy baratoi cynllun gweithredu ar gyfer sicrhau bod prif ap y Cyngor yn gweithredu'n llawn yn y Gymraeg ac nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Dylai'r cynllun gweithredu gynnwys: ' a) amserlen ar gyfer cyflawni gwahanol gamau'r gwaith o greu a chyhoeddi testun Cymraeg cywir gwaith ' b) dynodi person cyfrifol ar gyfer cyflawni'r camau ' c) adnabod y gyllideb a'r adnoddau sydd eu hangen Dylai Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen baratoi'r cynllun gweithredu drafft cyntaf o fewn 3 mis o ddyddiad derbyn yr adroddiad terfynol. Byddaf yn gweithredu'n unol ag adran 80 Mesur y Gymraeg mewn perthynas â'r cynllun gweithredu.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen ar 13/06/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys

Gweinidogion Cymru

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 16/06/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad i'r achwynydd dderbyn llythyr uniaith Saesneg gan Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau

7/6/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon1: Mae safon 1 yn gofyn i Weinidogion Cymru ymateb yn Gymraeg i unrhyw ohebiaeth Gymraeg maent yn ei dderbyn os oes angen ymateb, oni bai bod y person wedi dweud nad oes angen ateb yn Gymraeg. Yn yr achos yma, anfonodd yr achwynydd e-bost yn Gymraeg at AGGCC yn Gymraeg a derbyniodd ymateb yn Saesneg. Gan bod Gweinidogion Cymru wedi anfon llythyr Saesneg i'r achwynydd mewn ymateb i e-bost Cymraeg ni lwyddodd

Cymdeithasol Cymru fel ymateb i ohebiaeth Gymraeg. Roedd yr achwynydd hefyd yn anfodlon bod yr Arolygiaeth wedi defnyddio enw Saesneg y dref yn ei gyfeiriad yn hytrach na'r enw Cymraeg a ddefnyddiodd wrth ohebu.

AGGCC, a thrwy hynny Weinidogion Cymru, i gydymffurfio â safon 1 yn yr achos yma.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 1 - Dyfarnwyd y bu methiant gan Weinidogion Cymru i gydymffurfio â safon 1 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Safon 1 – Ni weithredwyd ymhellach yn achos methiant Gweinidogion Cymru i gydymffurfio â safon 1.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Weinidogion Cymru ar 07/06/2018.

Apelau a wnaed i'r Tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 24/05/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad nad oedd dim Cymraeg i'w glywed (ag eithrio un frawddeg agoriadol) na darpariaeth cyfieithu yn ystod noson gan Gyswllt Ffermio yn Wreccsam.

24/5/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 27 - Mae safon 27 yn ei gwneud hi'n ofynnol ar gorff i ofyn i bob person sy'n cael ei wahodd i gyfarfod, a yw'n dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod. Mae'r Comisiynydd o'r farn, fod y neges e-bost anfonwyd at 6,000 o gyfeiriadau oedd yn rhoi gwybod am y digwyddiad, ac yn gofyn i'r rhai oedd yn bwriadu mynychu roi gwybod am eu dewis iaith, gyfystyr â rhoi gwahoddiad i'r personau hynny i'r digwyddiad ym Mhrifysgol Glyndwr, Wreccsam ar 23 Mai 2017. Mewn ymateb i gwestiwn y Comisiynydd, "A ofynnwyd i'r personau a wahoddwyd a ydynt yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn ystod y digwyddiad?", atebwyd "do", a nododd Gweinidogion Cymru bod 234 person wedi eu hysbysu y dymument ddefnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod.

Gweinidogion
Cymru

Safon 27A - Mae safon 27A yn ei gwneud hi'n ofynnol i gorff sy'n gwahodd mynychwyr i gyfarfod i drefnu bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd o'r Gymraeg i'r Saesneg ar gael mewn cyfarfod os yw o leiaf 10% o'r gwahoddedigion wedi eu hysbysu eu bod yn dymuno defnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod. Anfonwyd gwahoddiad ar ffurf e-bost at oddeutu 6,000 o bersonau, ac fe ddywedodd 234 person y carent ddefnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod. Trefnodd Gweinidogion Cymru ddarpariaeth gyfieithu ar gyfer y digwyddiad yn gychwynnol, ond penderfynwyd parhau gyda'r cyfarfod heb ddefnyddio'r offer gan nad oedd nifer digonol o glustffonau ar gyfer pawb oedd yn dymuno eu defnyddio. O ganlyniad i'r penderfyniad a wnaed nid oedd gwasanaeth cyfieithu ar gael yn ystod y digwyddiad.

Safon 33 - Mae safon 33 yn gofyn i gorff sicrhau bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd ar gael mewn cyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd, gan hysbysu'r gwahoddedigion ar lafar bod croeso iddynt ddefnyddio'r Gymraeg yn y cyfarfod, a bod gwasanaeth cyfieithu ar y pryd ar gael. Nid oedd y digwyddiad dan sylw yn gyfarfod agored i'r cyhoedd.

Anfonwyd neges e-bost at aelodau Cyswllt Ffermio yn eu hysbysu o'r digwyddiad. Roedd yn rhaid bodloni'r meini prawf canlynol cyn mynychu: i) cofrestru gyda Cyswllt Ffermio ymlaen llaw; (ii) cofrestru ar gyfer dyddiad a lleoliad penodol a gynigwyd; (iii) roedd rhaid i'r mynychwyr fod yn brif bartner yn y busnes; a (iv) roedd rhaid iddynt fanylu ar eu dewis iaith.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn:

Safon 27 - Dyfarnwyd na fu methiant gan Weinidogion Cymru i gydymffurfio â safon 27 yn yr achos hwn.

Cyngor
Caerdydd

Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn ar y 29/01/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad Saesneg yn unig ar lythyr dwyieithog bil y Dreth Cyngor.

21/5/2018

Safon 27A – Dyfarnwyd bod Gweinidogion Cymru wedi methu a chydymffurfio â safon 27A yn yr achos hwn.

Safon 33 - Dyfarnwyd na fu methiant gan Weinidogion Cymru i gydymffurfio â safon 33 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Safon 27A - Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Gweinidogion Cymru i gydymffurfio â safon 27A.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 27A - Rhaid i Weinidogion Cymru lunio canllaw at ddefnydd trydydd partion sy'n gweithredu ar eu rhan ynghylch cydymffurfio â safonau'r Gymraeg wrth gynnal cyfarfodydd a gynhelir ar eu rhan. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhoddyd hysbysiad penderfynu i Weinidogion Cymru ar 24/05/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 6 - Mae safon 6 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg pan maent yn llunio gohebiaeth. Mae Cyngor Dinas Caerdydd wedi bod yn ddarostyngedig i'r safon hon ers 31 Mawrth 2016. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni fod y Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar ohebiaeth safonol ynghylch treth cyngor gan fod cyfeiriadu Saesneg yn unig ar yr ohebiaeth hon. Wrth ystyried y dystiolaeth a dderbyniwyd gan yr achwynydd a'r Cyngor, casglwyd bod cyfeiriadau Saesneg yn unig wedi eu cynnwys ar ohebiaeth safonol ynghylch treth Cyngor.

			<p>Dyfarniad y Comisiynydd O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 6 - Dyfarnwyd bod Cyngor Dinas Caerdydd wedi methu â chydymffurfio â safon 6 yn yr achos yma.</p> <p>Datganiad gweithredu pellach Safon 6 - Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Dinas Caerdydd i gydymffurfio â safon 6.</p> <p>Datganiad ar y gweithredu pellach Safon 6 – Rhaid i Gyngor Dinas Caerdydd baratoi cynllun gweithredu a fydd yn dangos pa gamau y bydd yn eu cymryd er mwyn cydymffurfio â safon 6. Gweithredir y gofyniad yma yn unol ag adran 80 Mesur y Gymraeg. Amserlen: O fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.</p> <p>Hysbysiad penderfynu a roddwyd Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Dinas Caerdydd ar 21/05/2018.</p> <p>Apelau a wnaed i'r tribiwnlys Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.</p>
<p><u>Cyngor</u> <u>Bwrdeistref</u> <u>Sirol Caerffili</u></p>	<p>Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 03/08/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd yr achwynydd yn anafodlon ar ôl derbyn e-bost uniaith Saesneg gyda'r teitl "Summer Reading Challenge at your local library". Roedd cynnwys yr e-bost yn egluro mai rhifyn cyntaf bwletin</p>	<p>15/5/2018</p>	<p>Canfyddiadau'r Comisiynydd Safon 4 - Mae safon 4 yn gofyn i'r Cyngor anfon fersiwn Gymraeg o ohebiaeth yr un pryd â fersiwn Saesneg os yw'r ohebiaeth yn cael ei anfon at nifer o bobl. Anfonodd y Cyngor fwletin newyddion cyntaf y gwasanaeth llyfrgell yn Saesneg yn unig at nifer o bobl. Gan na wnaeth y Cyngor anfon fersiwn Gymraeg yr un pryd â'r fersiwn Saesneg pan anfonodd y bwletin dros e-bost at nifer o bobl, ni wnaeth y Cyngor gydymffurfio â safon 4 yn yr achos yma.</p> <p>Dyfarniad y Comisiynydd</p>

newyddion y Llyfrgell oedd yr e-bost. Roedd yr e-bost yn sôn am sialens ddarllen yr haf yn ogystal â chyflwyno gwybodaeth ynglŷn â gwasanaethau'r llyfrgelloedd.

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 4 - Dyfarnwyd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili wedi methu â chydymffurfio â safon 4.

Datganiad gweithredu pellach

Safon 4 - Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Bwrdeistref Caerffili i gydymffurfio â safon 4.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 4 - Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili sicrhau pan fydd yn anfon unrhyw fwletinâu dros e-bost i nifer o bersonau ar yr un pryd ei fod yn anfon y fersiwn Gymraeg ar yr un pryd ag unrhyw fersiwn Saesneg o fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili ar 15/05/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apel i'r Tribiwnlys.

Cyngor
Bwrdeistref
Sirol
Rhondda
Cynon Taf

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 30/08/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad ynghylch llythyr dderbyniodd yr achwynydd gan Gronfa Phensiynau Rhondda Cynon Taf. Roedd y llythyr safonol dyddiedig 'Awst 2017' yn cynnig gwybodaeth ac yn annog yr achwynydd i ymuno â 'My Pension On-line' sef gwasanaeth ar-

9/5/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 4 - Mae safon 4 yn ei gwneud yn ofynnol pan fo corff yn anfon yr un ohebiaeth at nifer o bersonau, i anfon fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth honno. Rhaid i'r corff sicrhau hefyd bod y fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth yn cael ei anfon ar yr un pryd ag y maent yn anfon unrhyw fersiwn Saesneg o'r ddogfen. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni ei fod wedi derbyn llythyr Saesneg yn unig gan y Cyngor. Ymddengys bod testun y llythyr yn safonol ac un y bydd yn cael ei ddefnyddio ar gyfer nifer o bersonau. Yn dilyn ystyriaeth lawn o dystiolaeth yr achwynydd a'r Cyngor roedd y Comisiynydd

lein i reoli ei bensiwn. Honnai'r achwynydd iddo dderbyn y llythyr safonol hwn yn Saesneg yn unig.

o'r farn fod y Cyngor wedi anfon llythyr at nifer o bersonau yn Saesneg yn unig yn groes i ofynion safon 4.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 4 - Dyfarnwyd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf wedi methu â chydymffurfio â safon 4 yn yr achos yma.

Datganiad gweithredu pellach

Safon 4 - Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf i gydymffurfio â safon 4.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 4 - Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf gynnal adolygiad o bob llythyr safonol y maent yn anfon at nifer o bersonau er mwyn sicrhau bod fersiwn Gymraeg ar gael. Rhaid i'r Cyngor sicrhau bod unrhyw ohebiaeth sy'n cael ei anfon at nifer o bersonau yn cael ei anfon yn Gymraeg yr un pryd ag unrhyw fersiwn Saesneg ohoni. Amserlen: O fewn 6 Mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf ar 09/05/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Cyngor Sir Powys

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 26/05/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn

1/5/2018

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 1 Mae safon 1 yn gofyn i'r Cyngor, neu unrhyw barti sy'n gweithredu ar ran y Cyngor ymateb yn Gymraeg i ohebiaeth Gymraeg. Anfonodd cwmni a oedd yn gweithredu ar ran Cyngor Sir Powys lythyr uniaith Saesneg i'r achwynydd mewn ymateb i lythyr uniaith Gymraeg. Gan

ymwneud â honiad bod yr achwynydd wedi cysylltu ac adran Priffyrdd Cyngor Sir Powys i ddweud fod cyflwr un o'u ffyrdd wedi achosi difrod i'w gar ac anfonodd fil i'r Cyngor am atgyweirio ei gar. Derbyniodd yr achwynydd llythyr yn Gymraeg gan y Cyngor yn dweud eu bod wedi trosglwyddo'r bil am y niwed i'r car i'w hadran niwed i foduron. Yna, derbyniodd yr achwynydd llythyr uniaith Saesneg gan gwmni Aseswyr Colledion sef Gallagher Bassett yn nodi: "Please be advised that we are appointed by Powys County Council as claims handlers therefore all correspondence should be addressed to ourselves in relation to this matter from heron." "We would be grateful if you could correspond with us in English as we are claims handlers / insurers based in England and are not Welsh speaking"

i'r achwynydd dderbyn ymateb uniaith Saesneg i'w ohebiaeth Gymraeg ni lwyddodd y Cyngor i gydymffurfio â safon 1 yn yr achos yma. Safon 7 Mae safon 7 yn gofyn i Gyngor Sir Powys gynnwys datganiad yn egluro ei fod yn croesawu gohebiaeth Gymraeg, y bydd yn ateb gohebiaeth Gymraeg ac na fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Yn yr achos yma roedd disgwyl i'r cwmni a oedd yn gweithredu ar ran Cyngor Sir Powys gynnwys y datganiad yma ar eu gohebiaeth. Yn yr achos yma, nid oedd y llythyr a anfonodd y cwmni a oedd yn gweithredu ar ran Cyngor Sir Powys yn cynnwys datganiad o'r fath. Gan nad oedd y llythyr i'r achwynydd yn cynnwys y datganiad gofynnol, nid oedd Cyngor Sir Powys yn cydymffurfio â safon 7 yn yr achos yma.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Safon 1 Dyfarnwyd bod Cyngor Sir Powys wedi methu â chydymffurfio â safon 1 yn yr achos yma. Safon 7 Dyfarnwyd bod Cyngor Sir Powys wedi methu â chydymffurfio â safon 7 yn yr achos yma.

Datganiad gweithredu pellach

Safon 1 Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Sir Powys i gydymffurfio â safon 1. Safon 7 Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Sir Powys i gydymffurfio â safon 7.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 1 a Safon 7 Rhaid i Gyngor Sir Powys roi cyfarwyddyd i drydydd partion ar sut i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg wrth is-gontractio. Rhaid cyflawni'r cam hwn o fewn 3 mis o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Y Gorfforaeth
Ddarlledu
Brydeinig

Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan berson ar 03/07/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad berson ar ran y Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig alw yn ei gartref yng Nghaerdydd ar 26/06/2017 gan adael gohebiaeth uniaith Saesneg yn ymwneud â thrwydded deledu.

26/4/2018

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Sir Powys ar 01/05/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 5 Mae safon 5 yn ei gwneud hi'n ofynnol i'r Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig ddarparu fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth pan yn gohebu gyda pherson, os nad ydyw'n gwybod a yw'r person yn dymuno derbyn gohebiaeth Gymraeg. Ni dderbyniodd yr achwynydd fersiwn Gymraeg o'r ohebiaeth a adawyd yn ei gartref yng Nghaerdydd ar 26/06/2017. Nododd y Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig fod yr ohebiaeth ar gael yn ddwyieithog ond i'r swyddog ymholi a oedd newydd ei recriwtio ddefnyddio'r copïau a dderbyniodd ar adeg y cwrs hyfforddiant. "Bydd llythyrau safonol (ble nad ydym yn gwybod a yw'r person yn dymuno derbyn gohebiaeth gennym yn Gymraeg neu yn Saesneg) yn cael eu hanfon yn ddwyieithog at godau postyng Nghymru". Nododd y Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig iddynt gynnal arolwg risg gan roi cynllun gweithredu yn ei le i ddatrys unrhyw feysydd risg posib.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd bod Y Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig wedi methu â chydymffurfio â safon 5.

Datganiad gweithredu pellach

Ni fu gweithredwyd pellach yn achos methiant Y Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig i gydymffurfio â safon 5.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 19/05/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gwyn ddilys. Roedd y gwyn yn ymwneud a honiad bod peiriannau talu ac arddangos Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam yn cynnwys gwallau ieithyddol yn y Gymraeg. Nodwyd yn benodol bod y gair Bwrdeistref wedi ei sillafu yn anghywir – defnyddir 'bwrdeisdref'. Yn ogystal, honnai'r achwynydd fod gwallau iaith ar hysbysebion ar gefn y tocynnau a bod y Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar yr hysbysebion gan fod defnydd o ffont llai ar gyfer y testun Gymraeg a bod print trwm yn cael ei defnyddio ar gyfer testun Saesneg yr hysbysebion.

25/4/2018

Roedd y Comisiynydd o'r farn bod y Gorfforaeth Ddarlleu Brydeinig wedi cymryd camau digonol er mwyn sicrhau na fydd y methiant yn debygol o ddigwydd eto.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i'r Gorfforaeth Ddarlleu Brydeinig ar y 26/04/2018.

Apelau a wnaed i'r Tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Mae safon 48 yn ei gwneud yn ofynnol i gorff peidio â thrin unrhyw fersiwn Gymraeg o ddogfen a gaiff ei llunio yn llai ffafriol na fersiwn Saesneg o'r ddogfen honno. Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi bod yn ddarostyngedig i'r safon ers 30 Mawrth 2016. Yn dilyn ystyriaeth o dystiolaeth yr achwynydd a'r Cyngor casglwyd fod tocynnau talu ac arddangos am barcio yn cynnwys gwallau sillafu a bod testun ar y tocynnau hynny yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg drwy ddefnydd o liw a ffont gwahanol. Mae hyn yn groes i ofynion y safon.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn: Dyfarnwyd bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam wedi methu â chydymffurfio â safon 48.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn achos methiant Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam i gydymffurfio â safon 48.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam sicrhau nad yw testun ar docynnau talu ac arddangos am barcio yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Rhaid i Gyngor

Cyngor Sir
Powys

Derbyniodd y Comisiynydd gwyn ar y 24/05/2017 oedd yn bodloni amodau adran 93 (3) i (6) Mesur y Gymraeg. Roedd y gŵyn yn bodloni amodau adran 93 Mesur y Gymraeg, ac felly'n gŵyn ddilys. Roedd y gŵyn yn ymwneud â honiad mai dim ond cynnwys uniaith Saesneg sydd yng nghyfrifon Twitter @Powysarchives a @sport_powys a chyfrif Facebook Chwaraeon Sport Powys County Council. Honnai'r achwynydd yn ogystal, na dderbyniodd ymateb i e-byst Cymraeg a anfonodd drwy'r cyfeiriad e-bost cwsmer@powys.gov.uk ar 06/06/2017 ac eto ar 15/07/2017, er mwyn tynnu sylw Cyngor Sir Powys o'r cynnwys uniaith Saesneg ar y cyfrifon Twitter a Facebook.

25/4/2018

Bwrdeistref Sirol Wreccsam gywiro gwallau iaith sydd yn ymddangos ar docynnau talu ac arddangos am barcio. Rhaid cyflawni y camau hyn o fewn 90 diwrnod o ddyddiad cyhoeddi dyfarniad terfynol y Comisiynydd.

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhodddwyd hysbysiad penderfynu i Cyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam ar y 25ain o Ebrill 2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.

Canfyddiadau'r Comisiynydd

Safon 1: Mae safon 1 yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Sir Powys ymateb yn Gymraeg i ohebiaeth a dderbyniwyd yn Gymraeg. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni na dderbyniodd ymateb i e-byst Cymraeg a anfonodd at y Cyngor drwy e-bost. Wrth ystyried y dystiolaeth a dderbyniwyd gan yr achwynydd a Cyngor Sir Powys, mae'r Comisiynydd o'r farn, bod Cyngor Sir Powys wedi methu a chydymffurfio â safon 1.

Safon 58: Mae safon 58 yn ei gwneud yn ofynnol i Gyngor Sir Powys beidio a thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth ddefnyddio'r cyfryngau cymdeithasol. Derbyniodd y Comisiynydd gŵyn gan aelod o'r cyhoedd yn honni nad oedd negeseuon Cymraeg i'w gweld ar gyfrifon Twitter @Powysarchives a @Sportpowys yn ogystal a chyfrif Facebook Chwaraeon Sport Powys. Wrth ystyried y dystiolaeth a dderbyniwyd gan yr achwynydd a Cyngor Sir Powys, mae'r Comisiynydd o'r farn bod y Cyngor wedi methu a chydymffurfio â safon 58 yn yr achos hwn.

Dyfarniad y Comisiynydd

O dan adran 73(2) Mesur y Gymraeg dyfarnodd y Comisiynydd fel a ganlyn:

Safon1- Dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Sir Powys wedi methu a chydymffurfio a safon 1 yn yr achos hwn.

Safon 58 – Dyfarnodd y Comisiynydd bod Cyngor Sir Powys wedi methu a chydymffurfio a safon 58 yn yr achos hwn.

Datganiad gweithredu pellach

Gweithredwyd ymhellach yn sgil methiant Cyngor Sir Powys i gydymffurfio a safonnau 1 a 58.

Datganiad ar y gweithredu pellach

Safon 1: Rhaid i Gyngor Sir Powys sicrhau fod ei bolisi ar ateb gohebiaeth yn ei wneud yn glir na ddylid trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Rhaid i Gyngor Sir Powys roi cyfarwyddiadau, canllawiau a chymorth i'w staff ynghylch sut i ymateb i ohebiaeth Gymraeg yn unol â'i bolisi ar ateb gohebiaeth ac yn unol â gofynion safon rhif 1. Dylai'r Cyngor gymryd y camau hyn o fewn 28 diwrnod o ddiwrnod cyhoeddi'r adroddiad ymchwiliad terfynol.

Safon 58: Rhaid i Gyngor Sir Powys baratoi cynllun gweithredu er mwyn sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg ar ei gyfryngau cymdeithasol.

- Rhaid i'r cynllun gweithredu ymdrin â:
- Pholisi'r Cyngor ar gyhoeddi cynnwys ar y cyfryngau cymdeithasol
- Gweithdrefnau ar gyfer cyhoeddi cynnwys Cymraeg ar gyfryngau cymdeithasol
- Ymwybyddiaeth staff o ofynion safonau'r Gymraeg mewn perthynas â chyhoeddi cynnwys ar y cyfryngau cymdeithasol
- Hyfforddiant i staff

Dylai Cyngor Sir Powys baratoi'r cynllun gweithredu drafft cyntaf o fewn 3 mis o ddyddiad hysbysiad penderfynu yr

achos hwn. Byddaf yn gweithredu'n unol ag adran 80
Mesur y Gymraeg mewn perthynas â'r cynllun gweithredu .

Hysbysiad penderfynu a roddwyd

Rhoddwyd hysbysiad penderfynu i Gyngor Sir Powys ar
25/04/2018.

Apelau a wnaed i'r tribiwnlys

Ni wnaed apêl i'r Tribiwnlys.